

T.C.
BOLU ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ ÖĞRETMENLİĞİ ANABİLİM DALI
BEDEN EĞİTİMİ ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

TÜRKİYE'DE BEDEN EĞİTİMİ ALANINDA YAPILAN
DOKTORA TEZLERİNİN İNCELENMESİ

EMİNE MISIR

BOLU-2018

T.C.
BOLU ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ ÖĞRETMENLİĞİ ANABİLİM DALI
BEDEN EĞİTİMİ ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

TÜRKİYE'DE BEDEN EĞİTİMİ ALANINDA YAPILAN
DOKTORA TEZLERİNİN İNCELENMESİ

Yüksek Lisans Tezi

Hazırlayan
Emine MISIR

Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Aylin ÇELEN

BOLU, TEMMUZ-2018

ETİK İLKELERE UYULDUĞUNA İLİŞKİN BEYAN

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum, “**Türkiye’de Beden Eğitimi Alanında Yapılan Doktora Tezleri’nin İncelenmesi**” başlıklı çalışmanın yazılmasında bilimsel ve etik kurallara uyduğumu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda atıfta bulunduğumu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı, tezin tamamının ya da bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitede bir tez çalışması olarak sunulmadığımı beyan ederim. 11/07/2018

Emine MISIR

Canım annem, biliyorum ki fedakârlıklarından ve sabrından ötürü şu an cennetin bir köşesinde sin. Senin kızın olmak hayatımın en büyük gururu.

Dünyanın her yerindeki annelere, özellikle de çocuğunu okutmak için tüm fedakarlıkları yapmak zorunda kalmış olan annelere...

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans tez dönemim boyunca, bu çalışmanın planlanması ve ortaya çıkarılması aşamasında desteğini hiçbir zaman üzerimden çekmeyen, bana sabır ve yol gösteren değerli danışmanım Sayın Dr. Öğr. Üyesi Aylin ÇELEN'e, ve ayrıca değerli jüri üyeleri Dr. Öğr. Üyesi Gülsen ÖZCAN ve Dr. Öğr. Üyesi Murat KUL'a müteşekkirim.

Kıymetli arkadaşlarım Türkçe öğretmeni Yasemin Uğurlu ve Sevgi Erbay'a, Sınıf öğretmeni Bilge Acar'a, Fen ve Teknoloji öğretmeni Perihan Karaarslan'a, İngilizce öğretmeni Sevcan Durmaz'a yardımlarından dolayı teşekkür ederim.

Teknolojik bilgisini benimle paylaşan ve bana birçok bilgiyi bilgisayar ortamında öğreten, bilgisayar öğretmeni kıymetli arkadaşım ve can dostum Derya BAŞOL'a, yardım ve desteklerinden dolayı minnettarım.

Manevi desteğini ve görüşlerini benimle paylaşan, değerli arkadaşım ve meslektaşım Sayın Mesut YILMAZ'a teşekkür ederim.

Ayrıca dualarını hiçbir zaman üzerimden esirgemeyen, çalışmalarım süresince hasta yatağında bana katlanan, şu hayatta kaybettiğim yaşamını yitiren canım anneme minnettarım ve sevgiyle teşekkür ederim.

Emine MISIR

İÇİNDEKİLER

ETİK İLKELERE UYULDUĞUNA İLİŞKİN BEYAN.....	i
İTHAF.....	ii
TEŞEKKÜR.....	iii
İÇİNDEKİLER.....	iv
TABLolar.....	vii
GRAFİKLER.....	viii
KISALTMALAR.....	ix
ÖZET.....	xi
ABSTRACT.....	xiii
I.BÖLÜM	
1.Giriş.....	1
1.1. Problem Durumu.....	4
1.2. Araştırmanın Amacı.....	4
1.3. Araştırmanın Önemi.....	6
1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	6
1.5. Varsayımlar.....	7
1.6. Tanımlar.....	7
II.BÖLÜM	
2. Kuramsal Temeller ve İlgili Literatür.....	9
2.1. Eğitim.....	9
2.2. Beden Eğitimi ve Spor.....	10
2.3. Beden Eğitimi ve Sporun Önemi.....	11
2.4. Beden Eğitiminin Kişisel, Toplumsal ve Ekonomik Amaçları.....	13
2.5. Beden Eğitiminin İnsan Gelişimi Üzerindeki Etkileri.....	15
2.5.1. Fiziksel Gelişimdeki Rolü.....	16
2.5.2. Psikomotor Gelişimdeki Rolü.....	17
2.5.3. Zihinsel Gelişimdeki Rolü.....	18
2.5.4. Duygusal Gelişimdeki Rolü.....	19
2.6. Beden Eğitimi ve Sporun Eğitim İçerisindeki Yeri ve Önemi.....	21
2.7. Yükseköğretimde Beden Eğitimi ve Spor.....	22

2.8 Lisansüstü Eğitim.....	24
2.9. Doktora Tezlerinin Yazımı.....	28
2.9.1. Araştırma Konusu.....	28
2.9.2. Evren ve Örneklem Seçimi.....	28
2.9.3. Araştırma Türleri.....	30
2.9.4. Araştırma Desenleri (Araştırma Modeli).....	33
2.9.5. Veri Toplama Araçları.....	35
2.9.6. Geçerlik ve Güvenirlik Kavramları.....	38
2.10. İlgili Literatür.....	39
2.10.1. Yurt Dışı Araştırmaları.....	39
2.10.2. Yurt İçi Araştırmaları.....	45
III.BÖLÜM	
3. Yöntem.....	55
3.1. Araştırma Modeli.....	55
3.2. Evren ve Örneklem.....	55
3.3. Verilerin Toplanması.....	56
3.3.1. Veri Toplama Aracı	56
3.4. Verilerin Analizi.....	56
IV.BÖLÜM	
4. Bulgular ve Yorumlar.....	58
4.1. Birinci Alt Probleme Ait Bulgular.....	58
4.2. İkinci Alt Probleme Ait Bulgular.....	61
4.3. Üçüncü Alt Probleme Ait Bulgular.....	62
4.4. Dördüncü Alt Probleme Ait Bulgular.....	64
4.5. Beşinci Alt Probleme Ait Bulgular.....	66
4.6. Altıncı Alt Probleme Ait Bulgular.....	67
4.7. Yedinci Alt Probleme Ait Bulgular.....	68
4.8. Sekizinci Alt Probleme Ait Bulgular.....	71
4.9. Dokuzuncu Alt Probleme Ait Bulgular.....	73
4.10. Onuncu Alt Probleme Ait Bulgular.....	74
4.11. Onbirinci Alt Probleme Ait Bulgular.....	76
4.12. Onikinci Alt Probleme Ait Bulgular.....	78

4.13. Onüçüncü Alt Probleme Ait Bulgular.....	79
4.14. Ondördüncü Alt Probleme Ait Bulgular.....	81
V.BÖLÜM	
5. Sonuç ve Öneriler.....	83
5.1. Sonuç.....	83
5.2. Öneriler.....	86
KAYNAKÇA.....	88
EKLER.....	100
EK-1. Tez İnceleme Formu.....	100
ÖZGEÇMİŞ.....	101

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo 4.1. Beden eğitimi alanında hazırlanan doktora tezlerinin üniversitelere göre dağılımı.....	59
Tablo 4.2. Beden eğitimi alanında hazırlanan doktora tezlerinin enstitülere göre dağılımı.....	61
Tablo 4.3. Beden eğitimi alanında hazırlanan doktora tezlerinin anabilim dallarına göre dağılımı.....	63
Tablo 4.4. Beden eğitimi alanında hazırlanan doktora tezlerinin yıllara göre dağılımı.....	64
Tablo 4.5. Beden eğitimi alanında hazırlanan doktora tezlerini hazırlayan öğrencilerin cinsiyetlerine göre dağılımı.....	66
Tablo 4.6. Beden eğitimi alanında hazırlanan doktora tezlerinin danışman unvanına göre dağılımı.....	67
Tablo 4.7. Beden eğitimi alanında hazırlanan doktora tezlerinin araştırma konularına göre dağılımı.....	69
Tablo 4.8. Beden eğitimi alanında hazırlanan doktora tezlerinin araştırma türlerine göre dağılımı.....	71
Tablo 4.9. Beden eğitimi alanında hazırlanan doktora tezlerinin araştırma desenlerine göre dağılımı.....	73
Tablo 4.10. Beden eğitimi alanında hazırlanan doktora tezlerinin örneklem (çalışma) gruplarına göre dağılımı.....	74
Tablo 4.11. Beden eğitimi alanında hazırlanan doktora tezlerinde kullanılan veri toplama araçlarına göre dağılımı.....	76
Tablo 4.12. Beden eğitimi alanında hazırlanan doktora tezlerinde verilerin çözümlenmesinde kullanılan istatistiksel yöntemlere ait dağılım.....	78
Tablo 4.13. Beden eğitimi alanında hazırlanan doktora tezlerinin yabancı kaynakça sayılarına göre dağılımı.....	79
Tablo 4.14. Beden eğitimi alanında hazırlanan doktora tezlerinin yerli kaynakça sayılarına göre dağılım.....	81

GRAFİKLER DİZİNİ

Grafik 4.1. Beden eğitimi alanında hazırlanan doktora tezlerinin üniversitelere göre dağılımı.....	60
Grafik 4.2. Beden eğitimi alanında hazırlanan doktora tezlerinin enstitülere göre dağılım.....	62
Grafik 4.3. Beden eğitimi alanında hazırlanan doktora tezlerinin anabilim dallarına göre dağılımı.....	63
Grafik 4.4. Beden Eğitimi alanında hazırlanan doktora tezlerinin yıllara göre dağılımı.....	65
Grafik 4.5. Beden eğitimi alanında hazırlanan doktora tezlerinin cinsiyete göre dağılımı.....	66
Grafik 4.6. Beden eğitimi alanında hazırlanan doktora tezlerinin danışman unvanına göre dağılımı.....	68
Grafik 4.7. Beden eğitimi alanında hazırlana doktora tezlerinin araştırma türlerine göre dağılımı.....	72
Grafik 4.8. Beden eğitimi alanında hazırlanan doktora tezlerinin araştırma desenine göre dağılımı.....	73
Grafik 4.9. Beden eğitimi alanında hazırlanan doktora tezlerinin örneklem (çalışma grubuna) göre dağılımı.....	75
Grafik 4.10. Beden eğitimi alanında hazırlanan doktora tezlerinin veri toplama araçlarına göre dağılımı.....	77
Grafik 4.11. Beden eğitimi alanında hazırlanan doktora tezlerinin veri analizleri (istatistiksel yöntemlere) göre dağılımı.....	78
Grafik 4.12. Beden eğitimi alanında hazırlanan doktora tezlerinin yabancı kaynakça sayılarına göre dağılımı.....	80
Grafik 4.13. Beden eğitimi alanında hazırlanan doktora tezlerinin yerli kaynakça sayılarına göre dağılımı.....	82

KISALTMALAR DİZİNİ

A.Ş.	: Anonim Şirketi.
ABD	: Amerika Birleşik Devleti.
Akt.	: Aktaran
Ark.	: Arkadaşları.
BÖTE	: Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi.
Çev.	: Çeviren.
DEÜ	: Dokuz Eylül Üniversitesi.
Doç.	: Doçent.
Dr.	: Doktor.
Eğit.	: Eğitimi
F	: Frekans
HÜ	: Hacettepe Üniversitesi.
İÜ	: İstanbul Üniversitesi.
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı.
ODTÜ	: Ortadoğu Teknik Üniversitesi.
ÖSYM	: Ölçme Seçme ve Yerleştirme Merkezi.
Öğrt.	: Öğretmenliği
Prf.	: Profesör.
RG.	: Resmi Gazete.
SK	: Sayılı Kanun.
SPSS	: Sosyal Bilimler İçin İstatistik Paketi.
T.C.	: Türkiye Cumhuriyeti.
T.E.D	: Türk Eğitim Derneği.
TDK	: Türk Dil Kurumu.
TÜBA	: Türkiye Bilimler Akademisi.
Üniv.	: Üniversite.
Vs.	: Ve saire
Y.	: Yöntem.
Yay.	: Yayın.
YÖK	: Yüksek Öğretim Kurumu.

Vb. : Ve benzeri.
Yrd. : Yardımcı

ÖZET

TÜRKİYE’DE BEDEN EĞİTİMİ ALANINDA YAPILAN DOKTORA TEZLERİNİN İNCELENMESİ

Emine MISIR

Yüksek Lisans Tezi

Beden Eğitimi Öğretmenliği Anabilim Dalı

Tez Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Aylin ÇELEN

Temmuz - 2018, XIV + 105

Bu çalışma ile Türkiye’deki Yükseköğretim Kurumları bünyesinde, Beden Eğitimi ile ilgili yapılan doktora tez çalışmalarının incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda üniversitelerde Beden Eğitimi ile ilgili hazırlanan doktora tezleri YÖK Elektronik Tez Arşivinden, belirli anahtar sözcükler yardımıyla araştırılmıştır. Araştırmanın evrenini beden eğitimi ile ilgili yapılan tüm doktora tezleri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise YÖK Elektronik Tez Arşivinde tez isminde “Beden Eğitimi” ifadesi geçen, 1990 ve 2018 yılları arasında beden eğitimi ile ilgili yapılan, onaylanan ve yayımlanan 93 doktora tezi oluşturmaktadır. Ulaşılan tezlerin incelenmesinde Ataş (2015) tarafından geliştirilen tez inceleme formu kullanılarak, beden eğitimi ile ilgili hazırlanan doktora tezlerinde; üniversiteler, enstitüler, anabilim dalları, yıllara göre dağılım, çalışmayı gerçekleştiren kişilerin cinsiyetleri, tez danışmanların unvanları, araştırma konuları, kullanılan araştırma türleri, desenleri ve örneklem (çalışma) grupları, veri toplama araçları, verilerin çözümlenmesinde kullanılan istatistiksel yöntemler, yerli-yabancı ve toplam kaynakça sayıları belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırmada tarama modeli ve nitel veri toplama

yöntemlerinden biri olan doküman incelemesi kullanılmıştır. Elde edilen veriler istatistiksel programlar kullanılarak analiz edilmiştir.

Elde edilen bulgular sonucunda beden eğitimi ile ilgili yapılan doktora tez çalışmalarını gerçekleştiren kişilerin çoğunluğunun erkek olduğu ve tez danışmanlığını yürütmüş olan öğretim üyelerinin unvanlarının çoğunluğunun profesör doktor olduğu belirlenmiştir. Tezlerde en sık çalışılan konuların tutum, öğretim, model, yöntem ve teknikleri, performans, erişimi, kalıcılık, transfer ve öğretim programlarının değerlendirilmesi ve karşılaştırılması olduğu tespit edilmiştir. Tezlerde araştırma türü olarak en fazla nicel araştırmaların ve araştırma modeli olarak ise en fazla betimsel modelin kullanıldığı görülmüştür. Örneklem gruplarında, en fazla öğretmenlerin ve öğrencilerin örneklem grubu olarak kullanıldığı göze çarpmaktadır. Buna ek olarak tezlerde, veri toplama aracı olarak en çok ölçeklerin ve anketlerin tercih edilerek kullanıldığı ve verilerin çözümlenmesine istatistiksel yöntemlerde parametrik testlerin kullanıldığı görülmüştür. Doktora tezlerinde kullanılan yabancı kaynakça sayısının yerli kaynakça sayılarına göre daha fazla kullanıldığı dikkat çekmektedir. Bu alanda yapılan doktora tezlerinin, tez sayısı bakımından en çok 2012 yılında yapıldığı belirlenmiştir. Enstitü olarak doktora tezlerinin en fazla Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nde yapıldığı görülmüştür. Anabilim dalı olarak incelendiğinde ise en fazla Beden Eğitimi ve Spor alanında doktora tezi yapıldığı gözlenmiştir. Üniversite bazında ise doktora tezlerinin yoğunluklu olarak Gazi Üniversitesi'nde yapıldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Beden Eğitimi, Spor, Beden Eğitimi ve Spor, Doktora

ABSTRACT**EXAMINATION OF DOCTORAL DISSERTATIONS WRITTEN IN THE
FIELD OF PHYSICAL EDUCATION IN TURKEY**

Emine MISIR

Master Thesis

Department of Physical Education Teaching

Thesis Advisor: Assistant Professor Aylin ÇELEN

July- 2018, XIV + 105

It was aimed to examine the doctoral thesis studies in the field of Physical Education within the Higher Education Institutions in Turkey with this study. In accordance with this purpose, PhD dissertations prepared in the field of Physical Education at universities were searched through the YÖK (Council of Higher Education) Electronic Thesis Archive by means of certain keywords. The universe of the research consists of doctoral dissertations in the field of physical education. The sample of the research is composed of 93 doctorate thesis which was prepared in the field of physical education between 1990-2018, approved and published in the field of physical education, including "Physical Education" in the name of thesis in YÖK (Council of Higher Education) Electronic Thesis Archive. A thesis examination form which developed Ataş (2015) was used in the examination of theses. Universities, institutes, branches of education, distribution according to years, gender of persons who perform the study, titles of thesis advisors, research topics, research types used, patterns and sampling groups, data collection tools, statistical methods used in analyzing data, numbers of domestic and foreign and total bibliography have been tried to be determined in doctoral dissertations prepared in the field of Physical Education.

Scanning model and a qualitative data collection method are used in the research. The obtained data were analyzed using statistical programs.

As a result of the findings, it was determined that the majority of the persons who carried out doctoral thesis studies in the field of Physical Education were male and that the majority of the professors who carried out the thesis counseling were professor doctors. It has been determined that the most frequently studied topics in dissertations are evaluation, comparison and comparison of attitude, teaching, model, methods and techniques, performance, access, permanence, transvers and teaching programs. It was observed that the most quantitative researches were used as the research type in these dissertations and descriptive model was mostly used as the research model. Students and teachers are mostly used as sample groups in sample groups. In addition it was seen that scales and questionnaires were used the most as data collection tools in dissertations and parametric tests have been used in statistical methods for analyzing data. It is noteworthy that the number of foreign bibliography used in doctoral dissertations is used more than the number of local bibliographies. It was determined that doctoral dissertations prepared in this area were written in 2012 at most in terms of thesis numbers. As an institute, it was seen that most of doctoral dissertations were prepared at the Institute of Educational Sciences. When examined as department it was observed that doctoral dissertations were written mostly on Physical Education and sports field. In university basis it has been concluded that doctoral dissertations were extremely prepared at Gazi University.

Keywords: Physical Education, Sports, Physical Education and Sports, Doctorate

I. BÖLÜM

1. Giriş

Bilimsel bilginin üretilip paylaşıldığı, dolayısıyla toplumsallaşma sürecinin gerçekleştiği kurumsal merkezler üniversitelerdir. Yükseköğretim kurumları tarih boyunca bilginin üretildiği, yorumlandığı, eleştirildiği ve aktarıldığı kurumlar olmuşturlardır. Bilgi üretme ve aktarma, yenilikçi ve eleştirel bakış açısını yayma ve nitelikli işgücü yetiştirme ve bu işgücünün kalitesini sürekli artırma gibi özellikleri ile üniversiteler toplumu derinden etkileme gücüne sahiptirler. Bilgi üreten ve doğru arayışında olan bu kurumlar, ifade özgürlüğünü savunma ve insanlığın durumunu iyileştirme gibi ahlaki amaçları da sahiplenmişlerdir (Keohane, 2006). Üniversitenin varlık nedenleri arasında kapsamlı ve kaliteli araştırmalar yapma, eğitim-öğretim hizmetleri vermenin yanı sıra evrensel ölçekte nitelikli insan gücü yetiştirme amaçları da yer alır. Bu kapsamda üniversite sadece bugüne kadar üretilen bilgiyi genç kuşaklara aktarmakla yetinemez, ayrıca yeni bilgiler üreterek toplumsal, siyasal, ekonomik ve kültürel boyutlarıyla hayatın tüm alanlarında yaşam kalitesini arttırmakla yükümlüdür (Aydın, 2012).

1950 senelerinden sonra Türkiye’de yükseköğretime olan isteğin artmasıyla lisansüstü eğitim alanında da önemli gelişmeler olmuştur. Lisansüstü eğitimin yaygınlaşma ve kurumsallaşma hızı tüm dünyada ikinci dünya savaşından sonra daha da hızlanmıştır (Sağlam, 2007). Bu zamanda Türkiye’de üniversite sayıları artmıştır. Bu artışa paralel olarak lisansüstü düzeyde belli düzenlemeler getirildiği görülmektedir.

Lisansüstü eğitimler üniversitelerin araştırma yönünü desteklerken aynı zamanda bilgi üretimine de katkı sağlar. Lisansüstü eğitimlerin en önemli işlevi geleceğin akademisyenlerinin yetiştirilmesini sağlamaktır. Aynı zamanda lisansüstü eğitimler belirli bir alanda uzman yetiştirme işlevine de sahiptir (Alkan, 2014). Lisans

derecesini almış öğrencinin ilgi duyduğu bilim dalında yüksek lisans veya doktora öğrenimi yaparak uzmanlaşma imkanı veren, alınabilecek en üst eğitim programı seviyesi lisansüstü eğitimidir.

Bilimsel araştırma yapmak, bilgi üretmek ve yeni buluşların ortaya çıkarılması gibi çalışmalar üniversitelerin en önemli toplumsal işlevleri arasında yer almaktadır. Bu düşünceden yola çıkarak özellikle bilimsel bilgi üretimi açısından üniversitelerdeki yüksek lisans ve doktora eğitim çalışmaları büyük önem taşımaktadır (Karkın, 2011). Yüksek lisans ve özellikle de doktora programlarının amaçları kişilere bağımsız araştırma yapabilmek, bilimsel olayları geniş ve derin bakış açısı ile irdeleyerek yorumlayabilmek ve yeni sentezlere ulaşmak için gerekli adımları belirleyebilmek ve yeni teknolojilere uyum sağlayabilmek için gerekli bilgi, beceri, tutum ve yeterlikleri kazandırmaktır (Tosun, 1997). Lisansüstü eğitimin sonucunda bir bilim insanında özgürce çalışabilme, görev alabilme yetkinliği, öğrenme yetkinliği, iletişim ve sosyal yetkinlik, alana özel ve mesleki olgunluk vb. “bireysel ve mesleki yeterlilikler” bulunmalıdır (Arslan, 2010).

Lisansüstü çalışmaların gerçekleştirilmesinde, ülke gereksinimlerine yönelik programların yapılması, geliştirilmesi ve bu programları yürütecek öğretim elemanı kadrolarının yetiştirilmesi büyük önem taşımaktadır. Bu kapsamda Demirel (2007:208)'in de belirttiği gibi lisansüstü eğitim, özellikle bilimsel bilgi üretimi açısından, üniversitelerin en önemli görevleri arasında yer almaktadır. Üniversiteler, toplumsal işlevlerden birisi olan araştırma yapmak ve yeni teknolojiler üretmek görevlerinin önemli bir bölümünü, lisansüstü eğitim sürecinde yapılan araştırmalar ile yerine getirir. Araştırma bir amaca ve bir sorunu çözmeye yönelik, belirli aşamalar içerisinde ve bir düzen dahilinde yapılan çalışmalardır (Arıkan, 1995:9). Araştırma ve bilim birbiri ile iç içe olmakla birlikte, Kaptan (1991) araştırmayı, “Bir bilgi kazanma aracı olarak, bilginin üretilmesine, bilimin oluşmasına ve gelişmesine yardımcı olmaktır.” şeklinde tanımlamıştır. Bilimsel bilgi ise, deneyime dayalı iki olay arasında neden sonuç biçiminde akli bağ kurmanın bir sonucudur. Herkesçe kabul edilen, kanıtlanan ve istenildiğinde tekrarlanabilen deneyimler sonucu iki olay arasında neden-sonuç veya nedensellik bağı kurulduğunda, bilimsel bilgi elde edilmiş olur. Bilimsel

araştırma gerçeği arayan, akla ve deneye dayalı sistematik bir araştırmadır (Türkdoğan, 2000; akt. Karkın, 2011).

Beden eğitimi alanı ile ilgili anabilim dalları öğrencilere 4 senelik lisans eğitimi sürecinden sonra yüksek lisans ve doktora mertebelerine ulaşmaya imkan vermektedir. Eğitimleri süresinde öğrenciler bilimsel ilkelerin çerçevesinde kurumsal ve deneysel çalışmalarda bulunmak ve yapmak zorundadır. Doktora programı ise ders alımı ve araştırmayı zorunlu kılar. Derslerin tamamlanmasında öğrenci yeterlik sınavına girmekle mükelleftir. Öğrenci bu sınavı geçtiği takdirde danışmanının tavsiyeleri istikametinde özgün bir araştırma konusu bularak çalışmasına başlar ve tezini oluşturur (abp.anadolu.edu.tr/).

Türkiye’de beden eğitimi alanında yapılan doktora tezleri incelendiğinde ilk yapılan çalışmanın 1990 yılına dayandığı görülür. O yıldan günümüze yapılan çalışmaları incelediğimizde; Beden Eğitimi alanında yapılan doktora tezlerinin sayılarının arttığı görülmüştür. Staton-Spicer ve Wullf (1984) bir çalışma alanını tanımlamanın en uygun yolunun, o alanın parametreleri bağlamında ortaya konulmuş araştırmalarını incelemek olduğunu, her disiplinin kendi ürünlerini periyodik olarak inceleme gereği ve zorunluluğu olduğunu belirtmektedir (Aktaran: Grant J. A ve diğerleri, 1995). Türkiye’de beden eğitimi alanının bilimselleşme düzeyinin en iyi göstergelerinden bir tanesi alanda yapılan doktora tezleridir. Bu nedenle yapılan araştırmaların özgün ve alana katkı sağlayıcı olması beklenmektedir. Alanda yapılmış doktora tezlerine dayalı olarak beden eğitimi alanının çeşitli eğilimler açısından betimlenmesinin amaçlandığı bu çalışmada, alanın ürünü olan tezlerin alanın eğilimlerini yansıttığı varsayımı ile hareket edilmiştir. Bir konu ile ilgili yapılmış bilimsel tezlerin analiz edilmesi incelenen alanın genel görünümünü ortaya çıkarabilmekte, o konunun derinliği ve yaygınlığı hakkında bilgiler verebilmektedir (Göktaş ve Erdem, 2006). Üniversitelerde özellikle doktora tez çalışmalarının içerik ve nitelik açısından irdelenmesi ve bu yolla bilimsel gelişmeye ne ölçüde katkı yaptığının sorgulanması, mevcut durumu aydınlatmanın yanı sıra gelecekte izlenecek araştırma politikalarına da yön verme durumu olabilecektir.

1.1. Problem Durumu

Bilim dalında yapılan araştırmalara dair nicelik ve nitelik bilgisi, o alanın konumu ile alakalı izah edici bilgiler kapsar (Yıldız, 2004). Bu alanlarda yapılan araştırmaların en kapsamlısı alanda yapılan yüksek lisans ve doktora tezleridir. Lisansüstü çalışma yapmanın anlamı; süresi içinde bir başına geniş bir araştırma yaparak yetenekleri geliştirmek, kapsamlı rapor hazırlama yetisini geliştirmektir (Bakioğlu ve Gürdal, 2001). Bir bilim dalında yapılan araştırmaların miktarının fazlalaşması, bu araştırmaların birtakım özelliklere göre derlenmesini ve umumi bir bakış açısının sağlanmasını zorunlu kılmaktadır. Hart (2000) bu mecburiyetin nedenlerini; nelerin yapıldığını ve yapılması gerektiğini ortaya koymak, konuya özgü değişkenleri tespit etmek, alana ilişkin bakış açısı kazanmak, konunun kapsamını oluşturmak, tezlerde kullanılan araştırma metot ve yöntemlerini ortaya koymak olarak sıralanmaktadır.

Türkiye’de eğitim sistemi sürekli farklı politikalardan dolayı değişmektedir. İlerleyen ve değişen zamana uyum sağlamak bu değişimde etkindir. Bunun sonucunda da öğrenciler ve öğretmenler bu durumdan etkilenmektedir (Oruç ve Ulusoy, 2008). Bu olay doktora ve yüksek lisans tezlerinin önem derecesinin bir yol gösterici olmasından kaynaklı fazlalaştırmaktadır. Beden Eğitimi gibi hızla gelişen ve akademik çalışmaların günden güne sayıya artış gösterdiği bir alanda, araştırmacılara aktüel verilerin sunulmasının ehemmiyetli olduğu düşünölmektedir. Bu araştırmanın, beden eğitimi alanında yapılan doktora tezlerini çeşitli değişkenler açısından incelenerek mevcut durumu ortaya koymasından önemli olduğu düşünölmektedir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı beden eğitimi ile ilgili yapılmış doktora tezlerinin analizini yaparak bundan sonra yapılacak olan doktora tez çalışmalarına yeni bir bakış açısı getirebilmek ve farklı fikirlerle beden eğitimi alanına fayda sağlamaktır.

Türkiye’de yapılan beden eğitimi ile ilgili doktora tezlerinin araştırılması gayesiyle hazırlanan bu çalışmada, YÖK’ün tez merkezinde yayınlanmış olan beden eğitimi ile ilgili yapılan doktora tezlerinin çeşitli değişkenleri göz önünde tutularak beden eğitimi alanına genel bir bakış açısı getirilmiştir. Bu hedef doğrultusunda aşağıdaki alt problemlere cevap aranmıştır:

1. Beden Eğitimi ile ilgili hazırlanan doktora tezlerinin üniversitelere göre dağılımları nasıldır?
2. Beden Eğitimi ile ilgili hazırlanan doktora tezlerinin enstitülere göre dağılımı nasıldır?
3. Beden Eğitimi ile ilgili hazırlanan doktora tezlerinin anabilim dallarına göre dağılımı nasıldır?
4. Beden Eğitimi ile ilgili hazırlanan doktora tezlerinin yıllara göre dağılımı nasıldır?
5. Beden Eğitimi ile ilgili hazırlanan doktora tezlerinde tez çalışmasını gerçekleştiren öğrencilerin cinsiyet dağılımları nasıldır?
6. Beden Eğitimi ile ilgili hazırlanan doktora tezlerinin tez danışmanı unvanına göre dağılımları nasıldır?
7. Beden Eğitimi ile ilgili hazırlanan doktora tezlerinin araştırma konularına göre dağılımları nasıldır?
8. Beden Eğitimi ile ilgili hazırlanan doktora tezlerinde kullanılan araştırma türleri nelerdir?
9. Beden Eğitimi ile ilgili hazırlanan doktora tezlerinde kullanılan araştırma desenleri nelerdir?
10. Beden Eğitimi ile ilgili hazırlanan doktora tezlerinde kullanılan örneklem (çalışma grupları) kimlerden oluşmaktadır?
11. Beden Eğitimi ile ilgili hazırlanan doktora tezlerinde kullanılan veri toplama araçları nelerdir?
12. Beden Eğitimi ile ilgili hazırlanan doktora tezlerinde verilerin çözümlenmesinde kullanılan istatistiksel yöntemler nelerdir?
13. Beden eğitimi ile ilgili hazırlanan doktora tezlerinin yerli, yabancı ve toplam kaynakça sayılarına göre dağılımı nasıldır?

1.3. Araştırmanın Önemi

Bilimsel bilginin çoğaltılması ve paylaşılması üniversitelerin önemli görevlerindedir. Üniversiteler lisansüstü ve doktora sürecinde yapılan çalışmalar ile yeni teknolojiler üreterek ve çeşitli araştırmalar yaparak bu önemli görevi yerine getirir. Beden Eğitimi alanında da yapılan doktora çalışmalarının alanın gelişimi, ilerlemesi, mevcut problemlerin ve sorunların ortaya konulması ve bu problemlere çözüm üretmesi açısından önemi büyüktür. Her geçen yıl sayısı artan üniversite, enstitü ve anabilim dallarında beden eğitimi ile ilgili yapılan doktora tez çalışmalarının sayısı da artmaktadır. Bu çalışma ile beden eğitimi alanında yapılan doktora tez çalışmalarının çeşitli değişkenler açısından incelenerek sunulmasının beden eğitimi alanında ülkemizde tamamlanan doktora tez çalışmalarının geçmişten günümüze eğilimlerini ortaya koyacağı ve alan yazına genel bir boyut kazandırılacağı düşünülmektedir. Beden Eğitimi alanında yapılan doktora çalışmalarının geçmişten günümüze yoğunlaştıkları konuların genel bir çatı altında sunulması gelecekteki özgün araştırma konularının seçimi noktasında araştırmacılara kolaylık sağlayabilir. Ayrıca beden eğitimi dışındaki farklı alanlarda yapılan gerek yüksek lisans ve gerekse doktora çalışmalarının incelendiği tez çalışmaları bulunmasına rağmen, beden eğitimi alanında yapılan doktora tezlerinin genel olarak ele alınarak incelendiği tez çalışmalarına yeterince rastlanamamaktadır. Bu nedenle bu çalışmanın ülkemizde yapılan nadir çalışmalardan biri olduğu düşünülmekte ve bundan sonra yapılacak olan çalışmalara ve literatüre katkı sağlaması beklenmektedir.

1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu çalışma;

1. Beden Eğitimi alanında, 1990 yılından 2018 yılına kadar yapılan doktora tezleri ile sınırlıdır.

2.YÖK Elektronik Tez Arşivi'nde tez adında “beden eğitimi” ifadesi geçen tezlerle sınırlıdır.

3.Veri toplama aracı olarak YÖK Elektronik Tez Arşiviyle (<http://tez.yok.gov.tr/>), sınırlıdır.

4.YÖK Elektronik Tez Arşivinde görüntülenmeye açık ve izinli olan doktora tezleri ile sınırlıdır.

1.5. Varsayımlar

YÖK resmi web adresinde yayınlanan Beden eğitimi alanında yapılan doktora tezlerinin, 1990 yılından günümüze kadar yapılan ve tamamlanan tüm doktora tezlerini kapsadığı varsayılmaktadır.

1.6. Tanımlar

Beden Eğitimi: Fiziksel hareketlerin planlı bir gelişme doğrultusunda yaşantıya dönüştürülmesidir (Tamer, 1987).

Spor: Beden eğitimi faaliyetlerini özelleştirerek çeşitli branşlarda somutlaşmış, üst düzeyde yapıldığında fizyolojik, psikolojik, estetik, teknik özellikleri gerekli kılan yarışmaya dayalı ve katı kurallarla çevrili bir etkinliktir (Aracı, 2006, 3).

Tez: Tartışmaya, iddiaya dayanarak bir öneri ve fikir öne sürmektir.

Doktora: Üniversitelere bağılı anabilim dallarında, öğrenciye bağımsız araştırma yapma, bilimsel problemleri, verileri geniş ve derin bir bakış açısı ile irdeleyerek yorum yapma, analiz etme ve yeni sentezlere ulaşmak için gerekli becerileri kazandıran programlardır.

II. BÖLÜM

Bu bölümde araştırmanın alt problemleri ile ilgili kuramsal temeller ve konu hakkında yapılmış çeşitli araştırmalara yer verilmiştir.

2. Kuramsal Temeller ve Literatür

2.1. Eğitim

Dünyadaki hızlı gelişmeler bir yandan var olan bilgileri geçersiz hale getirirken, bir yandan da bilinmeyen pek çok şeyi açığa kavuşturmaktadır. Yeni buluşlar, uluslararası ilişkiler, bilim alanındaki ilerlemeler kişileri yaşama ayak uydurmaya zorlamaktadır. Bu hızlı gelişmelere uyum sağlamanın en etken ve temel aracı şüphesiz eğitimidir. Eğitim, bireye yeni davranışlar kazandırmada ya da mevcut davranışları değiştirmede en etkili süreçtir (Duman, İnal ve Taşgın, 2003:176).

Good'a göre eğitim, kişinin yaşadığı toplum içinde değeri olan yetenek ve diğer davranış biçimlerini geliştirdiği süreçlerin tümüdür (Fidan, 1994). Ertürk (1972)'e göre eğitim, bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla kasıtlı olarak istendik değişme meydana gelme sürecidir. Oğuzkan (1974)'a göre eğitim, önceden saptanmış esaslara göre insanların davranışlarında belli gelişmeler sağlamaya yarayan planlı etkiler dizgesidir.

Eğitim tanımlarının ortak noktası, eğitimi bireyleri topluma hazırlayan sosyal bir süreç olarak açıklamalarıdır. Bu tanımlar eğitimin genel özelliklerini yansıtmaktadır. Eğitimin formal ve informal boyutları dikkate alındığında farklı tanımlarını yapmak olanaklıdır. Kısaca toplumsal yaşamın biçimlendirilmesinde eğitime önemli görevler düşmektedir. Bu tanımlara göre eğitimin üç özelliği vardır: Birincisi, bireyin davranışlarının amaçlanan yönde değiştirilmesi gerektiği, ikincisi, bireyde davranış değişikliğinin kendi yaşantısı yoluyla (düzenlenen bilgi ve çevre ile etkileşimi sonucu) gerçekleştiği, üçüncüsü eğitimin planlı ve programlı bir süreç olduğudur (Özdemir ve Yalın, 1999:2).

2.2. Beden Eğitimi ve Spor

Beden eğitimi; zihinsel, estetik, ahlaki, teknik-profesyonel eğitim ile genel eğitimin bir bileşimidir. Özet olarak beden eğitimi şu şekilde tanımlanabilir: Sosyal gerekliliklerine uygun olarak, insanın biyolojik potansiyelinin geliştirilmesi amacı ile yapılan çeşitli fizik egzersizlerin tümünü değerlendiren ve sistematik olarak sürdürülen etkinliktir (Günsel, 2004). Diğer bir tanımda beden eğitimi; insan vücudunun eğitimidir ve bu eğitim anlayışında bedensel hareketlerin kendi özünde bir değer olmayıp araçsal bir değer vardır (Strchmeyer, 1983). Başka bir tanıma göre (Lumpkin, 1986): Beden eğitimi, fiziksel aktivite yoluyla, kişinin; fiziksel, zihinsel ve sosyal becerilerinin optimum seviyeye ulaşmasıdır.

Şiclovan (1979)'ın daha geniş bir tanımına göre ise, beden eğitimi:

- Katılanların yaşı ve cinsiyeti, sosyal hayatın gereklilikleri, çeşitli mesleklerin fiziksel etkileri ve uzun süreli iyi bir fizik kondisyon tutmanın gerekliliklerine göre, insanların fiziksel gelişimi ve motor kapasitelerinin pekiştirilmesi için planlanmış ve yönlendirilmiş bir süreçtir.
- Hitap edilen insan kategorilerin şartlarına ve amaçlarına özgü olarak, değişik fizik egzersizler ve öğretim tekniklerine sahiptir.
- Ulusal çapta kararlaştırılan ve genel bir program içerisinde yer alan bir süreçtir.

- Zihinsel, estetik, ahlaki, teknik ve profesyonel eğitimin içerdiği unsurlarla meydana gelen bir süreçtir.

Beden eğitimi bireyin büyüme, gelişme ve davranışlarını sağlayan güçlü bir eğitim alanıdır. Spor, başarıyı genişletme ve yarışmada üstün gelme amacını içerir. Bunun için bedensel açıdan daha yetenekli olanların seçilmesi ve seçilenlerin sürekli ve yoğun bir eğitimle yetiştirilmesi gerekir. Spor, gerçek anlamda başarı gücünün artırılması ve kişisel açıdan en yüksek noktaya çıkarılması yolunda gösterilen yoğun bir çabadır. Spor, tesis, öğretim, eğitim, malzeme ve spor organizasyonlarından ibaret olan temel faktörlerin bir arada bulunduğu ortamda vardır ve gelişir.

Beden eğitimi ve spor arasındaki fark; beden eğitimi, bireyin beden ve ruh sağlığının gelişmesi için yapılan hareketlerin bütünüdür. Spor ise, bireyin beden ve ruh sağlığının gelişmesi yanında, belli kurallara göre rekabet ölçüleri içinde mücadele etme, heyecan duyma, yarışma ve üstün gelme amacını içerir (Aracı, 2006,3).

2.3. Beden Eğitimi ve Sporun Önemi

Beden eğitimi ve sporun önemini 3 noktada inceleyebiliriz (Aracı, 2006, 3-5):

✓ **Kişisel Yönden Önemi:**

- Günlük işlerini ve yaşayışlarını en verimli şekilde yürütebilecek kuvvet, çeviklik, elastikiyet, çabukluk ve dayanıklılık sağlar.
- İyi bir moral ölçüleri içerisinde gelişmiş kemik, kas yapısı ve iyi duruş alışkanlıkları kazandırır.
- Hastalıklara karşı dayanıklılık sağlar.
- Oyun, folklor, halk dansları, mahalli ve milli oyunlar, ritmik faaliyetlerle ilgili beceri ve yetenekler kazandırır.
- Bedensel etkinlikler aracılığıyla geçerli sağlıklı yaşam davranış nitelikleri kazandırır.

- Kültürel zevk ve duyarlılık sağlar.
- Serbest zamanları değerlendirme davranış ve becerileri kazandırır.

✓ **Toplumsal Yönden nemi**

- Liderlik, hoşgörü, arkadaşlık, iyiyi, doğruyu ve güzeli takdir etme gibi nitelikler kazandırır.
- Kendini kontrol etmeyi, başkalarına ve kurallara saygıyı oğretir.
- Olumlu ve sağlıklı yaşama alışkanlıkları kazandırır.
- Ölçülü ve planlı bir şekilde çalışmayı ve dinlenmeyi oğretir.
- Yeni bir gün ve faaliyete istekli ve kuvvetli başlamayı sağlar.
- Toplumsal sorumluluğu geliştirir.
- Birlikte olma, birlikte iş yapma ve bireyin toplumda kendisini belirlemesine olanak verir.

✓ **Ekonomik Yönden nemi**

- Ferdin günlük işlerini ve yaşayışını en verimli bir şekilde yürütebilmesini sağlar.
- Yapıcı ve üretici yeteneklerini geliştirir.
- İş, görev ve meslek sorumluluğunu kazandırır.
- Ekonomik düzenin getirdiği düşünce davranış, bilgi ve becerilerin bireylere aktarılmasını sağlar.
- Bilgi alanında ihtisaslaşmayı ve yaratıcılık gücünü geliştirir.
- İş gücünü arttırır.

2.4. Beden Eğitimi ve Sporun Kişisel, Toplumsal ve Ekonomik Amaçları

Bowdlear ve Buskirk (1926)'in ders kitapları, makaleler ve magazinlerden derledikleri çok sayıdaki amaçlar; 1. İyi vatandaşlığı geliştirme, 2. Fiziksel gelişim, 3. Sağlık gelişimi, 4. Zihinsel gelişim, 5. Fiziksel rehabilitasyon ve 6. Boş zaman değerlendirme eğitimi gibi ana başlıklar altında toplanmışlardır. Nash (1948) hedefleri dört grupta değerlendirmiştir: sinir kas gelişimi, organik gelişim, tefsir edici gelişim ve heyecansal gelişim. Irwin (1960), beden eğitiminin hedeflerini, fiziki, toplumsal, duygusal, rekreasyonel ve bilişsel hedefler olarak açıklamış, Rasch (1965) ise, değişik tanımlamalarla beden eğitimi ve sporu, biyolojik, estetik, ruhsal, entelektüel, toplumsal, ahlak ve bütünleştirici hedef gruplarında değerlendirmiştir. Nixon ve Jewett (1969) genel hedeflerden davranışsal hedeflere yönelerek, hedefleri, duygusal, zihinsel ve devinişsel olarak gruplamayı yeğlemişlerdir.

Ülkemiz kaynaklarında ise beden eğitimi ve sporun hedeflerinde çoğunlukla, organik gelişim, sinir-kas gelişimi, bilişsel gelişim ve duygusal gelişim esas olarak alınmıştır (Tamer, 1987). Okul beden eğitiminin hedefleri, Sel (1983) tarafından değişik bir gruplandırmaya tabi tutulmuş ve bireysel hedefler ve sosyal hedefler olarak gruplandırılmıştır. Buna yakın bir gruplandırmayı Selçuk (1990) yapmış ve hedef grupları bireysel, sosyal ve ekonomik hedefler başlıklarıyla incelemiştir. Uygur eğitim anlayışı, insanı beden ve bilişsel işlevler olarak bir bütün içinde inceler. İnsanın anatomik yapısı, organ ve sistemlerin fizyolojik fonksiyonları, ruhsal duygu-düşünce ve tutumları birbirleriyle bağlantılı şekilde yine bu bütünlüğün ayrılmaz parçalarıdır. Okul söz konusu bu bütünlüğü toplumun arzuları istikametinde geliştirmektedir.

Farklı bir söyleyişle, okullarda yapılan beden eğitimi egzersizleri bireyin hem kişisel, hem sosyal, hem de ekonomik bakımdan gelişmesini hedeflemektedir. Kişisel eğitime katkı sağlayan alıştırmalar bireyin psikofizyolojik yeteneklerini geliştirmek için, öğretim programında bulunurlar. Bu araştırmalar üç grupta toplanmaktadır:

- a) Eksiklikleri giderici ve tamamlayıcı alıştırmalar (kuvvetlendirici, açıcı, yumuşatıcı ve işleklik kazandırıcı alıştırmalar)
- b) Verim (performans) arttırıcı, sanat değeri olan ve hünersel alıştırmalar

c) Duruş ve biçim kazandırıcı nitelikteki alıştırmalar.

Sağlığı korumayla birlikte, sağlıklı yaşama alışkanlığı kazanmak bakımından bu alıştırmaların uygulanmasında vücudun belirli duruşlarda kalması (tespit edilmesi) önemlidir.(b) grubundaki egzersizler kişinin güç, dayanıklılık, hız, beceri, kendini aşma, gözü peklilik gibi ölçülebilen ve değerlendirilebilen özelliklerinin gelişimini amaçlayan alıştırmalardır. Bunun gibi alıştırmalar, hem stil hem de estetik gelişimi yönünde önemlidirler (Selçuk, 1990).

Verim arttırmayı amaçlayan alıştırmalar önce, yaşamda örneği görülen fonksiyonel şekildeki etkinliklerde yapılır. Sonrasında, belirli spor dallarına yönelik şekilde hazırlayıcı, geliştirici, sanat ve beceri değerindeki alıştırmalara geçilir. Çalışmalarda bireysel üründen fazla, ekstrem çekişmeye dayanmayan yarışmalara önem verilmektedir. Performans kazanmaya yönelik egzersizlerin hedefi, en uygun beklenen sonuçtur. Optimal verim, bireyin bedensel, psikolojik ve sosyal sağlığını geliştiren ve koruyan verimdir. Optimal sonuç elde etmede, çok az ve güçlü uyarılar yarar sağlamazlar. Ancak kuvvetli uyarılar verimi yükseltmektedirler. Verim alıştırmalarında bireyin meslek, öğrenim, aile yaşam ve koşulları göz önünde tutulmalıdır. Biçim ve verim arasında bir bağlantı vardır. Çocuklardan küçük yaşlarda ürün beklenmesi şekil kazanmayı engellemektedir. İlk başta güzel bir şekil kazanımı sağladıktan sonra ürün beklenmelidir. Okullarda sadece yarışmaya yönelik sportif ürün hedeflenmez. Çocuklar ve gençlerin müzik ve estetik duyu ve becerilerinin ilerletilmesi amaçlardandır. Hangi yönden incelenirse incelensin insan yetiştirme ilk hedefi; demokratik bir eğitim çevresinde bireylerin becerilerinin olabildiğince ilerletilmesidir. Burada kişilerin anılan özelliklerinin kim için ve hangi hedef uğruna geliştireceği teması zihne gelmektedir. Devlet ve toplumun faydası söz konusu olduğunda, kişiye sağlanan eğitim, kişinin hiç duraksamadan toplumun faydasına olacak iş ve hareketleri seçmesini sağlamalıdır. Örgütlenmiş kurumlar vasıtasıyla yapılacak eğitim için, araştırabildiğimiz kaynaklarda şu genel hedefler göze çarpmaktadır. Eğitimle; toplumun gereksinimlerini karşılayıcı; yetenekleri keşfedici ve ilerletici; sıkıntıları düzgün analiz eden; rasyonalist düşünebilen; tarihsel ve evrensel değerleri kavrayıcı ve koruyucu; sanayi ve sanayi ötesi toplumu olmanın getireceği problemleri çözümlenebilecek vasıfta; başarıya arzusuyla

dolu ve girişken insanların yetiştirilmesi hedeflenir. Bu genel hedefler kapsamında beden eğitiminin amacı, temelde insanı anlamaya dönüktür. Bu bakımdan eğitim, optimal gelişimin ilerletilmesi anlamındadır ve bu gelişim-ilerleme, hareket eğitimi vasıtasıyla yapılır (Koç, 1988).

2.5. Beden Eğitiminin İnsan Gelişimi Üzerindeki Etkileri

Ortaöğretim kurumları okul sistemimizin önemli bir dilimini oluşturan 15-17 yaş grubu öğrencilerin eğitim aldığı öğrenim kurumlarıdır. İnsan olarak organik büyüme ve gelişme bu sürede fazla çabuk olduğu gibi, farklı motor yetilerin kazanılması, bilişsel, duyuşsal ve devinişsel öğrenme de bu yaşlar diğer yaşlara göre en randımanlı periyottur. Sosyalleşme ve küreselleşme bakımından da bu periyodun farklı bir avantajı vardır. Bundan dolayı ortaöğretim okullarında ders olarak verilen beden eğitimi dersi birçok açıdan değer kazanmaktadır (Öztürk, 1982).

Okul dönemindeki çocuklarda tüm açıdan sağlıklı bir gelişmenin olabilmesi, onların iyi hazırlanmış vasıflı bir temel eğitim görmeleriyle bağlantılıdır. Eğitim bütün organizmayı ilgilendiren bütünüyle bir fiziksel-bilişsel bağdır. Bundan dolayı eğitim programlarında beden ve zihin bir genel olarak incelenip, değerlendirilmelidir. Çocukların olgunlaşmaya geçiş çağı olan ortaöğretim dönemi, çocukların fiziksel, psikolojik ve kültürel gelişiminin en fazla seviyeye geldiği çağdır (Gökmen, 1983).

Bu çağda öğrencilerin tüm gereksinimlerine yanıt verecek bir eğitime ihtiyaç vardır. Bu gereksinimler ise, bilişsel ve psikolojik eğitimin yanında fiziki eğitimin etkin ve faydalı bir şekilde uygulanmasıyla karşılanabilir. Eğitimciler, beden eğitimi yalnızca bir aktivite eğitimi olarak görmemektedir. Hareketler vasıtasıyla kişilerin bir bütün olarak eğitimi hedefleyen bilim dalı ya da aktiviteler dalı şeklinde görmektedir (Tamer, 1987).

2.5.1. Fiziksel Gelişimdeki Rolü

Kişilerin fiziki gelişimlerine fayda sağlamak sadece beden eğitimine has bir hedefdir. Hareket, kişinin yaradılışında mevcuttur. Pasif olarak hareket sisteminin temelinde kemikler, aktif olarak ise kaslar vardır. Hareket bunların daha kuvvetli olmasına fayda sağlar. Bundan dolayı bedensel etkinlikler normal kas ve kemik gelişimi için zorunludur. Bununla birlikte beden eğitimi faaliyetleri, kemik özgül ağırlığını ve bağ dokularının esnekliğini fazlalaştırarak bunları baskı ve gerginliklere karşı kuvvetlendirir. Beden eğitimi faaliyetleri düzenli yapıldıklarında, organizmanın fiziki uygunluk ve dayanıklılığını bununla birlikte iç organların faaliyetlerini ilerletir. Böylelikle organizmanın farklılaşan durumlara daha basit uyum göstermesi sağlanır ve yorulmaya karşı direnci fazlalaşır (Barrow, 1977; akt. Aracı, 1998). En çok tesir, yeteneklerin ilerlemesi, kassal aktiviteyle verimliliğin fazlalaşması, böylelikle kassal kuvvet ve dayanıklılığın artmasında gözlenir.

Obezite, genellikle çocukluk ve ergenlik çağlarında dikkate alınması gereken bir problem olarak görülmektedir. Obeziteyi oluşturan sebepler içerisinde, kalıtsal ve sosyal etkenlerden yeme alışkanlığı ve aktivesiz yaşam söylenebilir (Astrand, 1977; akt. Aracı, 1998). Fakat obezitenin engellenmesinde en mühim değişken beden eğitimi faaliyetlerine iştirak etmektir. Kalp damar hastalıkları hafif şiddetteki antrenmanlarla önlenabilir. Çalışma sırasında kaslar kanın kalbe geri dönüşünde etkin görevdedirler. Aktiviteyle birlikte kalp kasları kuvvetlenir ve büyür, kalp damar cepheleri yağdan arınır. Buna bağlı olarak bireylerin kalp-damar ve kalp atım düzenlemesi ile alakalı hastalıkları yok eder. Antrenman, damarları daha çok çalıştırdığından, antrenman yapan bireylerin damar hastalıklarına yakalanması azalır. Solunum ve dolaşım sistemlerinde oluşacak hastalıkları antrenman engeller (astım ve nefes darlığı). Neticede, insan sağlığını kötü etkileyen kiloların yok olmasına yardımcı olduğu gibi, rahatsızlıkları, sakatlıkları ve bilhassa kalp-kan dolaşım sistemlerinde oluşabilecek hastalıkları engellemesi, onların iyileştirilmesi, gelişmiş kas, iskelet ve eklem oluşumu, bedensel ve anatomik durum ile yüksek performans açısından beden eğitimi etkinlikleri önemlidir (Aracı, 1998).

2.5.2. Psikomotor Gelişimdeki Rolü

Motor gelişim olarak tanımlanan psikomotor gelişim, hareket yeteneklerinin gelişimi ile fiziksel yeteneklerin gelişimini içine alan daha geniş bir gelişim boyutudur. Buradan hareketle psikomotor gelişimi, motor gelişimler süreci ya da kapsamı olarak değerlendirmek doğru bir yaklaşım olacaktır. En temel tanımıyla devinişsel gelişim, hayat boyu süren bir süreç olup becerilerde azalma veya farklı bir becerinin kazanılması gibi tüm fiziki değişimlerdir (Topkaya, 2006).

Gallahue (1982)'ye göre psikomotor gelişim, kas kuvveti dayanıklılığı, kalp solunum dayanıklılığı, elastikiyet gibi fiziksel uygunluk olguları yanında hareket sürati, koordinasyon, balans, çeviklik ve hızlı kuvvet gibi motor uygunluk yetilerini içerir (Akt. Topkaya, 2006).

Başaran (1969, 57)'a göre çocuğun gelişimi boyunca vücudunu gittikçe kontrolü altına almada becerili hale gelmesi şeklinde ifade edilen psikomotor gelişim, çocuğun yaşı ilerledikçe bilerek yaptığı hareketlerin artışı olarak ortaya çıkar. Çocuğun vücudunu kontrol etmedeki gelişimi için temel olan fiziksel yeterlilikler yanında öğrenme de önemli rol oynar. Öğrenmeler sonucu psikomotor gelişimin, psikomotor gelişim sonucu ise öğrenmelerin gerçekleştiğinin altı çizilmelidir. Dolayısıyla, bilişsel gelişim psikomotor gelişimle etkileşim içindedir. Bir hareketi gerçekleştirebilme sonucu yeni nesnelere ya da durumlarla karşılaşabilme şartları oluşacağından yeni öğrenme ortamları oluşabilecek, öğrenilen yeni bir durumu onun hareketsel ifadesi olan beceriye dönüştürme ihtiyacı ve olasılığı da psikomotor gelişime neden olacaktır. Bu noktada da oyun, beden eğitimi ve spor öğretiminin psikomotor gelişime nasıl ve neden katkı sağlamakta olduğu ortaya çıkmaktadır (Akt. Topkaya, 2006).

Çocuğun psikomotor gelişiminin sinir sisteminin olgunlaşmasına bağlı olduğuna (Tür, 1990, 13) ilişkin saptama doğrudur. Devinişsel gelişimin büyüme ve olgunlaşmaya bağlı olarak ilerleyen dönemlerde gerileme göstermeye başlamasının önlenmesi ve geciktirilmesi bağlamında beden eğitiminin etkinliği unutulmamalıdır. Psikomotor gelişim, çocuğun çeşitli hareket yetileriyle (denge, lokomotor ve manipülatif hareketlerle) kendini tanıması ve çeşitli davranışlar sergileyebilmesidir.

Çocuk, hareket gelişimi sayesinde çevresi ile ilişkiye girer, değişik durumlarla karşılaşır ve sonuçta bazı tutumlar oluşturmak zorunda kalır. Çocuğun merakını gidermek, nesnelere dokunmak, onları incelemek amaçlı aktiviteleri bazı kavramları öğrenmesi anlamına da geleceğinden, farklı gelişim alanları da etkilenecektir. Çocuğun sormaya başlaması, bazı şeyleri incelemesi, kendince bazı ilişkiler kurması onun düşünsel gelişimine neden olur. Çocuk tepkide bulunarak, değerler geliştirmeye başlar ve tutumlar oluşturur. Sözü edilen gelişimlere ilişkin süreçler psikomotor yeterlilik yani, psikomotor gelişim ile doğrudan ilişkilidir. Çocuklarda, psikomotor gelişim alanı ile ilgili kısıtlıklar diğer gelişim alanlarının gelişiminin engellenmesine ya da gecikmesine neden olur (Tür,1990).

Psikomotor gelişimin önemli ölçüde yol açtığı bilişsel ve duyuşsal gelişim de benzer biçimde psikomotor gelişimi etkiler. Bu etkileşim Binbaşıoğlu'nun da dediği gibi (Binbaşıoğlu, 1982: 88), düşündükçe yeni gözlem ve incelemeler yapmaya gereksinim duyma ile ilgilidir. Çünkü her yeni bilgi, düşünce ve tutum yeni hareket ve becerileri beraberinde getirir. Bu da psikomotor gelişimi gerektirir. Özetle merkezi sistem, sinir sistemi ve kas sistemi işlevine dayanan psikomotor gelişim, bedensel gelişim, olgunlaşma, hazır olma ve öğrenme ile ilgili olup, bunların bedensel etkinliklere dönüşümü ile sağlanır. Oyun, beden eğitimi ve spor öğretiminin amaçlarından birisi de zaten budur.

2.5.3. Zihinsel Gelişimdeki Rolü

Zihinsel etkinlikler süreci olarak görülen biliş (cognitive) terimi (Fişek ve Yıldırım, 1983, 26), dünyamızı öğrenmeyi ve anlamayı içeren zihinsel etkinliklerdir (Hakan, 1998, 86).

Düşünce ve zihin anlamında da kullanılan biliş kavramı, oyun, beden eğitimi ve spor öğretimi ile ilgili tüm süreçlerden etkilenir. Çevre ile etkileşimimizi ve anlamayı sağlayan bilginin edinilip kullanılmasına yardım eden tüm süreçleri içeren biliş; algılamadır, kavram oluşturmaktır, dile dönüştürmedir, belleğe yerleştirmedir,

anımsayarak düşünmedir, problem çözmedir. Bu süreçlerle ilgili alana bilişsel alan, dolayısıyla, bu alanla ilgili gelişme boyutuna da, bilişsel gelişim denmektedir. Bedensel bir aktivite anında, motor bir yetinin beceriye dönüştürülmesine ya da herhangi bir spor branşına ilişkin bir teknik öğretimde, her şeyden önce algılama söz konusudur. Bu girdi duygusal, psikomotor türde olduğu kadar, çoğu zaman bilişseldir (Morgan, 1984, 55).

Cinsiyet farklılıklarının bilişsel gelişime yansması ile ilgili yapılan birçok araştırma bilişsel alanda cinsiyet farklılığı olmadığı yönündedir. Okul öncesi ve ilköğretim çağındaki çocuklar üzerinde yapılan araştırmalarda da aynı sonuca ulaşılmıştır (Ataman ve Epir, 1972, 329-337).

Cinsiyet farklılığı, beden eğitimi ve spor öğretimi sonucu oluşan öğrenmedeki bilişsel süreçleri açısından da bir fark yaratmamaktadır. Farklılık öğretimin, psikomotor öğrenme boyutlarındadır. Bu da cinsiyetin büyüme, olgunlaşma üzerinde farklılaşma yaratmasıyla ilgilidir. Bunun yanında ilgi, istek gibi duyuşsal girdiler öğrenme farklılığı oluşturmada etkin olmaktadır. Beden eğitimi oyun ve sporda, bilişsel sürecin sadece bilgiye ilişkin gerçekleşmesinin yeterli olmadığı, bunlara ilaveten, zamanında karar verme, en kısa sürede en doğruyu yapma, önceleme, zamanlama ve yaratıcılık gibi zihinsel süreçleri de içine alan daha kompleks bir biliş süreci gerektirdiği açıktır. Bu bağlamda oyun beden eğitimi ve spor öğretimi bilişsel gelişime farklı boyutlarda katkı sağlamaktadır. Beden eğitimi ve spor alanının bilişsel gelişime katkısı konusunda en çarpıcı ifade, Piaget'nin bebeklik ve okulöncesi yıllarda "hareketi", bilişsel fonksiyonların kazanılmasında birincil etki görmesidir çünkü hareket sayesinde algısal motor gelişim ile akademik kavramlara hazır bulunuşluk biliş süreci, çoğu zaman eşzamanlıdır (Gallahue, 1982).

2.5.4. Duygusal Gelişimdeki Rolü

Bir aktivite ile psikomotor gelişim amaçlanırken, aynı aktivite ile coşku ile katılma, rol alma, bazı duygu ve düşünceleri ifade edebilme, istekli olabilme gibi duygulanımlarda hedeflenmelidir. Çocuk bir işi, görevi yapmaktan zevk alabilme

duygusunu yaşıyorsa, istekli olma, sorumluluk alma gibi tutumlar geliştireceğinden, buna fırsat yaratan beden eğitimi ve spor öğretimi de ideal bir nitelik taşıyacaktır. (Topkaya, 2006).

Başaran (1980), duyguyu dış ya da iç toplumdan gelen etkilerin kişide mutluluk veya keder şeklinde intiba bırakması olarak tanımlarken, etkileşimlerin içsel yansımalarına ilgi uyandırmaktadır. Oyun, beden eğitimi ve spor öğretimine katılan kişinin bu süreçte yüz yüze geldiği iyi veya kötü anlar onun duygusal gelişimi üstünde yapıcı olabilecektir. İyi olmayan dönütler yanında başarısız, beceriksiz ve yetersiz gösterilme gibi sağlıklı yaklaşımlar, öğrenmeye bariyer olduğu gibi, beden eğitimi ve spora yönelik olumsuz tavır geliştirmeye sebep olacaktır. Bu sorun, beden eğitimi ve spor öğretiminde sıkça karşılaşılan en büyük eğitsel sorunlarımızdandır.

Yavuzer (1993), ise duyuşsal gelişimin öğrenme ve kalıtım ile ilgili yönünü vurgular. Çocuğun, amaçlarda gösterilen davranışları (örneğin, temel teknik beceriler hedefine ilişkin topu tutabilme, atabilme davranışları) başarabilmesiyle alakalı tutumları, onun gelişme ve öğrenmesiyle alakalıdır. Bu da Yavuzer (1993)'in söyleminin beden eğitimi ve spor öğretimindeki görüntüsü olarak kabul edilebilir.

Sosyal gelişim, kişinin içinde yetiştiği toplumun değer yargılarına uygun bir davranış geliştirme sürecidir. Çocuk bu davranışlarını geliştirirken iletişimde olduğu toplum bireylerinin verdiği geri bildirimler onun davranışlarını etkiler. Çocuk birtakım durumlara, davranışlara, becerilere yönelik kötü tutumlar sergileyebilir. Bir davranışı yapmaya, bir hüneri gerçekleştirmeye arzulu olmayabilir. Bundan dolayı duyuşsal sıkıntılar yaşayabilir. O halde hareket, aktivite, beceri her ne olursa olsun gerçekleştirebilme ile ilgili bildirimler, ipuçları bireyin kötü davranış oluşturmaya yol açmamalı ve onun duygusal olgunlaşmasına kötü etki oluşturmamalıdır (Binbaşıoğlu, 1990).

2.6. Beden Eğitimi ve Sporun Eğitim İçerisindeki Yeri ve Önemi

Eğitim kurumları günümüzde istenilen davranış değişikliklerini kişilere kazandıran mekanlardır. Bundan dolayı ortaöğretim programlarında bulunan beden eğitimi derslerindeki aktivitelerde öğrencilerin beklenti ve gereksinimleri güzel saptanarak öğrencilerin geleceğe dönük beceriler kazanmaları temin edilebilir (Kolukısa, Dönmez ve Dönmez, 2015).

Öğrenim çağında bulunan her yaşta öğrencilerin sağlıklı bir gelişim sağlayabilmeleri gelişim özelliklerine göre, çok güzel yapılmış vasıflı ana bir eğitim görmelerine dayanır. Eğitim; bütün organizmayı alakadar eden, bilişsel ve fiziksel bir bağ olduğuna göre, bilinç ve vücut bir bütün olarak incelenir. Modern eğitim fikrine göre, eğitimde amaçların gerçekleşmesi öğrencinin bilişsel eğitimiyle birlikte, bedensel eğitimiyle olanaklıdır. Temel eğitimin bütünleyicisi ve vazgeçilmez bir yapıtaşı olan Beden Eğitimi, aynı anda tüm benliğin eğitimidir. Farklı bir söylemle, öğrencilerin gelişim özellikleri göz önünde bulundurularak kişi ve toplum bakımından sıhhatli, mesut, güzel ahlaklı ve stabil bir şahsiyet sahibi; olumlu, kreatif ve üretken, milli kültür değerlerini ve demokratik yaşamın gerektirdiği tutumları kavramış kişiler olarak geliştirmeleri için en önemli bir vasıtaadır. Bilhassa ilköğretim okullarında öğrenciler ders ve temaya karşı güdülenmekte olabildiğince zorlanmaktadır. Halbuki en iyi araç Beden Eğitimi dersinde oynanan bir oyundur. Bugün okullarımızda öğrenciye, çok fazla bilişsel alana değinilerek aşırı bir gereksiz bilgi verilmeye çalışılmaktadır. Çocuk eğitimine yaraşır olarak göz önünde tutulması gereken psikomotor alan işlememekte yeterli ilgi gösterilmemektedir. Devinişsel gereksinimi karşılanmayan, içinde topladığı enerjiyi atamayan çocuklar nörotik, içe yönelik, çekingen bir kişiliğe bürünürler (Güneş, 2004).

2.7. Yükseköğretimde Beden Eğitimi ve Spor

Örgün eğitim kapsamı içerisinde yer alan yükseköğretim, uygar eğitim öğretim öğelerine dayalı bir nizam içerisinde, ulus ve memleketin gereksinimlerine dönük insan gücünü büyütme hedefini taşımaktadır (Ergün, Ergezer, Çevik ve Özdaş, 1999). Üniversiteler, bilim ve eğitim kurumları olarak, hem bilgiyi oluşturan ve dağıtan, hem de bütün dalda ihtiyaç duyulan vasıflı insan gücünü (Çelik, 1997: 1999) belirlenen hedefler istikametinde yetiştiren müesseselerdir (Çoban, 1998).

Üniversitelerde farklı akademik bölümler yer almaktadır. Beden Eğitimi ve Spor (BES) eğitimi veren yükseköğretim kurumları da bu bölümlerdendir. Ülkemizde ilk olarak 1930'larda Eğitim Enstitüleri olarak alanlarında eğitim vermeye başlayan, 1990'lardan bu yana yapılanma dönemleri başlamıştır. BES eğitimi veren yükseköğretim kurumları günümüzde değişik programları ile eğitim yapmaktadır (Açıkada, 1997).

Üniversitelerin akademik bölümleri içerisinde bulunan BES eğitimi veren yükseköğretim kurumlarının hedefi; 'kamu ve özel eğitim kurumlarına beden eğitimi öğretmeni, kamu ve özel sektörün spora yönelik yönetim birimlerine spor yöneticisi, turizm kollarına spor animatörü, farklı spor dallarına ise antrenör yetiştirmektir' (Yıldız, 2005; Yıldız ve Özdağ, 2008). Bu hedefler istikametinde büyüyen kişiler alakalı sektörlerde görevde bulunma gücü bulabilmektedirler (www.tdk.gov.tr). Eğitim kurumlarının öğrenci kontenjanları memleketin sektör kapasitesi göz önünde bulundurmak kaydıyla uzun soluklu gelişme planlarında bulunmaktadır (Yıldız, 2006).

BES eğitimi veren yükseköğretim kurumları genel olarak, ülkemiz sporunun ve bireylerinin sağlıklı gelişimine katkıda bulunmak ve bu alana vasıflı kişiler kazandırabilmek için gençlerimize üstün vasıfta pedagojik formasyon bilgi ve becerisini kazandırmayı hedeflemektedir (Yıldız, 2007).

Türkiye' de beden eğitimi öğretmeni yetiştiren kurumlar süreç içerisinde farklılıklar göstermiştir.

- a) Kurslar aracılığıyla beden eğitimi ve spor öğretmeni yetiştirilmesi (1926-1930)
- b) Eğitim Enstitüleri (1932-1977)
- c) Spor Akademileri (1974-1982)
- d) Beden Eğitimi ve Spor Enstitüleri (1978-1982)
- e) Üniversiteler

Beden Eğitimi ve Spor Eğitimi veren yükseköğretim kurumları genel olarak, ülkemiz sporunun ve bireylerinin sağlıklı gelişimine katkıda bulunmak ve bu alana nitelikli eleman kazandırabilmek için gençlerimize üstün nitelikte akademik/pedagojik formasyon bilgi ve becerisini kazandırmayı hedeflemektedir (Yıldız, 2005).

Günümüzde beden eğitimi ve spor eğitimi veren üniversitelerin sayıları 65'i bulmuştur. Bu eğitim kurumlarında 33857 öğrenci eğitim görmektedir. Bu sayının 10943'ü beden eğitimi ve spor öğretmenliğinde öğrenim görmektedir. Bu üniversitelerde çalışan öğretim elemanlarından profesör sayısı 57, doçent sayısı 73, yardımcı doçent sayısı 407, öğretim görevlisi sayısı 372, araştırma görevlisi sayısı 226, okutman sayısı 243 ve uzman sayısı ise 13'tür. Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği bölümlerinde 2006 yılında uygulamaya konan öğretmenlik programı yapılmaktadır (Uğraş, 2013).

Üniversitelerimizdeki eğitim ve öğretim aktiviteleriyle alakalı uygulamalar 2547 Sayılı Yükseköğretim kanununda çok detaylı yapılmıştır. Bu kanunda eğitim programlarıyla alakalı yalnızca yükseköğretimin genel hedefleri belirlenmiştir. Bu hedefler aşağıdaki gibi açıklanmıştır:

Öğrencilerini,

- 1) Atatürk inkılaplar ve ilkeleri istikametinde Atatürk milliyetçiliğine bağlı,
- 2) Türk milletinin milli, ahlaki, insani, manevi ve kültürel değerlerini taşıyan, Türk olmanın şeref ve mutluluğunu duyan,
- 3) Toplum yararını kişisel çıkarlarının üstünde tutan, aile, ülke ve millet sevgisi ile dolu,

- 4) Türkiye Cumhuriyeti Devletine karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış haline getiren,
- 5) Hür ve bilimsel düşünce gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı
- 6) Beden, zihin, ruh, ahlak ve duygu bakımından dengeli ve sağlıklı bir şekilde gelişmiş,
- 7) a) İlgil ve yetenekleri yönünde yurt kalkınmasına ve ihtiyaçlarına cevap verecek, aynı zamanda kendi geçim ve mutluluğunu sağlayacak bir mesleğin bilgi, beceri, davranış ve genel kültüre sahip, vatandaşlar olarak yetiştirmek.
b) Türk devletinin ülkesi ve milletiyle bölünmez bir bütün olarak, refah ve mutluluğunu arttırmak amacıyla; ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunacak ve hızlandıracak programlar uygulayarak, çağdaş uygarlığın yapıcı, yaratıcı ve seçkin bir ortağı haline gelmesini sağlamak,
c) Yükseköğretim kurumları olarak yüksek düzeyde bilimsel çalışma ve araştırma yapmak, bilgi ve teknoloji üretmek, bilim verilerini yaymak, ulusal alanda gelişme ve kalkınmaya destek olmak, yurt içi ve yurt dışı kurumlarla işbirliği yapmak suretiyle bilim dünyasının seçkin bir üyesi haline gelmek, evrensel ve çağdaş gelişmeye katkıda bulunmaktır (YÖK, 1981).

2.8. Lisansüstü Eğitim

Lisansüstü eğitim; lisans eğitimine dayalı olan yüksek lisans ve doktora eğitimi ile sanat dallarında yapılan sanatta yeterlilik çalışması ve tıpta uzmanlık ile bunların gerektirdiği eğitim, öğretim, bilimsel araştırma ve uygulama etkinliklerinden oluşan eğitim olarak tanımlanır (Sevinç, 2001). Lisansüstü eğitim üniversitelerde lisans izleyen derecelere götüren, araştırma yoluyla bilim ve teknoloji üreten ve ülke kalkınmasına yön çizen bilim insanı yetiştirmeyi amaçlayan, planlı, programlı bir eğitim sürecidir (Varış, 1984). Lisans derecesi ya da diploması almış olanlara ilgi duydukları bilim dalında yüksek lisans ya da doktora öğrenimi yaparak uzmanlaşma olanağı sağlamak üzere düzenlenen lisansüstü eğitim (Oğuzhan, 1981); araştırma yapabilen, üretken, ülke sorunlarına duyarlı, yaratıcı bireyleri yetiştiren eğitim programıdır (Sayan

ve Aksu, 2005). Lisansüstü eğitim, bir alanda derinlemesine çalışarak lisans eğitiminden daha üst düzeyde bilgi ve etkinliğe sahip yüksek ihtisas gücünü yetiştiren eğitim programıdır. Her ne kadar işlevleri farklı da olsa amaç, “ bilim insanı, öğretim üyesi ve araştırmacı” yetiştirmektir. Yüksek Lisans; Bir lisans eğitimine dayalı eğitim-öğretim ve araştırmanın sonuçlarını ortaya koymayı ve ilgili konularda bilimsel yöntemleri kullanabilme kabiliyeti geliştirerek, uzmanlık alanı oluşturabilecek şekilde eğitim ve araştırma faaliyetlerini sürdürmeyi amaçlayan bir yükseköğretim programıdır (Çakar, 1997).

Genel olarak lisansüstü eğitimin araştırma, mesleki gelişim, öğretmeyi öğrenme ve bunlara bağlı mesleki kültür, akademik kültür ve etik konularını en üst sosyal; bilişsel ve işitsel düzeylerde bilgi edinme süreci olduğu söylenebilir (İnce ve Korkusuz, 2006). Başka bir anlatımla lisansüstü eğitim bir alanda derinlemesine çalışarak lisans eğitiminden daha üst düzeyde bilgi ve etkinliğe sahip olan yüksek ihtisas gücünü yetiştiren eğitim programı olarak tanımlanmıştır. Buna göre lisansüstü eğitimin araştıran, bilim üreten ve aydınlatan bir bilim insanı, yalnızca mevcut bilgiyi aktaran değil yeni bilgileri araştıran, analiz eden ve bunları öğrencilerine aktaran bir öğretim üyesi, kendi alanında mevcut çalışmalarını bilen, yeni bulgulara ulaşmak, bunları yaymak için çalışan ve bulgularını yayan araştırmacı yetiştiren bir eğitim faaliyeti olduğu belirtilmiştir (Çakar, 1997; Alhas, 2006).

2547 Sayılı Yükseköğretim Kanununun amacı; Yükseköğretimle ilgili amaç ve ilkeleri belirlemek ve bütün yükseköğretim kurumlarının ve üst kuruluşlarının teşkilatlanma, işleyiş, görev yetki ve sorumlulukları ile eğitim-öğretim, araştırma, yayım, öğretim elemanları, öğrenciler ve diğer personel ile ilgili esasları bütünlük içinde düzenlemektir. Yükseköğretim Kanunu ve İlgili Mevzuat’a göre lisansüstü eğitim, 2547 sayılı Yükseköğretim Yasasının 65. Maddesi hükmü gereğince Üniversitelerarası Kurulca Hazırlanan “ Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği” ile düzenlenmiştir (Karaman ve Bakırcı, 2010).

Lisansüstü Eğitim- Öğretim Enstitülerinin teşkilat ve İşleyiş Yönetmeliğine göre MADDE 4’te bir programda, lisansüstü eğitim-öğretim yapılabilmesi için, o

programla ilgili anabilim ya da ana sanat dalında lisans eğitim-öğretimi yapılmakta olması şart değildir. (Değişik: RG-4/7 1988-19862) Sağlık Bilimleri Enstitüsünün enstitü anabilim dalları, o üniversite de mevcut olan Tıp, Diş hekimliği, Eczacılık ve Veteriner Fakültelerinin eğitim yapılan ana bilim dalları ile Eğitim Fakültelerinin beden eğitimi ve spor bölümleridir. Bu anabilim dallarının başkanları ile beden eğitimi ve spor bölüm başkanları aynı zamanda sağlık bilimleri enstitüsünün anabilim dallarının da başkanlarıdır. (Değişik fıkra: RG-28/10/1994-22095) Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları mezunları Sağlık Bilimleri Enstitülerinde lisansüstü eğitim görebilirler. Bu yüksekokulların müdürleri veya yardımcıları bu alanlarda ilgili enstitü anabilim dalı başkanı görevlerini de yürütürler. Madde 7- (Değişik: RG-4/7/ 1988-19862) Lisansüstü programlar enstitü anabilim ve enstitü ana sanat dalları ile aynı adları taşırlar. Ancak, rektörün önerisi ve Yükseköğretim Kurulu kararı ile bir enstitü anabilim veya enstitü ana sanat dalında, o enstitü anabilim veya enstitü ana sanat dalından değişik bir ad taşıyan bir lisansüstü program da açabilirler. Bir lisansüstü programı; yüksek lisans, doktora veya sanatta yeterlilik unvanlarına yönelik belirli sayıda ve belirli muhteva ve adları taşıyan zorunlu ve seçmeli dersler ile doktora yeterlilik sınavı, sanat yeterliliği sınavı, tez, sanat eseri ve uygulamalarından oluşur. Madde 8-(Değişik fıkra: RG-4/7/ 1988-19862) Lisansüstü öğretim, 2809 sayılı kanun ile üniversitelerde rektörlüklere bağlı olarak kurulan enstitüler tarafından düzenlenir ve yürütülür. Lisansüstü öğretim ve bununla ilgili faaliyetlerin gerektirdiği harcamalar; üniversite bütçesinden, döner sermayelerden, üniversite dışı kurum ve kuruluşlardan üniversiteye yapılacak araştırma ile ilgili mali destekten, rektörlüğün onay ve iznine bağlı olarak, ilgili enstitü müdürü tarafından yapılır. Lisansüstü eğitim öğretim, araştırma uygulama ve yayın faaliyetleri ile ilgili çalışmaların sürdürülmesinde, üniversite birimlerinin imkanlarından da yararlanılabilir. Madde 9- Enstitü Anabilim Dalları lisansüstü ders programları, Üniversite Senatolarınca kararlaştırılan asgari muhtevaya uymak şartı ile ilgili Enstitü Kurulunda görüşülür ve bu kurul tarafından onaylanır. Bir yarıyıl da hangi lisansüstü derslerin açılacağı ve bu derslerin hangi öğretim üyeleri tarafından verileceği, ilgili enstitü anabilim ve enstitü ana sanat dalları başkanlarının öğretim üyeleriyle birlikte yapacakları tespitlere dayalı olarak Enstitü Kurulu tarafından belirlenir. Madde 10- Öğrenciler, hangi lisansüstü programda öğretim görmek istediklerini giriş sınavı için aday kaydı sırasında belirlerler. Enstitü Kurulu tarafından onaylanan dersler içinden

hangilerinin öğrencilerin özel ders programlarında yer alacağına, öğrencinin danışmanı karar verir. Bu görev, tez danışmanı atanıncaya kadar, ilgili Enstitü Anabilim veya Ana sanat dalı başkanı tarafından yapılır (Resmi Gazete [RG], 1983).

Lisansüstü eğitimin, yurt içi ve yurt dışı programlar olmak üzere iki kaynağı bulunmaktadır. Türkiye’de, 1929 tarihli 1416 sayılı yasa ve 1981 tarihli 2547 sayılı yasa çerçevesinde lisansüstü eğitim için yurt dışına öğrenci gönderilmektedir. 1416 sayılı yasa, gereksinim duyulan alanlarda yurt dışında yüksek nitelikli insan gücü yetiştirmeye ilişkin ilk yasal düzenlemedir. 2547 sayılı yasa ile yalnızca üniversiteler için öğretim üyesi yetiştirmeyi amaçlamaktadır. Bu iki yasa dışında da lisansüstü eğitim için yurt dışına öğrenci gönderilmektedir. TÜBİTAK, TÜBA vb. kuruluşların sağladıkları burslar, ülkeler arasındaki kültürel değişim programları çerçevesindeki burslar (Fullbright vb), uluslar arası kuruluşların (UNESCO, NATO vb.) sağladığı burslar örnek olarak verilebilir. Ayrıca DPT vb. kursların uzman insan gücü yetiştirmek üzere sağladıkları kurumsal kaynaklar bulunmaktadır (Tuzcu, 2003).

Gazi Üniversitesi’ne baktığımızda; 20 fakülte, 3 yüksekokul ve 1 Türk müziği konservatuvarı, 6 meslek yüksekokulu, 56 araştırma merkezi, 7 enstitü bulunmaktadır. 26567 öğrenci doktora ve yüksek lisans programında eğitim görmektedir ayrıca 3736 öğretim elemanı görev yapmaktadır. (Gazi Üniversitesi, 2018).

1985 yılında ise Uludağ Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü çatısı altında yüksek lisans programlarına başlamıştır. 1985-1986 yılında yüksek lisans programları sosyal bilimler enstitüsüne bağlı olarak açılmıştır. 1986 yılına gelindiğinde ise söz konusu programlar sağlık bilimleri enstitüsü bünyesine kaydırılmıştır. 2011 yılına gelindiğinde de eğitim bilimleri enstitüsü bünyesine geçmiştir (Uludağ Üniversitesi, 2014).

1999 Niğde Üniversitesi yüksek lisans programlarına başlamıştır. 1999 yılında beden eğitimi alanında yüksek lisans çalışmalarına başlayan üniversitede söz konusu çalışmalarda 1 tane doçent, 3 tane yardımcı doçent ve 5 öğretim görevlisi görev almaktadır (Niğde Üniversitesi, 2013).

İstanbul Üniversitesi ise Beden Eğitimi ve Spor alanında yüksek lisans çalışmalarına çok geç başlamıştır. Kurumun resmi internet adresinde de bu durum belirtilmektedir. İstanbul Üniversitesinde Sağlık Bilimleri Enstitüsü bünyesinde Hareket ve Antrenman Yüksek Lisans Programı 2008-2009, Spor Yöneticiliği Yüksek Lisans Programı 2010-2011 eğitim-öğretim yılında açılmıştır. YÖK'ün resmi internet adresine bakıldığında, konu ile ilgili ilk yüksek lisans tezinin 1986 yılında yapıldığı gözlenmektedir.

2.9. Doktora Tezlerinin Yazımı

Bu bölümde doktora tezlerinin yazımı ile ilgili; araştırma konusu, kullanılan araştırma türleri, evren ve örneklem seçimi, araştırma desenleri, veri toplama araçları, geçerlilik ve güvenilirlik ana başlıkları bulunmaktadır.

2.9.1. Araştırma Konusu

Doktora tezlerinin yazımına başlamadan önceki ilk aşama araştırma konusunun seçilmesidir. Araştırma konusunun seçilmesi, araştırmanın bütün unsurlarını belirleyeceği için çok önemli bir aşamadır. Araştırmaların uygun bir noktaya ulaşmak gayesiyle yapılması amacıyla araştırma konusu hedefin ne olduğunu saptar. Herhangi bir gerçeğin ortaya çıkarılması ya da hali hazırda var olan sorunlara çözüm üretebilmek amacıyla araştırma konusu belirlenir (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2012).

2.9.2. Evren ve örneklem seçimi

Bir araştırma sürecinde, araştırma problemine uygun araştırma yönteminin belirlenmesinden sonra, araştırma evreninin belirlenmesi ve bu evrenden örneklemin seçilmesi aşaması gelir.

Evren (population), araştırılmakta olan konuyu oluşturan elemanların tümünü kapsayan yapıdır (Arık, 1992). Araştırmacılar ideal olarak elde ettikleri bulguları geniş bir evrene genellemek istemektedirler. Fakat evreni belirlerken, evren büyüklüğünü çok geniş tutmak, araştırma sonuçlarının genellenebilir olmasını engellediği gibi, emek, zaman ve para kaybına da neden olmaktadır. Bu yüzden bir evrenin tanımlanması, genelde olduğu gibi idealist bir seçim değil, gerçekçi bir seçim olmalıdır (Cresswell, 2005).

Bir örnek olarak varsayalım ki, ilköğretim öğrencilerinde bilgisayar destekli öğretim, matematik başarısı üzerine etkili olmaktadır. İdeal olarak bu çalışma, bütün ilköğretim öğrencilerinin matematik başarısını ölçmeyi gerektirmektedir. Elbette bu mümkün değildir. Sonunda tanımlanan bu evreni temsilen, bir okula devam eden tüm öğrenciler belirlenebilir ve örneklem bu gruptan seçilebilir. Böyle yapılarak zamandan ve paradan tasarruf edilebilir, fakat elde edilen sonuçlar evrene genellenemez. Bu da aslında büyük bir kayıp demektir (Alberson, 1995). Varsayalım ki, oldukça yeterli bir örneklem seçildi, araştırmanın sonuçları o ildeki tüm ilköğretim öğrencilerine doğrudan genellenebilir, fakat Türkiye’de ki bütün ilköğretim öğrencilerine genellenemez. O zaman evreni tanımlamadaki anahtar, bulguların diğer grupların durumuna nasıl genellenebileceği ile ilgili gerekli bilgiler olmalıdır. Araştırma, sonuçlarının genellenebilirliği arttıkça değer kazanır. Bilim zaten genellenebilirliği olan olgular bütünüdür. Bu nedenle olabildiği ölçüde evreni büyük tutmak ve genellenebilir sonuçlara ulaşmak gerekir. Fakat evren büyüdükçe soyutlaşır ve ona ulaşmak güçleşir. Bu nedenle evreni belirlemek çok önemli bir iş olarak karşımıza çıkar (Anderson ve Keith, 1997).

Evreni tanımlarken araştırmacının amacının ne olduğu, temel ölçüttür. Araştırmacı, amacına en uygun evreni kestirebilecek yeterlikte olmalıdır. Bunun için ne? , nedir? , ne olur? , sorularına cevap vermek, yani karşılaştığımız fenomeni betimlemek gerekir. Diğer bir deyişle hipotezimizde var olduğunu iddia ettiğimiz ilişkinin ya da etkinin gerçekten var olup olmadığını gösterebilmek için veya sonunda genel bir yargıya varabilmek için verilerin toplanacağı kaynakla ilgili bazı tanımlamalar yapmak gerekir (Arık, 1992).

Evrenin somut bir biçimde tanımlanmasından sonra uygun bir yolla örneklem seçilmesi gerekir. Evrenden örneklem seçimi çok önemli bir süreçtir. Fakat örnekleme gösterilen ilginin asıl nedeni, araştırmanın dış geçerliliğidir. Yani bulguların uygulanacağı ya da genelleneceği somut bir evrenin bilinmesidir (Creswell, 2005).

Evreni temsil edecek şekilde bir takım tekniklerle evren öğelerinden seçilen ve üzerinde araştırma yapılan gruba örneklem denir. Bir çalışmada evreni temsil edecek bireylerin bir süreç içerisinde belirlenmesine örnekleme denir. Evrendeki büyük grupları temsil eden seçilmiş bireyler örneklemin içinde yer alır. Örneklemede hedeflenen bir evren hakkında bilgi edinmektir. Çok düşük olasılıkla bir çalışma konu ile ilgili tüm evreni içerir. Tüm grubun kullanılması reelde mümkün olmamakla birlikte gerekli değildir. Yalnız seçilen grup ulaşılabilecek kadar küçük değilse veya coğrafi olarak dağınıksa bu grubun çalışmasının sonuçları emek, zaman ve para bakımından oldukça maliyetlidir. İyi seçilen bir örneklem bu kadar kaynak harcamasına gerek olmadan da araştırma sonuçları, temelde o evrene genellenebilecektir (Maxwell, 1996).

2.9.3. Araştırma türleri

En kısa tanımıyla araştırma, belirli bir sorunun veya soruların sistematik ve mantıklı bir biçimde cevaplandırılmasına yönelik bir girişimdir. Araştırmacı bilinmeyeniyi ortaya çıkarma, tanımlama ve birtakım sonuçlara ulaşma çabası içerisindeydir. Bunun için araştırmaya yön veren soru veya soruları cevaplayabilecek bilgileri toplar, bu bilgileri yorumlar ve sonuçlara ulaşır (Yıldırım, 1999). Nitel araştırmanın ortaya çıkışı yirminci yüzyılın başlarına dayanır. İlk nitel araştırma örneklerinin, antropoloji ve sosyoloji alanlarında insan yaşamının, özellikle de insanın toplumsal ve kültürel yapısının doğal ortamlarında incelendiği, alan araştırmaları olarak görülmektedir (Bogdan ve Biklen, 1992; Malinowski, 1992; Kümbetoğlu, 2005).

Nitel araştırma karakteristik özellikleri itibari ile doğal araştırma, yorumlayıcı araştırma ve alan araştırması gibi değişik adlarla ve tanımlarla ifade edilmiştir. Lincoln

ve Denzin (Akt. Işıkoğlu, 2005)'e göre, nitel araştırma; araştırdığı konuya yorumlayıcı ve doğal olarak yaklaşan ve birden fazla metotta odaklanan araştırmadır. Yine Yıldırım ve Şimşek (2005)'in de belirttiği üzere, nitel araştırma; gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanmıştır. Nicel araştırma, olgu ve olayları nesnelleştirerek gözlemlenebilir, ölçülebilir ve sayısal olarak ifade edilebilir bir şekilde ortaya koyan bir araştırma türleridir. Biyoloji, kimya, fizik, mühendislik, gibi doğa bilimleri alanlarında araştırmalar gözlem ve ölçmeye dayanır. Gözlem ve ölçmelerin tekrarlanabildiği ve objektif yapıldığı araştırmalara niceliksel, sayısal (“quantitative”) araştırma denir. Nicel araştırmalarda amaç bireylerin toplumsal davranışlarını gözlem, deney ve test yoluyla nesnel bir şekilde ölçmek ve sayısal verilerle açıklamaktır. Nicel araştırmalarla ne kadar? , ne miktarda? , ne kadar sık? , ne kadar yaygın? vb. sorulara cevap arar (Gurbetoğlu, 2015).

NİCEL ARAŞTIRMA	NİTEL ARAŞTIRMA
Varsayım	
Gerçeklik nesneldir. Asıl olan yöntemdir. Değişkenler kesin sınırlarıyla saptanabilir. ve bunlar arasındaki ilişkiler ölçülebilir. Araştırmacı olay ve olgulara dışarıdan bakar, nesnel bir tavır geliştirir.	Gerçeklik oluşturulur. Asıl olan çalışılan durumdur. Değişkenler karmaşık ve iç içe geçmiştir ve bunlar arasındaki ilişkileri ölçmek zordur. Araştırmacı olay ve olguları yakından izler, katılımcı bir tavır geliştirir.
Amaç	
Genelleme Tahmin Nedensellik ilişkisini açıklama	Derinlemesine betimleme Yorumlama Aktörlerin bakış açılarını anlama
Yaklaşım	
Kuram ve denence ile başlar. Deney, manipülasyon ve kontrol Standardize edilmiş veri toplama araçları kullanma Parçaların analizi Uzlaşma ve norm arayışı Verinin sayısal göstergelere indirgenmesi	Kuram ve denence ile son bulur Kendi bütünlüğü içinde ve doğal Araştırmacının kendisinin veri toplama aracı olması Örüntülerin (pattern) ortaya çıkarılması Çokluluk ve farklılık arayışı Verinin, derinliği ve zenginliği içinde betimlenmesi
Araştırmacı Rolü	
Olay ve olguların dışında, yansız ve nesnel	Olay ve olgulara dahil, öznel bakış açısı olan ve empatik

Nicel ve Nitel Araştırma Yöntemlerinin Karşılaştırılması (Glesne ve Peskin, 1992; akt. Yıldırım ve Şimşek, 2016).

Araştırmacının bir çalışma veya birbirini izleyen çalışmalar içerisinde nitel ve nicel yöntem, yaklaşım ve kavramları birleştirmesi karma yöntem araştırmaları olarak tanımlanır (Creswell, 2003; Tashakkori ve Teddlie, 1998; Onwuegbuzie ve Johnson, 2004).

2.9.4. Araştırma desenleri (Araştırma modeli)

Bilimsel araştırmada model, araştırma amaçlarına kanıt oluşturmak için bir planı belirtmek, araştırma sorularını cevaplamak için kullanılan süreci ifade etmektedir. Modeldeki amaç, elde edilen verilerden araştırmaya en geçerli, güvenilir sonucun oluşturulmasıdır. Araştırma modellerinin birçok tipi ve araştırmanın birçok modeli olduğundan bu yana kadar, araştırmaya en uygun model hangisi soruları araştırmacıların zihinlerinde hep olmuştur. Model, araştırmanın çok önemli bir parçasıdır. Çünkü araştırma modeli, araştırmanın her sürecini etkilemektedir (McMillan ve Schumacher, 2006). Bu nedenle araştırmanın modeli, araştırmanın her amacına cevap vermeli ya da her hipotezini test etmede atılacak adımları göstermelidir (Gall, Borg ve Gall, 2006; Gibbs, 2002). Araştırma modeli, araştırmanın temel yapısını oluşturur ve bu boyutta yapılan hatalar araştırmanın tümünü etkiler (Carr, 2007; Neuman, 2007; Thomas ve Gorard, 2007).

Betimsel (Tarama) Yöntemi: Bir konudaki mevcut durumu araştırıp belirleyen yöntem türüdür (Karasar, 2005).

DeneySEL (Deneme) Yöntemi: Deneme ortamı, yapay ya da doğal koşullarda fakat araştırmacının kontrolü altında gerçekleştirilir. Deneme, bağımsız değişkenlerin bağımlı değişkeni etkilemesi, kontrollü koşullarda sistemli değişiklikler yapılması ve sonuçlarının izlenmesi ile olur. Bağımsız değişkendeki sistemli değişmelerin bağımlı değişkeni nasıl etkilediği görülmeye çalışılır (Nispet ve Enstwistle, 1974; akt. Karasar, 2005). Bir başka deyişle, toplanacak veriler yeni oluşturulur; başka nedenle oluşmuş veriler değildir, bunlar (Simon, 1969; akt. Karsar, 2005). Özetle, bir araştırmanın

deneme sayılabilmesi için şu üç koşulu karşılması gerekir: (Meyers ve Grosser, 1974; akt. Karasar, 2005).

1. Denemeci, durumu (değişkenleri) değiştirebilmeli (maniple edebilmeli).
2. Değişirmeler kontrollü olmalı.
3. Denemeci, durumu değiştirmesinin etkisini gözleyebilmeli (etki tepki işleyişi izlenebilmeli).

Deneme ve Simülasyon Yöntemi: Deneme araştırmaları, alandan ya da nesneden elde edilen gözlem verileri yerine, belli modellerle temsil edilmiş benzeştirmelerden yararlanılarak da gerçekleştirilebilir. Bilindiği üzere, simülasyon “var olan örüntüyü açıklama amacı ile, var olan ürün, süreç ve ilişkilerin simgesel soyutlanmasıdır. Simülasyon (benzeşim) yaklaşımlarında, sistemler, bu şekilde soyutlanmış (basite indirgenmiş) modeller üzerinden incelenir. Ancak böyle bir araştırmanın yapılabilmesi için, modeli oluşturan değişkenler arası temel ilişkiler, amaçlar, güdüler önceden bilinmek(kestirilebilmek) durumundadır. Empirik deneme yaklaşımının yeterli olmadığı karmaşık her sistemin araştırılmasında, simülasyona başvurulabilir. Bir ülkenin dış ilişkilerinin simüle edilmesinden, bir okul, aile, ticari işletme, trafik sistemi, sınır sistemi vb. modeller de bu yolla incelenebilir (Karasar, 2005).

Tarihsel Yöntem: Bir olayın mevcut durumunu etkileyen geçmiş durumu araştırılır ve incelenir (Karasar, 2005).

Korelasyon (İlişkisel) Yöntemi: İki ya da daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişim varlığını veya derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelleridir (Karasar, 2005).

Örnek Olay Tarama Yöntemi: Tarama araştırmalarında, geçmiş olaylara ilişkin olgu bulma, ilişki kurma ve yargılarda bulunabilme amacı ile kanıtların toplanması ve değerlendirilmesi bir başka önem kazanır. Tarihsel veri kaynakları, çoğun, bilgi aktarmak amacıyla hazırlanmış yazılı ve basılı belgeler ile ilgili dönem ya da kurumlara ilişkin kalıntılarıdır. Bunlardan, geçerli ve güvenilir veriler toplayıp, doğru sonuçlara ulaşmak için, toplanan her veri “geçerlik” ve “önem” açılarından eleştiri süzgecinden

geçirilir. Bu amaçla “bu belge ya da kalıntı gerçek midir? Gerçekse, ne derece önemlidir? Gibi soruların sorulması gerekir (Borg ve Gall, 1971).

Kültür Analizi: Antropoloji geleneğini yansıtan kültür analizi (etnografya/ethnography) bireysel algı ve davranışın olduğu kadar toplumsal davranış, yapı, işleyiş, değerler, normlar gibi kültürel öğelerin tanımı ve analiz üzerine odaklanmaktadır (Hancock, 2004).

Olgubilim: Olgubilim (fenomenoloji/phenomenology) deseni farkında olduğumuz ancak derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olmadığımız olgulara odaklanmaktadır (Şimşek ve Yıldırım, 2014).

Kuram Oluşturma: Kuram oluşturma (grounded theory) yaklaşımı Glaser ve Strauss’un (1967) sağlık bilimleri alanında yaptığı çalışmalardan ortaya çıkmıştır. Kuram oluşturma yaklaşımında var olan kavramlara ve anlayışa özgün bir katkı söz konusudur (Şimşek ve Yıldırım, 2014).

Durum Çalışması: Durumlar çeşitli biçimlerde karşımıza çıkabilir. Bir birey, bir kurum, bir grup, bir ortam çalışılacak durumlara örnek oluşturabilir. Durum çalışmaları nicel ya da nitel yaklaşımla yapılabilir. Her iki yaklaşımda da amaç belirli bir duruma ilişkin sonuçlar ortaya koymaktır (Şimşek ve Yıldırım, 2014).

Eylem Araştırması: Uygulamada ortaya çıkan sorunların anlaşılmasına ve çözülmesine yönelik olarak uygulayıcıların tek başlarına ya da bir araştırmacı ile birlikte uygulama sürecini çalışmalarını içerir (Şimşek ve Yıldırım, 2014).

2.9.5. Veri Toplama Araçları

Araştırmacının sağlıklı sonuçlara ve yorumlara ulaşabilmesi, olgular arasındaki ilişkinin niteliğini belirleyen değişkenlerin değerleri hakkında sahip oldukları bilgiye bağlıdır. Yani değişkenler arasında sağlıklı bilgi yoksa analiz tekniği ve kuramsal

altyapı ne kadar güçlü olursa olsun sağlıklı sonuca ulaşmak mümkün değildir. Değişkenlere dair bilgi (veri) edinmenin temel iki yolu vardır: İkincil veriler ve birincil veriler. İkincil veriler; araştırmacının ele aldığı konuyla ilgili organizasyonların yaptıkları çalışmalar sonucu oluşturdukları veri setleridir. İkincil veri türleri hem nitel hem de nicel araştırmalarda; hem betimleyici hem de açıklayıcı çalışmalarda kullanılabilirler. İkincil veri türleri; dökümantasyonel, çok kaynaklı ve anket olmak üzere üç başlık altında incelenebilir. Birincil veriler, araştırmacının çalışması için ihtiyaç duyduğu özgün verileri değişik araçlar kullanarak kendisinin toplaması ile oluşan verilere birincil veriler denmektedir. Dört farklı veri toplama yöntemi bulunmaktadır. Anket, gözlem, mülakat (görüşme) ve doküman inceleme (Altunışık, Coşkun, Bayraktaroğlu ve Yıldırım, 2010).

Anket yöntemi: Araştırmacının ihtiyaç duyacağı ve araştırma sorularına cevap bulacağı nitelikte verileri elde etmesini sağlayacak sorulardan oluşmaktadır (Altunışık ve diğerleri, 2010).

Gözlem yöntemi: Gözlem, herhangi bir ortamda ya da kurumda oluşan davranışı ayrıntılı olarak tanımlamak amacıyla kullanılan bir yöntemdir. Ancak gözlem, basit anlamda, sadece normal durumlarda sık olarak görülmeyen davranışları ortaya çıkarmak için kullanılmaz. Eğer bir araştırmacı, herhangi bir ortamda oluşan bir davranışa ilişkin ayrıntılı, kapsamlı ve zamana yayılmış bir resim elde etmek istiyorsa, gözlem yöntemini kullanabilir (Bailey, 1982).

Görüşme (“interview”, mülakat) yöntemi: Sözlü iletişim yoluyla veri toplama (soruşturma) tekniğidir. Görüşme, çoğunlukla yüz yüze yapılmakta ise de, telefon ve televizyonlu telefon gibi anında ses ve resim ileticileriyle de olabilir (Karasar, 2005).

Deney yöntemi: Özellikle psikolojik araştırmalarda kullanılır. Deneysel bir çalışmada araştırmacı en azından bir bağımsız değişkeni manipüle eder ve bunun bir veya daha çok bağımlı değişken üzerindeki etkilerini belirlemeye çalışır (Altunışık ve diğerleri, 2010).

Doküman inceleme yöntemi: Araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar. Nitel araştırmalarda doküman incelemesi tek başına bir veri toplama yöntemi olabileceği gibi diğer veri toplama yöntemleri ile birlikte de kullanılabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2014).

Ölçekler (tutum, ilgi vs.): Ölçek kelimesi herhangi bir ölçme veya ölçekleme işlemi sonunda elde edilen sayı veya sembollerin formal nitelikleri anlamında kullanılmaktadır (Turgut ve Baykul, 1992). Ölçme işleminin yapılışına ve ölçme sonuçlarını göstermede kullanılan sayı kümesinin özelliklerine bağlı olarak çeşitli ölçekler geliştirilmiştir. Bu ölçekler; sınıflama, sıralama, aralık ve oran ölçekleridir.

Sınıflama ölçeği: Sınıflama ölçeğinde her sınıfa rastgele bir numara veya sembol verilerek yığındaki istatistik birimleri sınıflandırılır. Ancak, birimlerin numaralandırılmasında, aynı numara veya sembol, farklı sınıflara verilemeyeceği gibi, aynı sınıfa farklı numara veya semboller de verilemez. Belirli bir sınıfta toplanmış olan birimler diğer nitelikleri bakımından farklı olsalar bile, sınıflamada göz önünde tutulan değişken bakımından birbirine eşit sayılırlar (Çömlekçi, 1994). Anlaşılacağı gibi sınıflama ölçeğiyle sadece sınıflar arası farklılıklar belirlenir.

Gerçi bu ölçeğin nesnelere ölçmekten çok, sınıfladığı bir gerçektir. Ancak burada, en sade düzeyde bile olsa bir ölçmenin yapıldığı açıktır. Bahse konu olan işlem, tıpkı elle yoklayarak bir insanın ateşine bakmak gibi, kaba bir ayırımla belli bir özelliğin varlığını ya da yokluğunu ölçmektir (Sencer, 1989).

Sıralama ölçeği: Sıralama ölçeği, en eski, uygulanması en kolay ve en hızlı olan ölçek türüdür. Sıralama ölçeğinde işler, önem veya zorluk derecesine göre yer alırlar. Sıralama ölçeğinde kategorilerden birisinin diğerinden “daha düşük” veya “daha önemli” olduğu söylenebilir fakat birinin diğerinden ne kadar büyük veya ne kadar önemli olduğu bilinemez (Kartal, 1993).

Matematiksiz kuralların eksiksiz uygulanması halinde, bu tip ölçeklerle elde edilen ölçme sonuçları üzerinde ortanca (medyan) bulunabilir, yüzdelik hesaplar

yapılabilir, yorumlanmasında biraz dikkatli olmak şartıyla sıra farkları korelasyonu da hesaplanabilir (Arıcı, 1972).

Aralık (interval) Ölçeği: Bir ölçek, nesne ya da özellikleri daha büyük ya da daha küçük diye sıraya dizmekle kalmayıp bunlar arasındaki kesin uzaklığı da gösterme imkanı veriyorsa ve bu uzaklık ölçüm boyutunun tüm değerleri için aynıysa aralıklı bir ölçek demektir. Diğer bir ifadeyle, bir ölçek, sıralama ölçeğinin tüm özelliklerini taşıdığı gibi, ölçtüğü nesnelere arasındaki uzaklığın ölçülmesine de imkan tanırıyorsa aralıklı bir ölçek özelliği kazanır (Sencer, 1989).

Aralıklı bir ölçekte herhangi bir nesne ya da bireyin, öteki nesne ya da bireylerin değerlerinden bağımsız olarak özel bir ölçek değeri vardır. Aralık ölçeklerinde, sınıflama ve sıralama ölçeklerinde kullanılan istatistiklere ek olarak ortalama (\bar{X}), standart sapma (S) ve Pearson korelasyon katsayısı (r) hesaplanabilir (İçli, 1987).

Oran (Ratio) Ölçeği: Teraziler veya kantarla kütle ölçmek, metre ile uzunluk ölçmek, kilowatt-saat bölmeli bir sayaçla elektrik enerjisi ölçmek, bir okulun mevcudunu, öğrencileri sayarak bulmak, ses şiddetini desibel birimi ölçmek, oran ölçeği niteliğinde ölçümler verir (Turgut ve Baykul, 1992). Bu ölçek üzerinde ölçülmüş verilere tüm istatistik teknikler (geometrik ortalama, harmonik ortalama değişim katsayısı, varyans analizi vb.) uygulanabilir (Kurtuluş, 1981).

2.9.6. Geçerlilik ve güvenilirlik kavramları

Geçerlik bir ölçme aracının amaca hizmet etme derecesidir. Geçerlik aynı zamanda ölçme aracının ölçmek üzere hazırlandığı özelliği başka özelliklerle karıştırmadan ölçebilme derecesidir (Bahar, Nartgün, Durmuş ve Bıçak, 2012). Geçerlik, bir testin bireyin ölçülmek istenen özelliğini ne derece doğru ölçtüğüyle ilgili bir kavramdır (Büyüköztürk, 2014). Güvenirlik ise “bir ölçme aracının ve dolayısıyla da ölçme sonuçlarının hatalardan arınlık derecesi” olarak tanımlanabilir (Bahar ve

diğerleri, 2012). Güvenirlik, testin ölçmek istediğı özelliğı ne derece doğru ölçtüğü ile ilgilidir (Büyüköztürk, 2014).

Ölçme araçlarının standardize olabilmesi ve sonrasında uygun bilgiler üretme yeteneğine sahip olması için “güvenirlik” ve “geçerlik” olarak nitelendirilen bu iki temel özelliğe sahip olması gerekir. Tezlerde ölçme aracı olarak kullanılan ölçeklerin geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarının mutlaka yapılmış olmasına dikkat edilmelidir. Ancak güvenilirlik ve geçerliğı test edilerek yeterli bulunan ölçekler ölçeğı uygulayan araştırmacılar için geçerli veri sağlayacaktır (Ercan ve Kan, 2004).

2.10. İlgili Literatür

Beden eğitimi alanında yapılan doktora tez çalışmalarının araştırılmasını kapsayan doktora tezi veya çalışma sayısı az olmasından dolayı, bu bölümde farklı dallarda yapılan doktora ve lisansüstü çalışma ve tezlere yer verilmiştir. Yurt dışında ve Türkiye’de yüksek lisans ve doktora tezlerinin incelenmesini hedefleyen araştırmalardan ulaşılabilen çalışmalar kısaca açıklanmıştır. Literatür araştırılıp incelendiğinde, belirlenen bir dalda yapılan çalışmaların bazı nitelikleri itibariyle değerlendirildiğı birden çok makale, yüksek lisans ve doktora tezinin bulunduğu gözlenmektedir.

2.10.1. Yurtdışı araştırmaları

Wick ve Dirkes’in (1973) eğitim alanında hazırlanmış doktora tezlerinin karakteristiklerini tespit etmek için 119 doktora tezini incelediğı araştırmalarında; deneysel çalışmaların genellikle (%60) tercih edildiğı, veri toplama araçlarının genellikle (%69) bireyin ilgi, görüş ve eğilimini irdeleyen anket ve ölçeklerden oluştuğı bağımsız değışkenlerin genellikle sınıf, program, meslek olarak seçildiğı, parametrik istatistiksel testlerin nonparametriklere göre daha fazla tercih edildiğı sonucuna varılmıştır.

Eason ve Daniel (1989)'in bir üniversitenin Eğitim Liderliği, Program ve Eğitim ile Özel Eğitim bölümlerinde 1980-1988 tarihleri arasında hazırlanmış 100 doktora tezinin iç geçerlilik, dış geçerlilik, yapı geçerliliği, istatistiksel kontrol geçerliliği bakımından metodolojik pratiklerini belirlemek amacıyla yaptıkları çalışmada; tek ve çok boyutlu istatistiksel analizlerin kafa kafaya ölçüde kullanıldığı, rastlantısal teknikler tercih edilen çalışmaların geçerlilik yönünün daha sağlam olduğu, bağımlı değişkenin güvenilirliğine ilişkin birçok çalışmada bir yorumlama bulunmadığı, deneklerin genellikle ilk ve ortaöğretim öğrencilerinden oluştuğu, örneklem hacimlerinin genellikle 175 ve daha altında olduğu, uygun örnekleme yönteminin genellikle tercih edildiği, 5'li likert ölçeği olarak hazırlanan veri toplama araçlarının genellikle tercih edildiği sonucuna varılmıştır.

Adams ve White (1994), 1992 tarihinde kamu, kriminoloji, yönetim, planlama, sosyal çalışmalar, bayan çalışmaları dallarında bitirilmiş 1152 doktora tezinin özet bölümlerini araştırarak incelemiştir. Okuyacakları özetlerin düzenli bir durum alması için ölçüt seçilmiştir. Bunun istikametinde bir veri toplama formu oluşturulmuştur. Olgunlaştırılan bu form tezle ilgili ana bilgileri, tezin niteliğine yönelik bir kısım göstergeleri, araştırma yöntem ve tekniklerine ilişkin bazı bilgileri kapsamaktadır. Arada büyük uyumun olduğuna veri toplama araçları karşılaştırılarak gözlenmiştir. Farklılıkların olduğu kısımlarda bir daha özetler incelenmiş ve aynı noktada sonuca varılmıştır. Bulgular genelinde incelendiğinde teorik çalışmaların noksanlığı üzerinde durulmuş ve ilgi çekici olduğu vurgulanmıştır. Sıklıkla tezlerde örnek olay incelemesinin kullanıldığı belirtilmiştir. Araştırmacılar bu sonuçlar dahilinde doktora tezlerinin nitelik bakımından daha da fazla arttırılarak olgunlaştırılması gerektiğini açıklamışlardır.

Coorough ve Nelson (1994), felsefe ve eğitim bölümünde yapılan doktora tezlerini araştırıp incelemiştir. Konu olarak araştırmacılar; örneklemeler, araştırma desenleri, sonuçların anlamlılığı, katılımcıların yaşı açısından incelemiştir. Bu araştırmanın örneklemini, 1950-1990 tarihleri arasında yayınlanmış 960 eğitim doktora tezi ve 1007 felsefe tez özeti kapsamıştır. Sıklıkla çoklu istatistiksel teknikler felsefe

dalında yapılan tezlerde kullanılmıştır. Bilhassa eğitim yönetimi alanında yapılan araştırmalarda en fazla, tarama modelinde yapılan araştırmaların olduğu görülmüş. Eğitim alanında hazırlanmış doktora tezlerinin de en çok bu modelde olduğu tespit edilmiştir.

Coorough ve Jack (1997), 10279 tez özetini konu analizi ile incelemişlerdir. Araştırmada 1950-1990 yılları arasında eğitim dalında yayınlanmış tezler kapsamaktadır. Araştırma bulgularına göre tezlerde genellikle tarama modelinin kullanıldığı ve betimsel araştırmalara yer verildiği saptanmıştır. Tezlerin üçte birinde istatistiksel anlamlılık sonuçlarında hataya rastlanmakta dörtte birinde ise istatistiksel bilgiye rastlanmamaktadır. İlerleyen yıllarla beraber tezlerdeki yanlışlıkların azaldığı tespit edilmiştir.

Elmore ve Woehlke (1998), eğitim araştırmalarında kullanılan nicel ve nitel yöntemleri analiz etmek maksadıyla, 1988-1995 tarihleri arasında üç bilimsel dergide (American Educational Research Journal, Educational Researcher and Review of Educational Research) yayımlanmış olan, 1715 makaleyi inceleyip araştırmışlardır. Amerikan Eğitim Araştırma Dergisi (American Educational Research Journal) için; makalelerde en fazla kullanılan yöntemlerin, varyans ve kovaryans analizi, çoklu regresyon, korelasyon, betimleyici istatistik, çok boyutlu istatistik, nonparametrik teknikler ve T testi olarak saptanmıştır. Son sekiz yılda nitel yöntemlerde büyük bir artış saptanmıştır. Eğitim Araştırmasının Gözden Geçirilmesi Dergisi (Review of Educational Research) için; Derginin politikası ile uyuşan meta analizin en fazla kullanılan yöntem olduğu saptanmıştır. Eğitim Araştırmacısı Dergisi (Educational Researcher) için: Betimleyici istatistik ve grafik yöntemlerinin birincil kullanılan yöntemler olduğu saptanmıştır.

Rone (1998) doktora çalışmasında, Toronto Üniversitesi'nde Yüksek Öğretim Bölümü'nde yapılmış doktora çalışmalarının niteliklerini içerik analizi yöntemiyle irdelemiş ve bu özellikleri Canadian Journal of Higher Education dergisinde aynı yıllar arası yayımlanan makalelerin özellikleri ile kıyaslamıştır. 1970-1995 tarihleri arasında bitirilmiş 115 tezi irdelediği çalışması sonunda; ortalama 323 sayfadan oluşan tezlerde

tarihsel araştırma tekniklerinin diğer teknikleri kullananlara oranla sayfa sayılarının daha fazla olduğu, 1970-1975 tarihleri arasındaki ortalama sayfa sayısının 1991-1995 tarihleri arasında düşüş sergilediği, en çok işlenen konuların yönetim ve planlama, tarih ve felsefe ile mesleki eğitim olduğu, erkeklerde yoğunlukla tarih ve felsefe konuları seçilirken kadınlarda ise mesleki eğitim ve yönetim konularının seçildiği, bütün tezlerin % 90'ının tarihsel tarama ve nitel araştırma metodolojilerinin benimsendiği, araştırılıp incelenen makaleler ile doktora tezleri arasında cinsiyet, konu ve araştırma metodolojisi arasında kuvvetli bir bağ olduğu, tezlerde incelenen diğer kaynaklarda bulunamayacak ayrıntılı incelenmiş özellikli konuların irdelendiği, yükseköğretim alanının fazlasıyla, içe bakışlı olmasından hareketle mümkün olduğunca az bilgi üretildiği eleştirisinin olduğu fakat yükseköğretim grubu öğrencilerinin diğer alanlara da yararlı olacak araştırma ve incelemeler yaptıklarını, bu bakımdan incelendiğinde Yükseköğretim doktora öğrencilerinin disiplin üyesi olmaktan çok multi disiplinler çalışma dalının üyeleri olduğu saptanmıştır.

Caffarella (1999), yaptığı çalışmada 2689 doktora tezini araştırma konuları ve kullanılan yöntem bakımından incelemiştir. Tezler 1977-1998 yılları arasında 55 ayrı Amerikan üniversitesinde 22 yıllık zamanda eğitim teknolojileri dalında bitirilmiş tezlerdir. Bu çalışmada Caffarella konu çözümlemesi yapmıştır. Konuyla ilgili tezlere <http://www.edtech.unco.edu/disswww/dissdir.htm> web sitesinden bakılmıştır. Yapılan çalışma sonunda doktora tezlerinin araştırma konusu bakımından farklılık gösterdiği ön noktaya çıkan konuların ise simülasyon oyunlar, video, öğretici programların geliştirilmesi, bilgisayar, televizyon olduğu saptanmıştır. Araştırmaya göre nitel araştırma oranında bir fazlalaşma olduğu, yöntem bakımından ise deneysel araştırma ve kıyaslayıcı araştırmaların oranında azalma olduğu görülmüştür.

Kivirauma (1999), Finlandiya'da bitirilmiş olan 335 doktora tezini tetkik etmiştir. 1904 ve 1995 seneleri arasındaki doktora tezlerini içeren bu incelemede eğitim araştırmaları değerler, dizisindeki varyasyonlar incelenmiştir. Sonuçlara bakıldığında eğitim tarihinin çoğunluklu olduğu yıllar 1900'lü yılların başları olarak saptanmıştır. Fakat eğitim tarihinde alçalma ile birlikte deneysel araştırmaların alana olan hakimiyetinin 1950'li yıllarda gözlemlendiği ifade edilmiştir. Bu dönemde faktör analizinin

sıklıkla kullanıldığı saptanmıştır. Araştırmacıların % 80'inin faktör analizini 1970'li yıllarda kullandığı sorgulanmıştır. Bu senelerde deneysel araştırmaların baskınlığının fazlaştığı açıklansa da bu hal ancak 1980'li yıllarda doktora tezlerine aksedebilmiştir. Sene olarak 1990'lara bakıldığında araştırmalarda nitel yöntemlerin fazlaştığı görülmüştür. Araştırmacı nitel araştırmalarda bir konuya daha dikkat çekmiştir. Bayan araştırmacıların nitel araştırmalarda daha çok yer aldığını saptamıştır. Araştırmacı, bulgular neticesinde doktora öğrencilerinin kendine has ve değişik çalışmalar yerine, var olan ve alışılmış yöntemleri seçmelerinin nedenleri oldukça mantığa uygun ve açık olduğunu belirtmiştir.

Cleary (2000), Amerika'da bitirilmiş olan 168 doktora tezini 1998 yılıyla birlikte incelemiştir. Cleary bu çalışmasını önceki senelerde yaptığı 1981 tarihli 142 doktora tez incelemesi (McCurdy ve Cleary, 1984) ve 1990 tarihli 165 doktora tez araştırmasının (Cleary, 1990) devamı niteliğinde incelemiştir. Araştırmacının bu araştırmadaki asıl hedefi, öncesinde incelediği doktora tezlerinin kalitesindeki olgunlaşma ve değişme durumlarını analiz etmektir. Bu çalışma kapsamındaki tezler; araştırmacının amacı, teori test etme, sebepsel ilişkiler, yöntemsel geçerlik, konunun önemi ve konunun özgün olması olarak altı kritere göre ölçme sonucu yorumlanmıştır. Bahsedilen altı kritere göre kıyaslanarak incelenen tezlere ilişkin değişim, yüzde ve frekans oranları tetkik edilmiştir. Doktora tezleri 1981'den 1990'a 1990'dan 1998'e ve 1981'den 1998'e şeklinde yıllar arasındaki durum gözlenerek yorumlanmıştır. Veriler sonucu doktora tezlerinin yıllara göre tabiatında ve kalitesinde önemli farklılıkların olduğu gözlemlenmiştir. Yıllara göre kriterlerin kıyaslanmasına bakıldığında 1981'e ait ortalama 1,82, 1990'a ait ortalama 2,82 ve 1998'e ait ortalama 3,30 olarak saptanmıştır. 1981 tarihinde en az dört kriteri karşılayan inceleme %13,4 iken, 1990 tarihinde bu % 34,5 ve 1998 tarihinde en az beş kriteri karşılayan çalışmaların % 32,7 düzeyinde var olduğu saptanmıştır. Bulgular doğrultusunda belirlenen kriterler çerçevesinde tezlerin kalitesinde fazlaca gelişim gösterdiği görülmüştür.

Chen ve Hirschheim (2004)'in, 1991-2001 tarihleri arasında yayımlanmış, bilişim sistemleri alanında paradigmatik çözümlemenin yapılmış olduğu çalışmada, 1891 makale incelenmiş % 81 gibi oranla pozitivist paradigmanın hakim olduğu

görülmüştür. Avrupa dergilerine göre Amerikan dergilerinde yer alan makalelerin daha pozitivist, daha nicel, daha fazla kesit verilerin sergilendiği ve daha tarama odaklı olduğu, örnek olay çalışmalarının (% 36) kabul görmesine rağmen (% 41) oranla daha çok tarama deseninin tercih edildiği sonucuna varılmıştır. Çoklu paradigmatlı bir araştırmanın sağlanması için, iş güvencesi ve terfi sisteminin yeniden düzenlenmesi gereği açıklanmıştır.

Costa (2007), Eğitim teknoloji bölümünde incelediği bitirilmiş yüksek lisans tezlerinde, 2001-2005 tarihlerinde yapılan çalışmaların çok fazla olduğu saptanmıştır. Konular incelendiğinde kapsamlı olarak bilgi/iletişim teknolojileri ve bunların eğitim uygulamalarına katılması hali incelenmiştir. Bu tezlerde evrenin hepsini ya da belli bir inceleme grubunu ayırmak yerine, genelde örneklem alınması yöntemi kullanılmış örneklem tabanı olarak materyaller üzerinde inceleme yapılmıştır. Araştırılan tezlerde fazlaca nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Ayrıca görüşmenin ve gözlemin veri toplama tekniği olarak fazlaca seçildiği görülmüştür.

Hranstinski ve Keller (2007), tarafından Eğitim teknolojisi araştırmalarını karakterize eden araştırma yaklaşımlarını ortaya çıkarmak için yapılan araştırmalarda 2000-2004 tarihleri arasında en revanşa olan dört yayında yayımlanmış 660 makale incelenerek araştırılmıştır. Alanda egemen olan çalışmaların ampirik çalışmalar olduğu, kuram geliştirmekten çok uygulamaya odaklanıldığı, nicel çalışmaların bütün çalışmaların yarısını oluşturduğu, diğerlerinin ise nitel ve karma olduğu, görgül olmayanların ise % 32 olduğu bulgusu saptanmıştır.

Joudaityte ve Kazlauskiene (2008), araştırmalarında Litvanya'daki Kaunas Technological, Vilnius Pedagogical ve Lithuanian Academy of Physical Culture üniversitelerinde eğitim bilimleri dalında yayınlanmış doktora tezlerini araştırmışlardır. Yılları ise on yıllık olarak kısıtladılmışlardır. Kullanılmış araştırma yöntemleri bakımından durum üzerinde durulan içerik halini belirlemiş olmaktadır. Araştırmalar neticesinde doktora tezlerinin sıklıkla nicel araştırma deseninde olduğu saptanmıştır. Ayrıca ek olarak testlerin ve anketlerin kullanılmış olduğu tespit edilmiştir. Buna ek

olarak nicel ve nitel araştırma desenlerinin beraber irdelendiği araştırmalarla da karşılaşmıştır.

Guo ve Sheffiled (2008), bilgi yönetimi alanında yaptığı çalışmada, 2000-2004 tarihleri arasında yayımlanmış 160 makaleyi incelemiş ve % 75 oranında görgül çalışmaların alana hakim olduğu, % 77 ile pozitivist paradigmanın başta geldiği, % 22 ile yorumcu, % 1 ile eleştirel paradigmanın bulunduğu, % 50 ile tarama, % 31 ile alan çalışmalarının ilk başta olduğu saptanmıştır. Kısaca araştırmacılar, inceledikleri çalışmaları (tez, makale vb.) betimlemek ve yeterliliklerini değerlendirmek gibi iki ana hedefi başarmışlardır.

2.10.2. Yurtiçi araştırmaları

Sayılan ve diğerleri (2005), eğitim-öğretim konulu 847 adet doktora tezini incelemiştir. Eğitim bilimleri dalındaki tezlerin genelde sosyal bilimler enstitülerinde yapıldığı, eğitimin gerçekte sistemin bileşenlerinin etkililiği, performansı ve yeterliliği üstünde yapılandığının farz edilmesinin araştırmalara yön verdiği, kuram-uygulama bağının irdelenmesine ihtiyaç duyulduğu, birey-toplum-sistem üçlüsünün irdelenmesine ihtiyaç duyulduğu, metodolojik yaklaşımda (nicel-nitel) ihtiyaç duyulduğu, eğitime destek veren fonların güncel sorunlara yönlendirilmesi sonucuna varılmıştır.

Balcı (2008), bilimleşme düzeyini incelediği Eğitim Yönetimi dalındaki çalışmasında; bilimleşmenin değerlendirilmesini, alandaki çalışmaları inceleyerek yapmıştır. Eğitim Yönetimi gelişiminin Türkiye ve dünya ölçeğinin gerisinde kaldığı fakat Türkiye'deki gelişim hızının güçlü ülkelere göre hızlı olduğu tespit edilmiştir. Araştırmada kafi oranda kuramsal ve deney geliştirmeye bağlı ana araştırma olmamasının eğitim yönetiminin bilimleşme bakımından yeterli düzeye gelmediği vurgulanmıştır.

Balcı ve Apaydın (2009), Türkiye'de eğitim yönetimi araştırmalarının durumuna yönelik yaptıkları araştırmada; 2000-2006 tarihleri arasında yayımlanmış 20

makale evren-örneklem düzeyleri, konu, desen ve analiz yapısı bakımından incelenmiştir. Okulun örgütsel davranışlarının ve yönetici davranışlarının etkilerinde konu yoğunluğu olduğu, tarama çalışmalarının çoğunlukta seçildiği; genellikle anket ile veri toplandığı, ana istatistiksel yöntemlere dayanan, pratik orta seviyede kaliteli araştırma modellerine sahip çalışmalar olduğu sonucuna varılmıştır.

Feray (2009), yaptığı çalışmayla Türkiye’de eğitim teknolojileri alanındaki eğilimleri araştırmış, araştırma konusu, türü ve yöntem açısından genel eğilimleri belirlemiştir. Çalışmada doküman analizi metodu kullanılmıştır. Çalışmanın evrenini Türkiye’de eğitim teknolojileri bölümlerinde basılan tüm doktora ve yüksek lisans tezleri oluşturmuştur ve araştırmacı evrenin tamamını incelemeyi amaçlamıştır. Çalışmada 215 yüksek lisans ve 32 doktora tezi incelenmiştir. Toplanan veriler tezlerin nitelikleri (yazar, üniversite, tez yöneticisi ve basım yılı), araştırma konusu, araştırma metodu, örneklem boyutu, veri toplama yöntemleri ve araştırma çevresi açısından sınıflandırılmıştır. Araştırma bulgularına göre yüksek lisans tezlerinin çoğu Orta Doğu Teknik Üniversitesi’nde, doktora tezlerinin çoğu da Ankara Üniversitesi’nde basılmıştır. Ayrıca, tezlerin çoğunda nicel araştırma yöntemi ve çoğunlukla deneysel araştırma deseni kullanılmıştır. Beklenildiği gibi çalışma sonuçlarına göre tezlerin çoğunda uygunluk örnekleme kullanılmış ve çoğunlukla örneklem olarak 31-100 adet denek kullanılmıştır. Ayrıca, anket, başarı testi ve görüşme yöntemleri en popüler veri toplama yöntemi olarak bulunmuştur. Buna ilaveten yüksek eğitim kurumları araştırma ortamı olarak en çok tercih edilen araştırma çevresidir. Son olarak, tezlerin çoğunda medya dağıtım sistemi biçimi, medya karşılaştırma çalışmaları ve öğrenen değişkenleri incelenmiştir.

Karadağ (2009), Türkiye’de eğitim bilimleri alanında yapılmış lisansüstü tezlerin konusal yönelimlerinin belirlenmesini amaçlamıştır. Bu amacı gerçekleştirmek üzere 211 doktora tezini nitel çözümleme ile derinlemesine irdelemiştir. Çalışma kapsamında incelenen 211 doktora tezinde toplam 187 temanın ele alındığı saptanmıştır. Bu 187 tema içerisinde; başarı (% 8.8), tutum (% 6.9), yapılandırmacı öğrenme (% 4.2), öğrenme stilleri (% 3.1), sosyal bilgiler öğretimi (% 2.7) ve ilk okuma-yazma öğretimi (% 2.5) çalışılma yüzdesi en yüksek olan temaları oluşturmaktadır. Elde edilen bu

sonuçlar; Türkiye'deki doktora tez çalışmalarında ele alınan konuların geniş bir yelpaze yerine dar bir tema alanına sıkıştığını göstermiştir. Ayrıca başarı ve tutum temalarının çok sık çalışılması yapılan araştırmaların birbirinin tekrarı niteliğinde olduğu sonucunu doğurmuştur.

Saban ve diğerleri (2010), Sosyal Bilimler veri tabanında 2002-2008 tarihleri arasında yayımlanmış 113 nitel makaleyi incelemişlerdir. Makalelerin yalnızca % 28,3'ünün karma yapıldığı, en fazla çalışmanın Ankara ilinde yapıldığı, Eğitim yönetimi, fen-teknoloji öğretimi ve matematik öğretimi konularının en fazla olduğu, yardımcı doçent statüsündeki akademisyenlerin, genellikle durum çalışması modelinde lisans öğrencileri/öğretmen adaylarıyla mülakat yaparak çalışmaları yaptıkları saptanmıştır. Hem nicel hem de nitel bakımdan makalelerin yetersiz olduğu saptanmıştır. Çok az makalenin dörtte birinin daha önce yapılan (tez, proje vb.) dayandığı, yarıdan daha fazla makalenin ise 9 üniversitenin olduğu, dörtte birinde araştırma deseni, beşte birinde örneklem tekniği, bazılarında katılımcı sayısı, veri toplama tekniği ve çözümleme tekniğinin açıklanmadığı saptanmıştır. Kuram geliştirme ve kültür analizi modellerinde yapılmış eğitimle ilgili daha çok nitel araştırmaya gereksinim duyulduğu açıklanmıştır.

Tatar (2010), çalışmasında ülkemiz üniversitelerinde eser element analizleri konusunda tamamlanan yüksek lisans ve doktora tezlerinin sınıflandırılmasını yapmıştır. Bu konu ile ilgili olarak 418 tez bulmuş tezlerin 346 tanesinin erişim izni olmadığı için bunların sonuçlarını değerlendirememiştir. Erişim izni olan 72 tezi inceleyip hastalıklar, besinler, balık-sediment ve sular olmak üzere dört ayrı tabloda sonuçları toplayıp değerlendirmiştir. Orijinal olması gereken doktora tezleri ve tıpta uzmanlık tezlerinde aynı isimli tezlere rastlamıştır. İsimleri farklı ancak içerikleri aynı olan tezlerde bulunduğu sonuçları birbirinden çok farklı bulmuştur. Özellikle insan doku ve sıvıların çoğu bileşenlerin kontrol grubundaki gerekli ve toksik konsantrasyon sınır değerleri dar olmasının biliniyor olması bu aşırı farklı değerlerin doğruluklarının sorgulanmasının gerekliliğini ortaya koymuştur.

Tavşancıl ve diğerleri (2010), 2000-2008 tarihleri arasında Eğitim Bilimleri Enstitülerinde yapılmış 377 yüksek lisans, 126 doktora tezini; giriş, yöntem, bulgu ve yorumlar, sonuç ve öneriler bölümlerini 14 bölümde incelemiştir. Tezlerin hemen hemen yarısı araştırma başlıklarının hedefi veya sınırlılıkları yansıttığı, önem kısmında araştırmacılara sağlayacağı, yarara az vurgu yapıldığı; sayıtlıların sayıtlı niteliği taşımadığı; birçok çalışmanın nicel ve bu doğrultuda tarama deseninde olduğu bundan kaynaklı kuramsal bilgi toplanmasına faydanın çok az olduğu tezlerin üçte ikisinde örnekleme tekniğinin kullanıldığı; birçok ölçme aracının fikir almaya dönük olduğu ve uzman fikrine dayalı geliştirildiği; güvenilirlik ve geçerlik araştırmalarının gerekli seviyede olmadığı; betimsel ve parametrik istatistiklerin çok fazla kullanıldığı, araştırma bulgu ve sonuçlara bağlı olmayan fikirlerin de üretilmiş olduğu sonuçlarına varılmıştır.

Fazlıoğulları (2012), 1986-2007 yılları arasında hazırlanmış 1083 doktora tezi (648 eğitim bilimleri tezi; 435 öğretmen yetiştirme tezi) temel karakteristikleri (yıl, cinsiyet, bölüm vb.) benimsediği bilimsel araştırma paradigmaları, araştırma yöntemleri ve işlediği temaları yönünden içerik analizi yöntemiyle incelenmiştir. İlgili araştırmaların ve doktora tezlerinin incelenmesi sonrasında geliştirilen veri toplama aracı (tez inceleme formu) ile toplanan veriler, sıklık dağılımları, yıllara göre eğilimleri ve belirgin grupların betimlenebilmesi amacıyla kümeleme çözümlemesiyle incelenmiştir. Egon Guba'nın üçlü paradigma (pozitivist, oluşturmacı, eleştirel) yapısına uygun olarak yapılan inceleme sonucunda; eğitim araştırmacılarının hem danışman hem de araştırmacı olarak çoğunlukla erkek olduğu; tezlerde benimsenen egemen paradigmanın pozitivism (% 90,4) olduğu; az sayıdaki oluşturmacı-eleştirel paradigmatlı tezlerin çoğunlukla, ODTÜ, Ankara Üniversitesi ve Abant İzzet Baysal Üniversitesinde hazırlandığı; pozitivist paradigma ve yine ona dayalı araştırma deseni olarak tarama ve test inceleme/geliştirme (ölçek geliştirme ve test madde analizi yapan tezler) gibi araştırma desenlerinin daha yüksek örneklem/katılımcı çapına sahip olduğu; oluşturmacı-eleştirel paradigma ile deneysel ve durum çalışmasına dayalı araştırma desenlerinin ise örneklem/katılımcı çapında, yıllar itibariyle düzenli bir azalış eğilimi olduğu; pozitivist paradigmanın belirgin bir aralıkla benimsendiği çalışmalarda, bu eğilime paralel olarak, tarama ve deneysel türdeki araştırma desenlerinin de belirgin bir

aralıkla tercih edilen desenler olduğu; diğer taraftan tarama ve tarihsel türdeki araştırma desenlerinde yıllar itibariyle bir artış eğilimi olduğu; çoğunlukla ilköğretim ve yükseköğretim düzeyine yönelik tez yapıldığı; en fazla, erişiyi arttırmanın yolları ve öğrenci ve öğretmenlerin çeşitli konulardaki tutumları, sorunları, davranışları, görüşleri vb. temaların işlendiği, eğitimin formal eğitim sınırlılığında düşünüldüğü, eğitim bilimlerinin kendisi üzerine yeterince araştırma yapılmadığı; pozitivist paradigmanın nicel verilerle, ölçme düzeyi oranlı ve sıralı bir nitelikte olan veri toplama araçları, tarama, test inceleme/geliştirme ve deneysel desenlerle ve daha az sayfasıyla (218) ancak daha yüksek örneklem çapıyla (180) ilişkilenerken karakteristiklerini yansıttığı; oluşturmacı ve eleştirel paradigmanın ise tarihsel, durum çalışması ve karşılaştırmalı eğitim araştırması gibi nitel verilere dayalı desenlerle, görüşme yolu ile verilerin toplandığı ve daha fazla sayfa sayısı (284) ancak daha düşük katılımcı hacmi (40) ile ilişkilenerken karakteristiklerini yansıttığı; bazı eğilimler birlikte değerlendirildiğinde pozitivism dışı eğilimlerin (ya da nitel araştırmanın) eğitim alanına ve özelde eğitim bilimlerine Khun'cu bir formda nüfuz etmediği yalnızca araştırma tekniklerinin zenginleşmesi bağlamında eklemlendiği; kümeleme çözümlemesinde oluşturmacı-eleştirel paradigmayı ağırlıkla ODTÜ ve Ankara Üniversitesinin temsil ettiği; ODTÜ'nün bu temsili Ankara Üniversitesine göre daha saf bir şekilde yaptığı; sonuçlarına ulaşılmıştır.

Doğru, Gençosman, Ataalkın ve Şeker (2012), çalışmalarında Türkiye'de 1990-2009 yılları arasında çalışılan Fen Bilimleri eğitimi ile ilgili doktora tezlerinin içerik analizini yapmışlardır. 2005-2006 yıllarından itibaren tüm alanların tez sayılarında yüksek oranda artış olduğunu gözlemlemiştir.

Yılmaz (2012), 1992-2011 yılları arasında Türkiye'de çevre eğitimiyle ilgili yayımlanan yüksek lisans ve doktora tezlerindeki genel yönelimleri açığa çıkarmak amacıyla betimsel bir çalışma yapmıştır. Araştırma konusu kapsamında Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi veri tabanı taranmış ve konu ile ilgili 204 yüksek lisans ve doktora tezine ulaşılmış, 147 yüksek lisans tezi ve 31 doktora tezi çalışma örneğine dahil edilmiştir. Örneklem grubuna dahi edilen yüksek lisans ve doktora tezleri çalışmanın yapıldığı yıl, üniversite araştırma konusu, örneklem grubu, araştırma

yöntem, araştırmada kullanılan teknik, veri toplama teknikleri ve toplama aracı, veri çözümlene teknikleri açısından incelenmiştir. Yapılan analizler sonucunda elde edilen bulgular çevre eğitimiyle ilgili yayımlanan tezlerin büyük çoğunluğunun Gazi Üniversitesi, ODTÜ ve Marmara Üniversitesi'nden yayımlandığı; örneklem grubu olarak en fazla tercih edilen grubun yükseköğretim ve ilköğretim öğrencilerinin olduğu; araştırma konusu olarak en fazla çalışılan konuların çevreye yönelik tutum, çevre bilinci ve çevre bilgisi; araştırma deseni olarak en fazla tercih edilen desenlerin tarama modeli ve deneysel desen; kullanılan tekniklerde en fazla tercih edilen çevre eğitimi için yeni bir yöntem geliştirme, işbirlikli öğrenme; veri toplama tekniği olarak en fazla tercih edilen yazılı veri toplama ve görüşme; veri analizinde ise en fazla tercih edilen tekniklerin parametrik testler ve betimsel istatistik olduğu sonuçlarına varılmıştır.

Uysal (2014), Türkiye'de eğitim yönetimi alanında yapılan doktora tezlerini araştırma konusu, araştırma yöntemi ve öneriler açısından inceleyerek genel eğilimleri belirlemiştir. Türkiye'de eğitim yönetimi alanında son 12 yılda yapılan 140 doktora tezi araştırmanın evrenini oluşturmuştur. Ulaşılabilir olan 107 tezin tümünü incelemiştir. Elde edilen araştırma sonuçları, doktora tezlerinde konu seçiminde çok sık tekrara gidildiği, araştırmaların birbirinin benzeri olduğu ve özellikle konuların yıllara göre dağılımına bakıldığında belirli konuların belirli yıllarda popüler olduğu ve çok tercih edildiği görülmüştür.

Tümer (2014), yaptığı çalışmasında Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Anabilim Dalında yayımlanmış 556 adet tezdten kullanıma açık 487 adet tez olarak tezlerin güncel eğilimleri belirlenmiştir. Kısıtlamalardan dolayı 2011, 2012, 2013 ve 2014 yıllarına ait tüm tezler incelenememiştir. Aynı zamanda 2005 ve 2014 yılları arasında sadece YÖK sisteminde bulunan tezlere ulaşılabilmiş, sisteme girilmeyen tezlere ulaşılammıştır. Tüm tezlere ulaşamadığı için örneklem grubunun tüm evreni temsil ettiği varsayılmış. Çalışma, “veri toplama yöntemleri, veri çözümlene teknikleri, araştırmanın yöntemi, çalışılan gruplar, danışman, üniversite, yıl ve tür” gibi anahtar kelimeleri başlıklar halinde incelenmiştir. Elde edilen bulgulara göre incelenen başlıklar tezlerdeki trend olan sonuçları ortaya çıkarmıştır. Anahtar kelimelerdeki trend başlıklar “bilgisayar destekli eğitim, bilgisayar destekli öğretim ve uzaktan eğitim”dir. Doktora

tezlerinde anahtar kelimelerde “çevrimiçi öğrenme” çoğunlukla kullanılan anahtar başlıklardandır. Araştırma yöntemleri olarak tezlerde nicel, nitel, meta analiz ve karma yöntemler kullanılmıştır. Yüksek lisans tezlerinde nicel araştırma yöntemi diğer yöntemlere göre 2005-2014 yılları arasında trend olarak daha fazla kullanılmıştır. Yüksek lisans tezlerinde kullanılan diğer yöntemlerden olan nitel yöntem ve karma yöntem ise çalışmalarda yıllar boyunca artan bir şekilde tercih edilmiştir. Yüksek lisans ve doktora tezlerinde kullanılan veri toplama araçları; “ölçek, anket, görüşme ve başarı testi”dir ve tüm yıllarda sıklıkla tercih edilen araçlardır. 2005 ve 2014 yılları arasında BÖTE alanında yayımlanmış olan yüksek lisans tezlerinde trend olan veri çözümleme pratiği SPSS’ dir. Doktora tezlerinde ise betimsel istatistiklerin öne çıktığı görülmüştür. ANOVA/ANCOVA, t-testi ve içerik analizi tüm yıllarda artan bir şekilde veri çözümlemek için kullanılmıştır. Çalışmada sık olarak tekrarlanan bilgiler, trend olan başlıklar halinde ele alınmıştır. Yapılan bu araştırma özellikle araştırma eğilimlerinin hangi yöne doğru kaydığı konusunda net bilgiler sunmuştur.

Çiftçi (2014), Türkiye’de Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalında yapılan yüksek lisans ve doktora tezlerinin “tanımlayıcı özellikleri” ve “metodolojik boyutu” olmak üzere iki bölümde elde edilen bulgular literatür ışığında tartışılmıştır. Yüksek lisans tezlerinin % 30 (n=65)’u Afyon Kocatepe Üniversitesi’nde; doktora tezlerinin % 37,4 (n=19)’ü Ege Üniversitesi’nde; çalışma kapsamındaki yüksek lisans ve doktora tezlerinin tümü değerlendirildiğinde ise en çok tezin % 24,3’ü (n=65) Afyon Kocatepe Üniversitesi’nde hazırlanmış olduğu görülmüştür. Yüksek lisans ve doktora tezlerinin içerik ve yöntem açısından değerlendirilmesi amacıyla Türkiye’de Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı’nda yapılan çalışmada lisansüstü tezlerin büyük çoğunluğunda niceliksel araştırma modellerinin kullanıldığı, araştırma yöntem kalitesinin düşük bulunduğu, tezlere en fazla hemşirelik öğretim üyelerinin danışmanlık vermesine karşın en çok danışmanlık desteğinin tıp fakültesi öğretim üyeleri tarafından sağlandığı sonucuna varılmıştır. Ayrıca tez danışman unvanlarına bakıldığında en fazla profesörlerin danışmanlık yaptığını ancak bunun araştırma yöntem kalitesine olumlu katkı sağlamadığı görülmüştür. Bunun yanında araştırmanın kalitesine etkileyebilen araştırma veri toplama yöntem ve araçları olarak en fazla araştırmacılar tarafından

oluşturulan anketlerin kullanıldığı, ancak ölçek yöntem kullanımının da son dönemlerde artış gösterdiği görülmüştür.

Çapuk (2014), Türkiye ve ABD üniversitelerinde “Eğitim Programları ve Öğretim” alanında uygulanmakta olan yüksek lisans ve doktora eğitim programları arasındaki benzer ve farklı yönleri karşılaştırmalı olarak incelemiştir. Araştırma sonucunda, Türkiye ve ABD eğitim programları ve öğretim lisansüstü programlarının karşılaştırılması ile elde edilen verilere dayalı olarak “Eğitim Programları ve Öğretim” alanında yüksek lisans ve doktora çerçeve program oluşturulmuştur.

Çiftçi (2014), Türkiye’de Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalında Yapılan Yüksek Lisans ve Doktora Tezlerini İçerik ve Yöntem Açısından değerlendirmiştir. Çalışmasında 1985-2012 yılları arasında yapılan tam metine ve özetine ulaşılan yüksek lisans ve doktora tezlerini kullanmıştır. Çalışmada incelenilen toplam 268 tezin % 81’ini (n=217) yüksek lisans tezleri, % 19’unu (n=51) doktora tezleri oluşturmuştur. Tezler yıllara göre sınıflandırıldıklarında, tezlerin 179’unun (% 66.8 2007-2012) döneminde yapıldığı, tezlerden en fazla niceliksel araştırma modelinin (% 94,8) kullanıldığını tespit etmiştir. Tezlerin yapıldığı enstitüler incelendiğinde; doktora tezlerinin en fazla Ege Üniversitesinde yapıldığı % 37 (n=19), yüksek lisans tezlerinin ise, en fazla Afyon Kocatepe Üniversitesinde yapıldığı % 30’u (n=65) yapıldığı sonucuna ulaşmıştır. Bu türdeki eğilim araştırmalarının daha zenginleştirilerek, kapsamı daha geniş olan meta analizlerine zemin hazırlanabileceği fikrine ulaşmıştır.

Güçin (2014), Türkiye’de üstün yetenekliler ve üstün zekalılar alanında yapılmış akademik çalışmaların ne düzeyde olduğunu saptamak için yaptığı çalışmasında en az çalışmanın doktora tezleri alanında yapıldığını tespit etmiştir. Yüksek lisans tezi düzeyinde en çok çalışmanın ise 2007 ve 2010 yıllarında yapılmış olduğunu belirtmiştir. Yazıldıkları üniversiteye bakıldığında en fazla yüksek lisans yüksek lisans (26 adet) ve doktora tezleri (13 adet) İstanbul Üniversitesi bünyesinde çıkarıldığını tespit etmiştir. En fazla çalışılan yüksek lisans tezlerinin (% 46.21), durum saptamayı konu alan tezler olurken, en fazla doktora tez çalışmalarının (% 44.44),

üstün zekalıların ve üstün yeteneklilerin eğitimini konu alan tezler olduğunu tespit etmiştir. Çalışmanın sonucunda da şu yargılara varmıştır; üstün zekalılar ve üstün yetenekliler ile ilgili yüksek lisans ve doktora çalışmalarının artırılması gerekliliğini belirtmiş ilköğretim ve ortaöğretim bölümlerinde üstün zekalıları yönelik akademik çalışmalar yapılmasının ve bu bölümlerin programlarının zenginleştirilmesinin gerekliliği üzerinde durmuştur.

Sarıer (2014), Türkiye’de halkla ilişkiler alanında 2003-2012 yılları arasında tamamlanmış yüksek lisans ve doktora tezlerinin niceliksel olarak artarken niteliksel olarak nasıl bir değişim gösterdiğini ortaya koymuştur. 2003-2012 yılları arasında tamamlanmış yüksek lisans ve doktora tez çalışmaları ile ilgili olarak; tez çalışmalarının, yıllar itibariyle niceliksel olarak artış gösterirken giriş bölümünün sunumu bakımından niteliksel olarak anlamlı bir değişim/gelişim içerisinde olmadığı, konu/kavram seçiminde orijinalliği esas alan bir anlayışın oluşturulmadığı tespit etmiş ve ayrıca tezlerin akademik katkısının sektör yararına mı yoksa sosyal bilimlere ve/veya halkla ilişkiler alanına mı yarar sağladığını araştırmıştır. Ülkemizde akademik çalışmaların etki değerini ortaya çıkarabilecek ulusal bir atıf sisteminin oluşturulmadığını tespit etmiştir. Türkçe atıf taramasının online biçimde yapılabilmesine olanak sağlayacak ulusal bir atıf sistemi geliştirilmesinin gerekliliğini ortaya koymuştur. Akademik yayınları oluşturacak bu sisteme dahil etmenin çalışmaların niteliğine önemli katkılar sağlayacağını açıklamıştır.

Ataş (2015), beden eğitimi ve spor alanında yapılmış olan yüksek lisans tezlerini çeşitli değişkenler açısından incelediği araştırmasında yüksek lisans tezlerini gerçekleştiren kişilerin çoğunluğunun erkek olduğunu, tez danışmanlığını yapan öğretim üyelerinin unvanlarının çoğunluğunun yardımcı doçent olduğunu, tezlerde çalışılan konuların beden eğitimi ve spora karşı olan tutum, akademik başarı ve öğretim programları olduğunu, tezlerde nicel araştırmaların ve tarama deseninin daha sık kullanıldığını, öğrenciler ve öğretmenlerin örneklem grupları olarak daha sık alındığını, verilerin çözümlenmesinde parametrik testlerin daha sık kullanıldığını tespit etmiştir.

Cüçük (2017), Türkiye'deki üniversitelerde eğitim tarihi alanında yapılmış doktora tezlerini çeşitli değişkenler açısından incelemiştir. 1987-2016 yılları arasında eğitim tarihi konu alanında yapılmış 97 adet doktora tezini incelemiştir. Araştırma sonucunda eğitim tarihi alanında yapılmış doktora tezlerinin genel profiline, tezlerin temalarına, araştırma yöntemi ve veri toplama araçlarına, bilimsel geçerlik ve güvenilirlik önlemlerine ilişkin çeşitli sonuçlara ulaşılmıştır. Araştırma sonuçları eğitim tarihi alan yazının gelişimi için pratik fayda sağlayacak nitelikte olmuştur. Araştırma sonuçları eğitim tarihi alan yazınının değerlendirilmesine katkı sağlamıştır ve araştırmacıların istifade edeceği veriler içermiştir.

III.BÖLÜM

3. Yöntem

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, veri toplama araçları ve veri analizi hakkında bilgi verilmiştir.

3.1. Araştırma Modeli

Araştırma, geçmişte ya da halen var olan bir durumu olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan tarama modelinde (Karasar, 2005) desenlenmiştir. Ayrıca nitel veri toplama yöntemlerinden olan doküman incelemesi kullanılmıştır. Doküman inceleme tekniği doktora tezlerinin incelenmesi ve betimlenerek var olan durumun yorumlanması için kullanılmıştır. Nitel araştırmalarda doküman incelemesi olasılığa dayalı örnekleme ile geniş bir örneklem oluşturulmasına olanak sağlamaktadır. Böylece, nitel araştırmanın en önemli sınırlılıklarından biri olan ve büyük ölçüde örneklem büyüklüğünden kaynaklanan “genelleme” sorunu çözülebilmektedir (Tavşancıl ve diğerleri, 2010, 21).

3.2. Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini Türkiye’de beden eğitimi ile ilgili yapılan tüm doktora tezleri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise; YÖK Elektronik Tez Arşivinde yer alan ve tez adında “Beden Eğitimi” ifadesi geçen, 1990-2018 yılları arasında tamamlanan 93 doktora tezi oluşturmaktadır.

3.3. Verilerin Toplanması

Üniversitelerde Beden Eğitimi ile ilgili yapılan doktora tezleri YÖK'ün Elektronik Tez Arşivinden, sınırlanan anahtar sözcükler vasıtasıyla yapılmıştır. YÖK'ün tez tarama sayfasında “Beden Eğitimi” anahtar sözcüğü kullanılarak tez adında “Beden Eğitimi” ifadesi geçen doktora tezlerine ulaşılmıştır.

YÖK'ten tarama yapılırken kullanıma açılmayan tezler dikkate alınmamıştır. Çalışmada yalnızca araştırmayla ilgili kullanıma kapalı olmayan tezler değerlendirmeye alınmıştır. Beden Eğitimi ile ilgili yapılan doktora tezleri internet ortamından bilgisayara indirilmiştir.

3.3.1. Veri Toplama Aracı

YÖK'ün tez tarama sayfasından indirilen tezleri çeşitli değişkenler açısından inceleyebilmek için Ataş (2015) tarafından geliştirilen “Tez İnceleme Formu” kullanılmıştır. Ataş (2015)'in geliştirdiği tez inceleme formu bu araştırmaya başlamadan önce ölçme değerlendirme ve eğitim bilimleri alanında uzman iki öğretim üyesine incelettirilmiştir. Uzmanlardan gelen dönütler doğrultusunda form son haline getirilmiştir. İndirilen tezler, tarih sırası gözetilerek tez inceleme formuna kaydedilmiştir. Elde edilen niteliksel veriler sayısal hale dönüştürülüp betimleyici istatistiksel kullanılarak açıklanmıştır. Tez inceleme formu Ek 1'de gösterilmektedir.

3.4. Verilerin Analizi

Taranan sözcüklerle yapılan araştırma sonucu ulaşılan doktora tezleri; doktora tezlerinin yapıldığı üniversite, yürütüldüğü enstitü, anabilim dalı, yapıldığı yıl, öğrenci cinsiyeti, tez danışmanlarının unvanı, tezlerin araştırma konuları, araştırma yöntemleri (türü), araştırma modeli (deseni), çalışma grubu (örneklem), veri toplama araçları, kullanılan veri analiz yöntemleri, kaynakça sayısı ve türü bakımından araştırılmış ve

incelenmiş, Veriler bir bilgisayar programı kullanılarak frekans ve yüzde şeklinde sunulmuştur.

IV. BÖLÜM

4. Bulgular ve Yorumlar

Çalışmanın bu bölümünde, YÖK'ün tez tarama sayfasına girilerek yapılan arama sonucu Beden Eğitimi ile ilgili hazırlanan 93 doktora tezinin yapıldığı üniversite, yürütüldüğü enstitü, anabilim dalı, yapıldığı yıl, öğrenci cinsiyeti, tez danışmanı unvanı, araştırma konusu, türü (yöntemi), deseni (modeli), örneklem (çalışma grubu), veri toplama araçları, istatistikler (veri analiz) yöntemleri, kaynakça sayısı ve türlerine ait bulgu ve yorumlara yer verilmiştir.

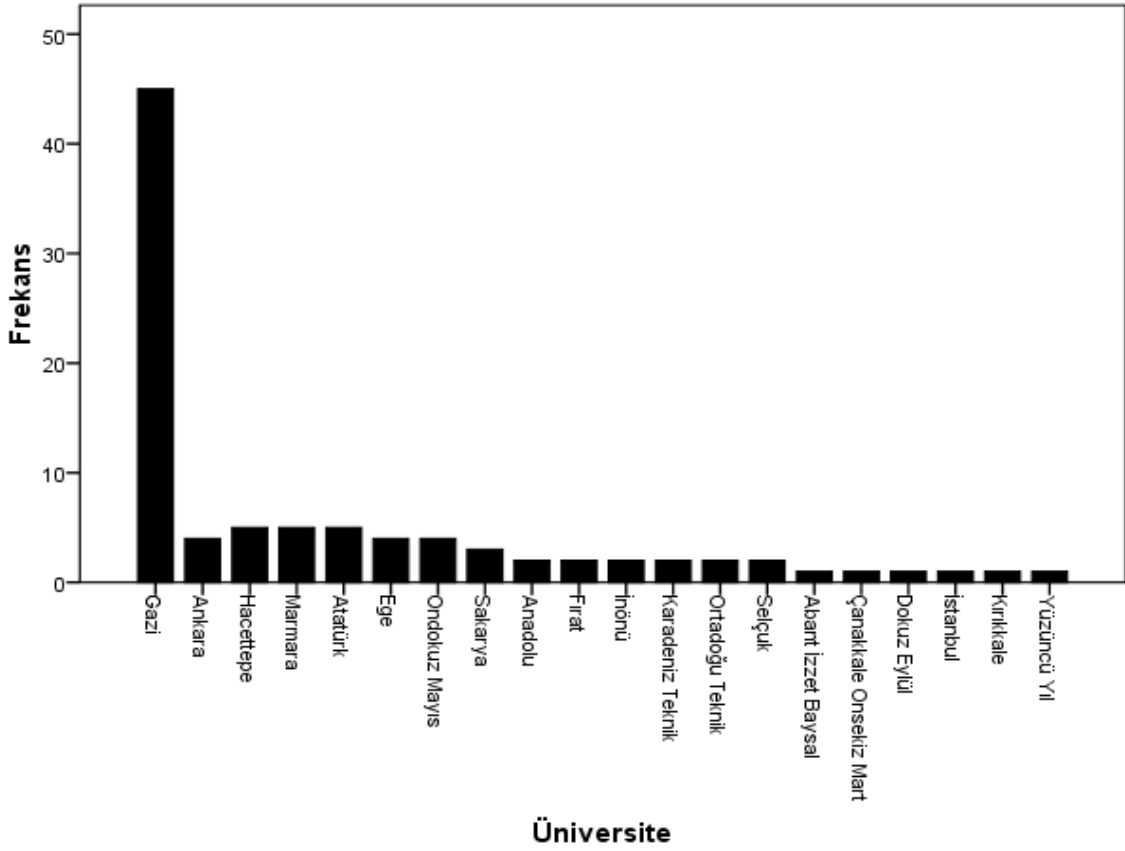
4.1. Birinci Alt Probleme Ait Bulgular ve Yorumlar

Çalışmanın birinci alt problemi “Beden Eğitimi ile ilgili hazırlanan doktora tezlerinin üniversitelere göre dağılımları nasıldır?” şeklindedir.

Bu alt probleme cevap bulabilmek için toplanan veriler frekans ve yüzde olarak Tablo 4.1. ve Grafik 4.1.'de gösterilmiştir.

Tablo 4.1. Beden eğitimi ile ilgili hazırlanan doktora tezlerinin üniversitelere göre dağılımı

Üniversite	Frekans	Yüzde
Gazi	45	48,4
Hacettepe	5	5,4
Marmara	5	5,4
Atatürk	5	5,4
Ankara	4	4,3
Ege	4	4,3
Ondokuz Mayıs	4	4,3
Sakarya	3	3,2
Anadolu	2	2,2
Fırat	2	2,2
İnönü	2	2,2
Karadeniz Teknik	2	2,2
Ortadoğu Teknik	2	2,2
Selçuk	2	2,2
Abant İzzet Baysal	1	1,1
Çanakkale Onsekiz Mart	1	1,1
Dokuz Eylül	1	1,1
İstanbul	1	1,1
Kırıkkale	1	1,1
Yüzüncü Yıl	1	1,1
Toplam	93	100,0

Grafik 4.1. Beden eğitimi ile ilgili hazırlanan doktora tezlerinin üniversitelere göre dağılımı

Tablo 4.1. ve Grafik 4.1. genel olarak incelendiğinde beden eğitimi ile ilgili yapılan 93 doktora tezinin %48,4'ünün Gazi Üniversitesi'nde, %5,4'ünün Hacettepe, Marmara ve Atatürk Üniversitelerinde ve %4,3'ünün ise Ankara, Ege ve On Dokuz Mayıs Üniversitelerinde tamamlandığı belirlenmiştir. Diğer üniversitelerde Beden Eğitimi ile ilgili yapılan doktora tezlerinin neredeyse yok denecek kadar az olduğu görülmüştür. Gazi Üniversitesi'nde beden eğitimi ile ilgili tamamlanan doktora tez sayısının diğer üniversitelerle karşılaştırıldığında fazla olması, bu üniversitenin köklü bir üniversite olmasından kaynaklanıyor olabilir. Çalışmanın bu bulgusu Yılmaz (2012) ve Ataş (2015)'in yaptığı çalışma bulguları ile örtüşmektedir. Yılmaz (2012) lisansüstü eğitimde hazırlanan tezlerin büyük bir çoğunluğunun Gazi Üniversitesi'nde gerçekleştirildiğini belirlemiştir. Ayrıca Ataş (2015) beden eğitimi ile ilgili yapılan

yüksek lisans tezlerini incelediği çalışmasında yine Gazi Üniversitesi'nde yapılan yüksek lisans tez çalışmalarının çoğunlukta olduğunu tespit etmiştir.

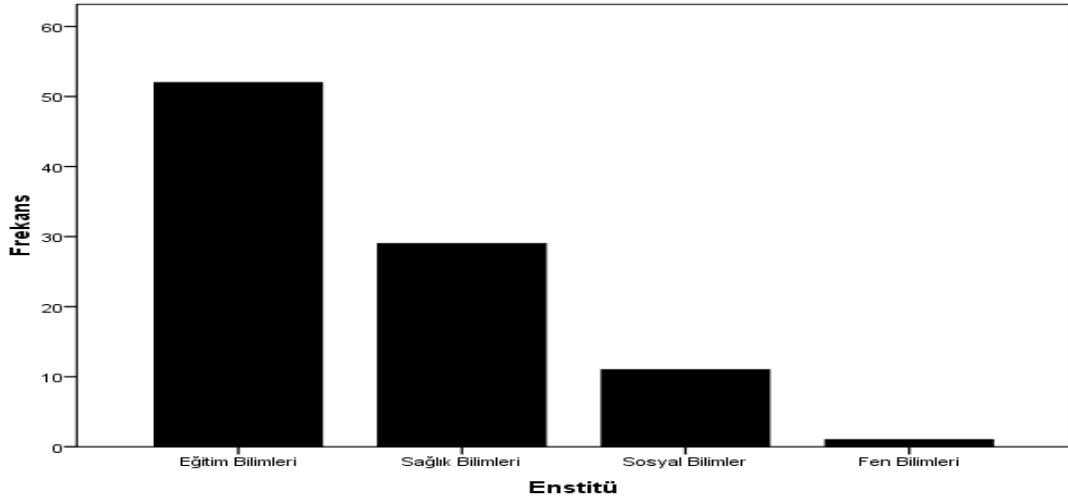
4.2. İkinci Alt Probleme Ait Bulgular ve Yorumlar

Çalışmanın ikinci alt problemi “Beden Eğitimi ile ilgili hazırlanan doktora tezlerinin enstitülere göre dağılımı nasıldır?” şeklindedir.

Bu alt probleme cevap bulabilmek için toplanan veriler frekans ve yüzde olarak Tablo 4.2. ve Grafik 4.2.'de gösterilmiştir.

Tablo 4.2. Beden eğitimi ile ilgili hazırlanan doktora tezlerinin enstitülere göre dağılımı

Enstitü	Frekans	Yüzde
Eğitim Bilimleri	52	55,9
Sağlık Bilimleri	29	31,2
Sosyal Bilimler	11	11,8
Fen Bilimleri	1	1,1
Toplam	93	100,0

Grafik 4.2. Beden eğitimi ile ilgili hazırlanan doktora tezlerinin enstitülere göre dağılım

Tablo 4.2. ve grafik 4.2. incelendiğinde Beden Eğitimi ile ilgili yapılan 93 doktora tezinin %55,9'unun Eğitim Bilimleri Enstitüsünde, %31,2'sinin Sağlık Bilimleri Enstitüsünde, %11,8'inin Sosyal Bilimler Enstitüsünde ve %1,1'inin de Fen Bilimleri Enstitüsünde yapıldığı tespit edilmiştir.

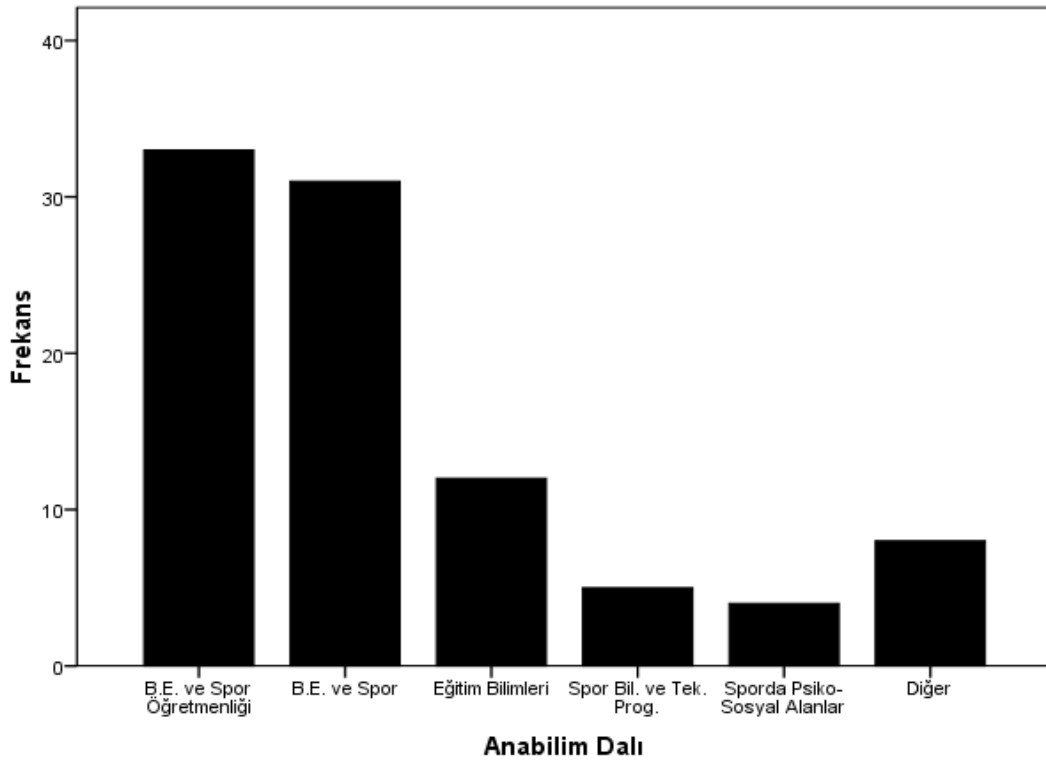
4.3. Üçüncü Alt Probleme Ait Bulgular ve Yorumlar

Çalışmanın üçüncü alt problemi “Beden Eğitimi ile ilgili hazırlanan doktora tezlerinin anabilim dallarına göre dağılımı nasıldır?” şeklindedir.

Bu alt probleme cevap bulabilmek için toplanan veriler frekans ve yüzde olarak Tablo 4.3. ve Grafik 4.3.'te gösterilmiştir.

Tablo 4.3. Beden eğitimi ile ilgili hazırlanan doktora tezlerinin anabilim dallarına göre dağılımı

Ana Bilim Dalı	Frekans	Yüzde
B.E. ve Spor Öğretmenliği	33	35,5
B.E. ve Spor	31	33,3
Eğitim Bilimleri	12	12,9
Spor Bil. ve Tek.Prog.	5	5,4
Sporda Psiko-Sosyal Alanlar	4	4,3
Diğer	8	8,6
Toplam	93	100,0

Grafik 4.3. Beden eğitimi ile ilgili hazırlanan doktora tezlerinin anabilim dallarına göre dağılımı

Tablo 4.3. ve Grafik 4.3. incelendiğinde, çalışmaya alınan 93 doktora tezinin %35,5'inin Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı'nda, %33,3'ünün

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı'nda, %12,9'unun Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı'nda, %5,4'ünün Spor Bilimleri ve Teknoloji Programı Anabilim Dalı'nda, %4,3'ünün Sporda Psikososyal Alanlar Anabilim Dalı'nda yapıldığı belirlenmiştir. Beden eğitimi ile ilgili yapılan doktora tezlerinin farklı anabilim dalları altında gerçekleştirildiği görülmektedir.

4.4. Dördüncü Alt Probleme Ait Bulgular ve Yorumlar

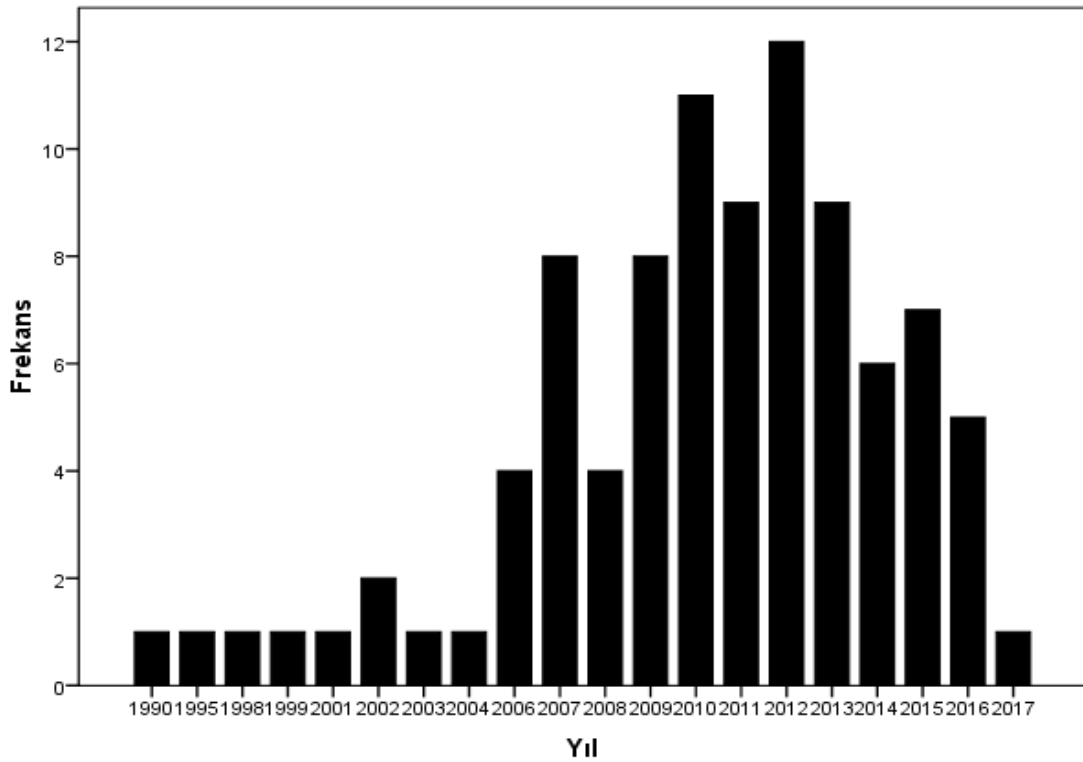
Çalışmanın dördüncü alt problemini “Beden Eğitimi ile ilgili hazırlanan doktora tezlerinin yıllara göre dağılımı nasıldır?” şeklindedir.

Bu alt probleme cevap bulabilmek için toplanan veriler frekans ve yüzde olarak Tablo 4.4. ve Grafik 4.4.'de gösterilmiştir.

Tablo 4.4. Beden eğitimi ile ilgili hazırlanan doktora tezlerinin yıllara göre dağılımı

Yıl	Frekans	Yüzde
1990	1	1,1
1995	1	1,1
1998	1	1,1
1999	1	1,1
2001	1	1,1
2002	2	2,2
2003	1	1,1
2004	1	1,1
2006	4	4,3
2007	8	8,6
2008	4	4,3
2009	8	8,6
2010	11	11,8
2011	9	9,7
2012	12	12,9
2013	9	9,7

2014	6	6,5
2015	7	7,5
2016	5	5,4
2017	1	1,1
Toplam	93	100,0

Grafik 4.4. Beden eğitimi ile ilgili hazırlanan doktora tezlerinin yıllara göre dağılımı

Tablo 4.4. ve Grafik 4.4. incelendiğinde, çalışmaya alınan 93 doktora tezinin %12,9'unun 2012 yılında yapıldığı belirlenmiştir. Beden Eğitimi ile ilgili yapılan en az sayıdaki doktora çalışmasının %1,1 ile 1990 ile 2001 arasında, 2003-2004 tarihlerinde ve 2017 tarihinde yapıldığı tespit edilmiştir. Grafik incelendiğinde 2006 ile 2008 yılları arasında yapılan çalışmalarda birden yükseliş ve birden düşüşün olduğu gözlenmiştir. Yine 2012 yılından 2017 yılına geçildiğinde beden eğitimi ile ilgili yapılan doktora çalışmalarının oldukça düştüğü tespit edilmiştir.

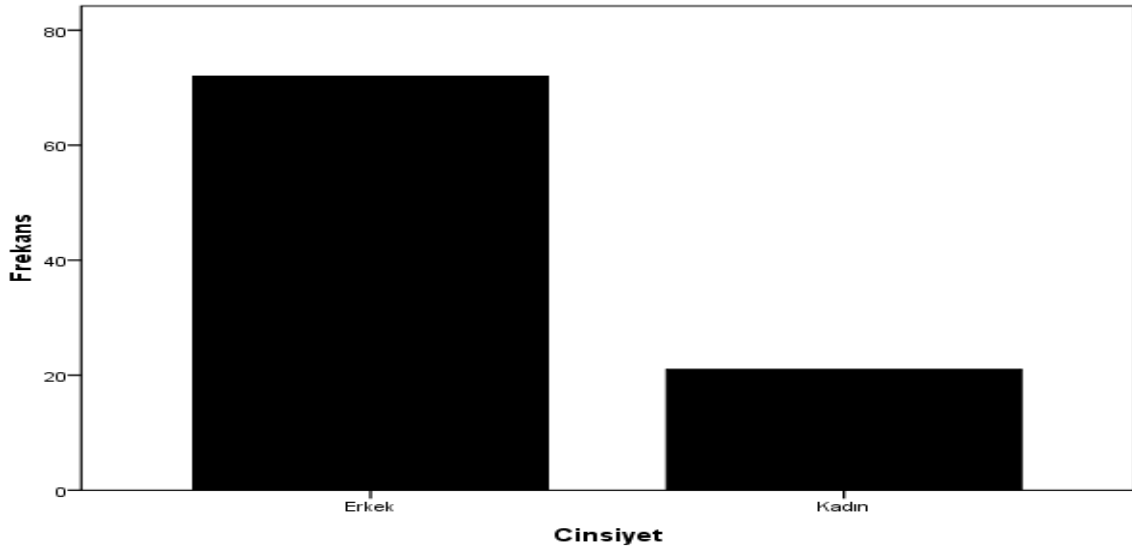
4.5. Beşinci Alt Probleme Ait Bulgular ve Yorumlar

Çalışmanın beşinci alt problemini, “Beden Eğitimi ile ilgili hazırlanan doktora tezlerinin öğrenci cinsiyetine göre dağılımı nasıldır?” şeklindedir.

Bu alt probleme cevap bulabilmek için toplanan veriler frekans ve yüzde olarak Tablo 4.5. ve Grafik 4.5.’te gösterilmiştir.

Tablo 4.5. Beden eğitimi ile ilgili hazırlanan doktora tezlerinin cinsiyete göre dağılımı

Cinsiyet	Frekans	Yüzde
Erkek	72	77,4
Kadın	21	22,6
Toplam	93	100,0

Grafik 4.5. Beden eğitimi ile ilgili hazırlanan doktora tezlerinin cinsiyete göre dağılımı

Tablo 4.5. ve Grafik 4.5. incelendiğinde, araştırmada yer alan 93 doktora tezinin %77,4’ünün erkek ve %22,6’sının kadın öğrenciler tarafından yapıldığı görülmüştür. İncelenen doktora tezlerini hazırlayan kadın öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha az olması ve kadınların akademik kariyerinin azalmasının sebebi; evlilik ve

daha sonrasında bunun getirdiği annelikle birlikte artan iş yükünün kadına yüklenmesi sonucunda akademik kariyerin bu sorumluluklarla birlikte zor yürümesi olabilir. Buna ek olarak beden eğitimi öğretmenliğinin toplumda erkeklere özgü bir meslek olarak algılanıyor olması, lisans programlarına başvuran kadın öğrenci sayısında bir azalmaya yol açmış ve dolayısıyla beden eğitimi alanında kadınların erkeklere oranla lisans üstü eğitimi tercih etmemesine neden olmuş olabilir. Araştırmanın bu bulgusu Fazıloğulları (2012) ve Ataş (2015)'in yaptıkları çalışma bulguları ile paralellik göstermektedir.

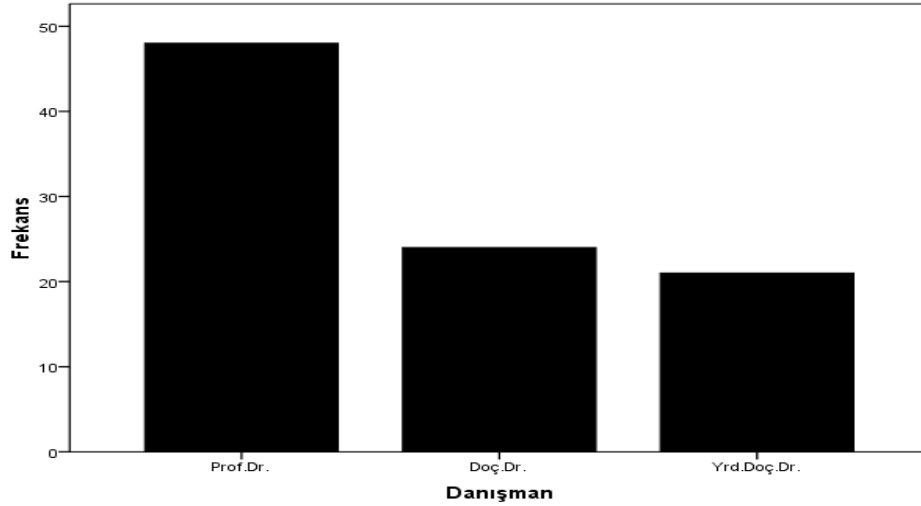
4.6. Altıncı Alt Probleme Ait Bulgular ve Yorumlar

Çalışmanın altıncı alt problemi “Beden Eğitimi ile ilgili hazırlanan doktora tezlerinin tez danışmanı unvanına göre dağılımı nasıldır?” şeklindedir.

Bu alt probleme cevap bulabilmek için toplanan veriler frekans ve yüzde olarak Tablo 4.6. ve Grafik 4.6.'da gösterilmiştir.

Tablo 4.6. Beden eğitimi ile ilgili hazırlanan doktora tezlerinin danışman unvanına göre dağılımı

Danışman Unvanı	Frekans	Yüzde
Prof.Dr.	48	51,6
Doç.Dr.	24	25,8
Yrd.Doç.Dr.	21	22,6
Toplam	93	100,0

Grafik 4.6. Beden eğitimi ile ilgili hazırlanan doktora tezlerinin danışman unvanına göre dağılımı

Tablo 4.6. ve Grafik 4.6. incelendiğinde, çalışmada yer alan 93 doktora tezinin %51,6’sını Prof. Dr., %25,8’ini Doç. Dr. ve %22,6’sını Yrd. Doç. Dr. unvanlı öğretim üyelerin tarafından yürütüldüğü tespit edilmiştir. Araştırmanın bu bulgusu Çiftçi (2014)’nin yaptığı çalışma bulgusu ile paralellik göstermektedir. Beden eğitimi alanında hazırlanan doktora tezlerinin yaklaşık olarak yarısında Prof. Dr. unvanlı öğretim üyelerinin danışman olması, oluşturulan doktora tezlerinin araştırma anlamında daha deneyimli öğretim üyeleri tarafından yürütüldüğünün bir göstergesi olmuştur.

4.7. Yedinci Alt Probleme Ait Bulgular ve Yorumlar

Çalışmanın yedinci alt problemini “Beden Eğitimi ile ilgili hazırlanan doktora tezlerinin araştırma konularına göre dağılımı nasıldır?” şeklindedir.

Çalışma kapsamında ele alınan 93 doktora tezlerinin isimleri ve çalışma konuları tek tek gözden geçirildiğinde, tezlerin çoğunluğunda birden çok araştırma konusunun bir arada incelendiği belirlenmiştir. Bu nedenle araştırmacılara genel bir çerçeve çizilmesi açısından araştırma konuları frekans ve yüzde şeklinde aşağıda Tablo 4.7.’de sunulmuştur.

Tablo 4.7. Beden eğitimi ile ilgili hazırlanan doktora tezlerinin araştırma konularına göre dağılımı

Araştırma Konusu	Frekans	Yüzde
Tutum	16	10,50
Öğretim, Model, Yöntem ve Teknikleri	16	10,50
Performans, Erişi, Kalıcılık, Transfer	13	8,50
Öğretim Programlarının Değerlendirilmesi ve Karşılaştırılması	10	6,54
Beden Eğitimi Öğretmeni Yeterlikleri ve Sorunları	7	4,57
Problem Çözme	6	3,92
Beden Eğitimi ve Spor Tarihi	6	3,92
Öz yeterlik	5	3,26
Örgüt Kültürü, Örgütsel Bağlılık, Adalet, Vatandaşlık	5	3,26
Sosyal Beceri	4	2,61
Liderlik	4	2,61
Mesleki Yeterlik	3	1,96
Karar Verme	3	1,96
Sağlıkla İlişkili Fiziksel Uygunluk	3	1,96
Güdüsel İklim ve Güdülenme	3	1,96
Disiplinlinler Arası Yaklaşım	2	1,31
Stres	2	1,31
Özel Yetenek Sınavları	2	1,31
Öğrenme Stilleri	2	1,31
Karakter Gelişimi	2	1,31
Empati	2	1,31
Eleştirel Düşünme	2	1,31
İş ve Yaşam Doyumu	2	1,31
Değerler Eğitimi	2	1,31
Etkili Beden Eğitimi Öğretmeni	2	1,31
Akademik Erteleme ve İyimserlik	2	1,31
Psikolojik Dayanıklılık ve İyi Oluş	2	1,31
Mesleki Etik	1	0,65

Tükenmişlik	1	0,65
Okul Sporları	1	0,65
Toplumsal ve Kültürel Yeniden Üretim	1	0,65
Madde Kullanımı ve Bağımlılık	1	0,65
Ruhsal Uyum Düzeyi	1	0,65
Sınıf Yönetimi	1	0,65
Mobbing	1	0,65
İşe Yabancılaşma	1	0,65
Atılganlık	1	0,65
Dönüt Kullanımı	1	0,65
Ölçme ve Değerlendirme	1	0,65
Kişilik Özellikleri	1	0,65
Spor Sisteminin Analizi	1	0,65
Saldırganlık	1	0,65
Üst Bilişsel Farkındalık	1	0,65
Benlik Saygısı	1	0,65
İstenmeyen Davranışlar	1	0,65
Adanmışlık	1	0,65
Spora Katılım	1	0,65
Öğretme Tutkusu	1	0,65
Öfke Tarzları	1	0,65
Eğitim Kalitesi	1	0,65
Fiziksel Saygı	1	0,65
Yönetim Şekilleri	1	0,65
Toplam	153	100,0

Tablo 4.7. incelendiğinde bu çalışma kapsamında yer alan 93 doktora tezinde toplamda 153 konunun ele alındığı belirlenmiştir. İncelenen doktora tezlerinde %10,50 ile tutum, %10,50 ile öğretim model, yöntem ve teknikleri, %8,50 ile performans, erişim, kalıcılık ve transfer, %6,54 ile öğretim programlarının değerlendirilmesi ve karşılaştırılması konularının en sık çalışılan konular arasında olduğu tespit edilmiştir. Doktora tezlerinde ele alınacak olan konuların özgün olması gerekmektedir. Bu nedenle

incelenen 93 doktora tezinde ele alınan konuların çoğunluğunun farklı olduğu göze çarpmaktadır. Araştırmanın bu bulgusu Ataş (2015)'in yaptığı çalışma bulguları ile paralellik göstermektedir. Ataş (2015), beden eğitimi ve spor alanında yüksek lisans tezlerini incelediği araştırmasında, tezlerde en sık çalışılan konuların tutum ve öğretim programları olduğunu belirlemiştir.

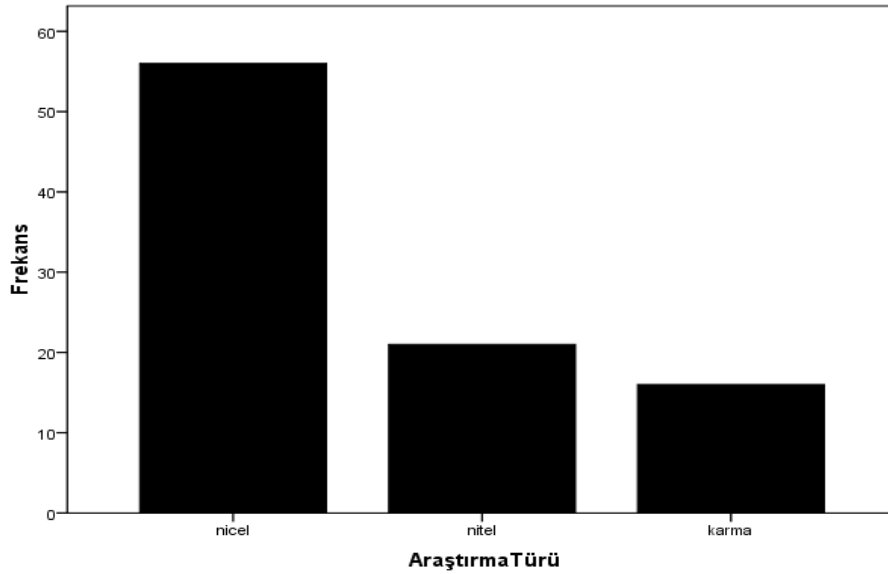
4.8. Sekizinci Alt Probleme Ait Bulgular ve Yorumlar

Çalışmanın sekizinci alt probleminde “Beden Eğitimi ile ilgili hazırlanan doktora tezlerinde kullanılan araştırma türleri (yöntemleri) nelerdir?” şeklindedir.

Bu alt probleme cevap bulabilmek için toplanan veriler frekans ve yüzde olarak Tablo 4.8. ve Grafik 4.7.'de gösterilmiştir.

Tablo 4.8. Beden eğitimi ile ilgili hazırlanan doktora tezlerinin araştırma türlerine göre dağılımı

Araştırma Türü	Frekans	Yüzde
Nicel	56	60,2
Nitel	21	22,6
Karma	16	17,2
Toplam	93	100,0

Grafik 4.7. Beden eğitimi ile ilgili hazırlanan doktora tezlerinin araştırma türlerine göre dağılımı

Tablo 4.8 ve Grafik 4.7. incelendiğinde, yapılan çalışma kapsamında yer alan 93 doktora tezinin %60,2'sini nicel araştırmaların, %22,6'sında nitel araştırmaların ve %17,2'sinde karma (nicel ve nitel) araştırma türlerinin kullanıldığı tespit edilmiştir. Beden eğitimi ile ilgili incelenen doktora tezlerinin çoğunda, nicel araştırmaların yapıldığı görülmektedir. Bu da araştırmalara sadece nicel bir yaklaşımla bakıldığının ve araştırma problemlerine bu araştırma türüyle yoğunluklu olarak çözüm arandığının bir göstergesidir. Araştırmanın bu bulgusu Chen ve Hirschheim (2004), Hranstinski ve Keller (2007), Joudaity ve Kazlauskiene (2008), Feray (2009), Tavşancıl ve diğerleri (2010), Yılmaz (2012), Çiftçi (2014), Tümer (2014) ve Ataş (2015)'in yapmış oldukları çalışma bulguları ile paralellik göstermektedir. Araştırmacılar yaptıkları çalışmalarda nicel araştırma türünün, nitel ve karma araştırma türlerine göre daha fazla tercih edildiğini belirtmişlerdir. Nitel ve karma türü çalışmalara da doktora tezlerinde daha fazla yer verilmesi, alanda hazırlanan tezlerinin çeşitlendirilmesi ve kuramsal bilgi oluşturulması bakımından olacaktır.

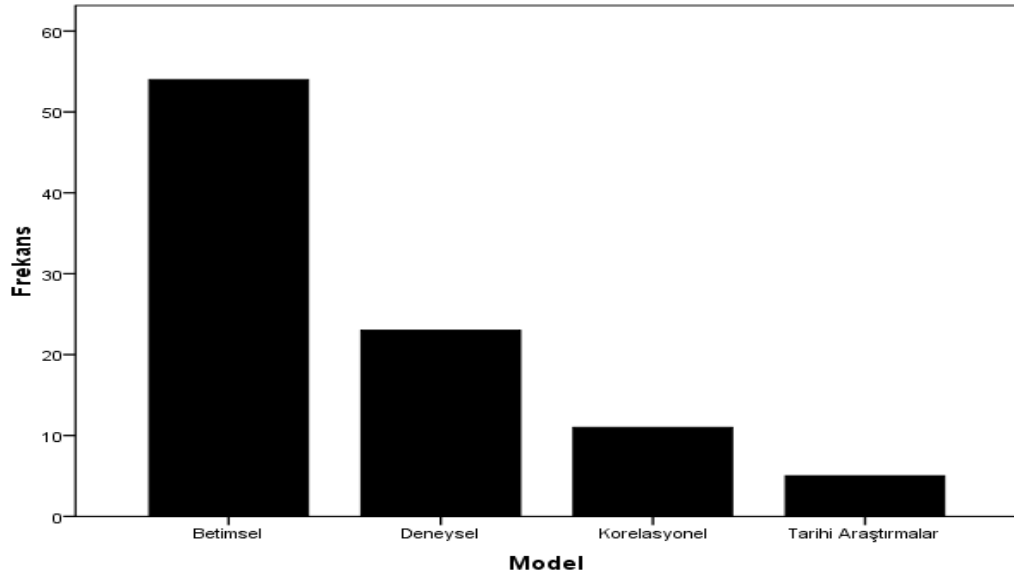
4.9. Dokuzuncu Alt Probleme Ait Bulgular ve Yorumlar

Çalışmanın dokuzuncu alt problemi “Beden Eğitimi ile ilgili hazırlanan doktora tezlerinde kullanılan araştırma desenleri (modelleri) nelerdir?” şeklindedir.

Bu alt probleme cevap bulabilmek için toplanan veriler frekans ve yüzde olarak Tablo 4.9. ve Grafik 4.8. da gösterilmiştir.

Tablo 4.9. Beden eğitimi ile ilgili hazırlanan doktora tezlerinin araştırma deseni (modeline) göre dağılımı

Araştırma Deseni (Modeli)	Frekans	Yüzde
Betimsel (Tarama)	54	58,1
Deneysel (Deneme)	23	24,7
Korelasyonel (İlişkisel)	11	11,8
Tarihi Araştırmalar	5	5,4
Toplam	93	100,0

Grafik 4.8. Beden eğitimi ile ilgili hazırlanan doktora tezlerinin araştırma deseni (modeline) göre dağılımı

Tablo 4.9. ve Grafik 4.8. incelendiğinde, çalışmada bulunan 93 doktora tezinde yapılan araştırmaların %58,1’inde betimsel (tarama), %24,7’sinde deneysel (deneme), %11,8’inde korelasyonel (ilişkisel) ve %5,4’ünde ise tarihi araştırma modellerinin kullanıldığı tespit edilmiştir. Elde edilen veriler sonucunda, betimsel (tarama) modelin yoğunluklu olarak tercih edildiği görülmüştür. Yapılan çalışmalarda, tarihi araştırmaların oldukça az olduğu görülmüştür. Araştırmanın bu bulgusu Feray (2009), Balcı ve Apaydın (2009), Tavşancıl ve diğerleri (2010) ve Ataş (2015)’in yapmış oldukları çalışma bulgusuyla örtüşmektedir. Yapılacak çalışmalarda, diğer araştırma modellerine de daha fazla yer verilmesi alan yazındaki çalışmaların zenginliğini arttırarak daha verimli çalışmalar ve sonuçlar ortaya çıkarması bakımından önemlidir.

4.10. Onuncu Alt Probleme Ait Bulgular ve Yorumlar

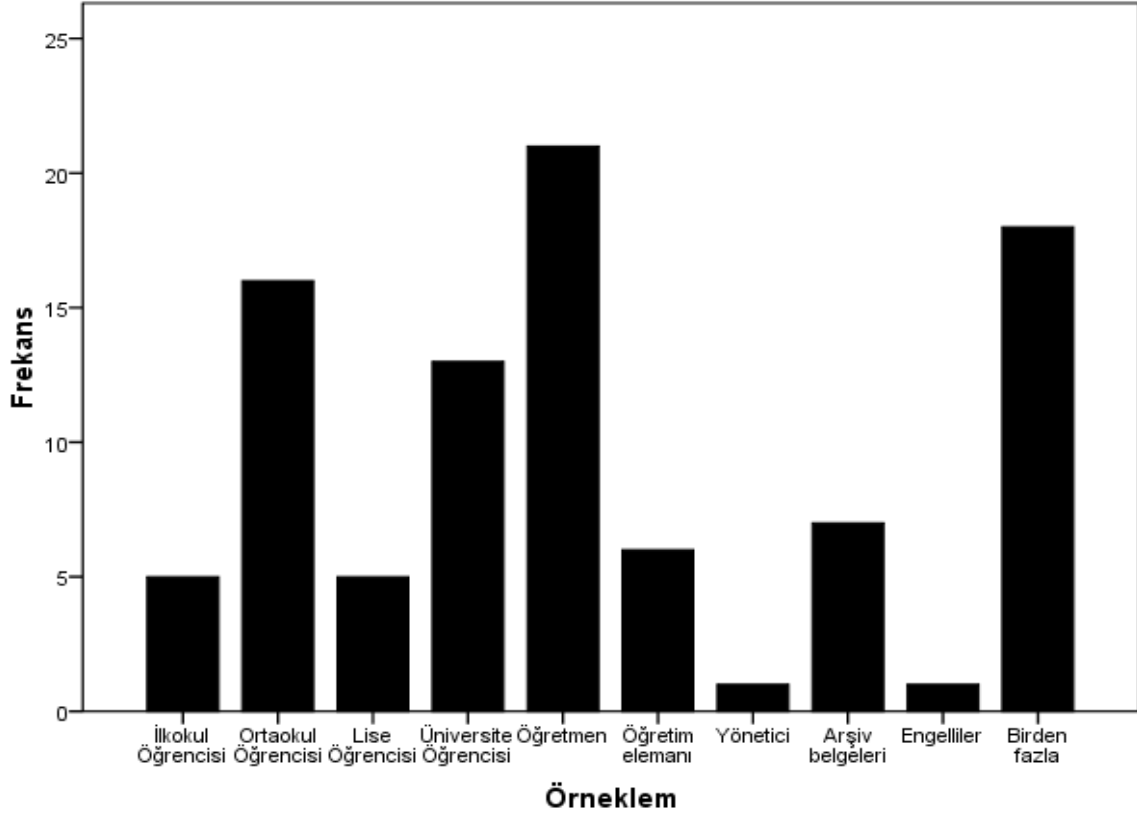
Çalışmanın onuncu alt problemi “Beden Eğitimi ile ilgili hazırlanan doktora tezlerinde kullanılan çalışma (örneklem) grupları kimlerden oluşmaktadır?” şeklindedir.

Bu alt probleme cevap bulabilmek için toplanan veriler frekans ve yüzde olarak Tablo 4.10. ve Grafik 4.9.’da gösterilmiştir.

Tablo 4.10. Beden eğitimi ile ilgili hazırlanan doktora tezlerinin örneklem (çalışma grubuna) göre dağılımı

Örneklem Grupları	Frekans	Yüzde
İlkokul Öğrencisi	5	5,4
Ortaokul Öğrencisi	16	17,2
Lise Öğrencisi	5	5,4
Üniversite Öğrencisi	13	14,0
Öğretmen	21	22,6
Öğretim elemanı	6	6,5
Yönetici	1	1,1
Arşiv belgeleri	7	7,5

Engelliler	1	1,1
Birden fazla	18	19,4
Toplam	93	100,0

Grafik 4.9. Beden eğitimi ile ilgili hazırlanan doktora tezlerinin örneklem (çalışma grubuna) göre dağılımı

Tablo 4.10. ve Grafik 4.9. incelendiğinde, araştırılan doktora tezlerinde örneklem gruplarını oluşturanların %22,6'sının öğretmen, %17,2'sinin ortaokul öğrencisi, %7,5'inin arşiv belgeleri, %6,5'inin öğretim elemanı, %5,4'ünün lise öğrencisi, %5,4'ünün ilkokul öğrencisi, %1,1'inin yönetici ve %1,1'inin de engellilerden oluştuğu görülmüştür. İncelenen tezlerin %19,4'ünün birden fazla örneklem grubundan oluştuğu belirlenmiştir.

Elde edilen bulgular göz önünde bulundurulduğunda yapılan çalışmalarda örneklem gruplarının çoğunlukla öğretmen ve öğrencilerden oluştuğu gözlenmektedir. Araştırmanın bu bulgusu Ataş (2015)'in yapmış olduğu çalışma bulgusu ile paralellik

göstermektedir. Ayrıca örneklem grupları incelendiğinde, örneklem grubu olarak en az yönetici ve engellilerin kullanıldığı görülmektedir. Bu sonuçlar göz önüne alındığında öğretmen ve öğrenci dışında engelliler ve yöneticilerin vb. yer aldığı farklı örneklem gruplarının kullanıldığı çalışmalara daha fazla yer verilebilir.

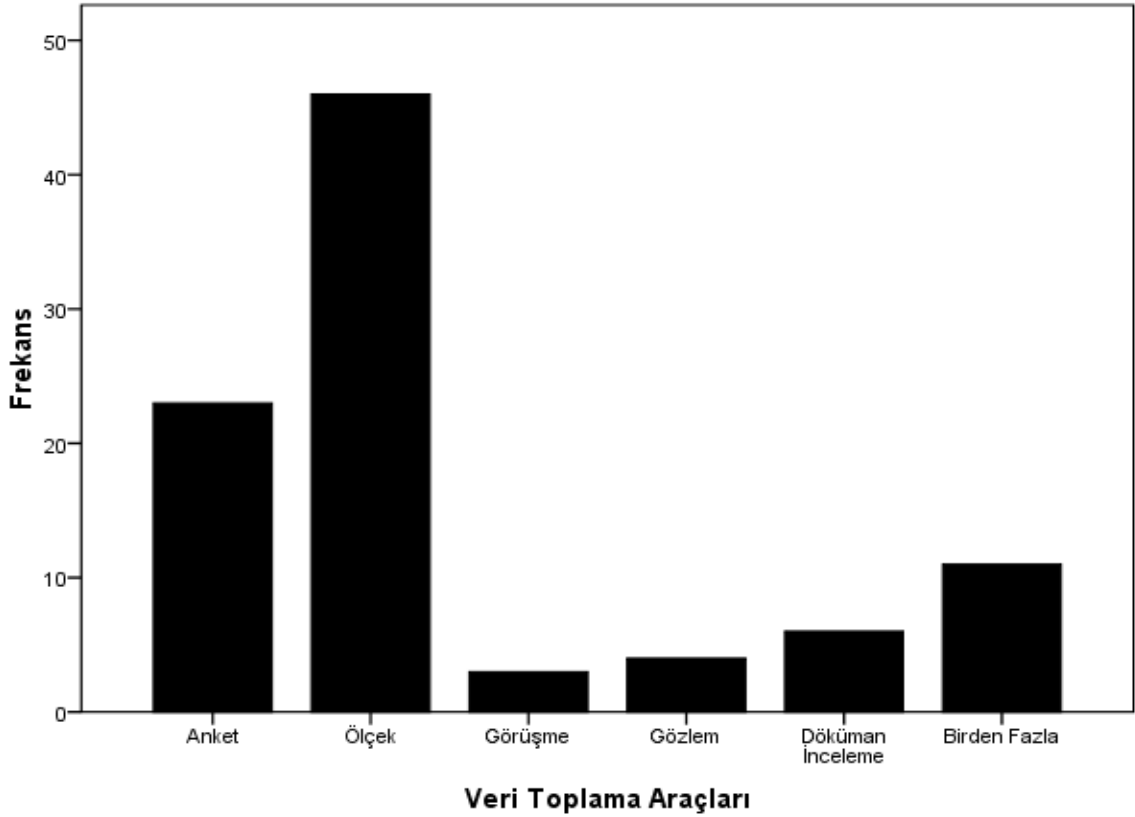
4.11. On birinci Alt Probleme Ait Bulgular ve Yorumlar

Çalışmanın on birinci alt problemi “Beden Eğitimi ile ilgili hazırlanan doktora tezlerinde kullanılan veri toplama araçları nelerdir?” şeklindedir.

Bu alt probleme cevap bulabilmek için toplanan veriler frekans ve yüzde olarak Tablo 4.11. ve Grafik 4.10.’de gösterilmiştir.

Tablo 4.11. Beden eğitimi ile ilgili hazırlanan doktora tezlerinin veri toplama araçlarına göre dağılımı

Veri Toplama Aracı	Frekans	Yüzde
Anket	23	24,7
Ölçek	46	49,5
Görüşme	3	3,2
Gözlem	4	4,3
Doküman İnceleme	6	6,5
Birden fazla	11	11,8
Toplam	93	100,0

Grafik 4.10. Beden eğitimi ile ilgili hazırlanan doktora tezlerinin veri toplama araçlarına göre dağılımı

Tablo 4.11. ve Grafik 4.10. incelendiğinde, çalışmada yer alan 93 doktora tezinde %49,5’inde ölçek, %24,7’sinde anket, %11,8.’inde birden fazla veri toplama aracı, %6,5’inde doküman inceleme, %4,3’ünde gözlem, %3,2’sinde görüşme olmak üzere veri toplama araçlarının kullanıldığı belirlenmiştir. Veri toplama araçlarının ölçekler ve anket üzerinde yoğunlaştığı görülmüştür. Araştırmacıların daha hızlı sonuçlar elde etmek için anket ve ölçekleri ölçme aracı olarak kullandıkları söylenebilir. Gözlem ve görüşme tekniklerinin daha az tercih edildiği belirlenmiştir. Araştırmanın bu bulgusu Balcı ve Apaydın (2009), Çiftçi (2014), Tümer (2014) ve Güçin (2014)’ün yapmış olduğu çalışma bulgusu ile paralellik göstermektedir. Veri toplama araçlarından biri olan araştırmacılar tarafından oluşturulan anketlerin, doktora tezlerinin yaklaşık olarak %25’inde kullanılması araştırmaların geçerlik ve güvenilirliğini olumsuz yönde etkileyebileceği düşünülmektedir.

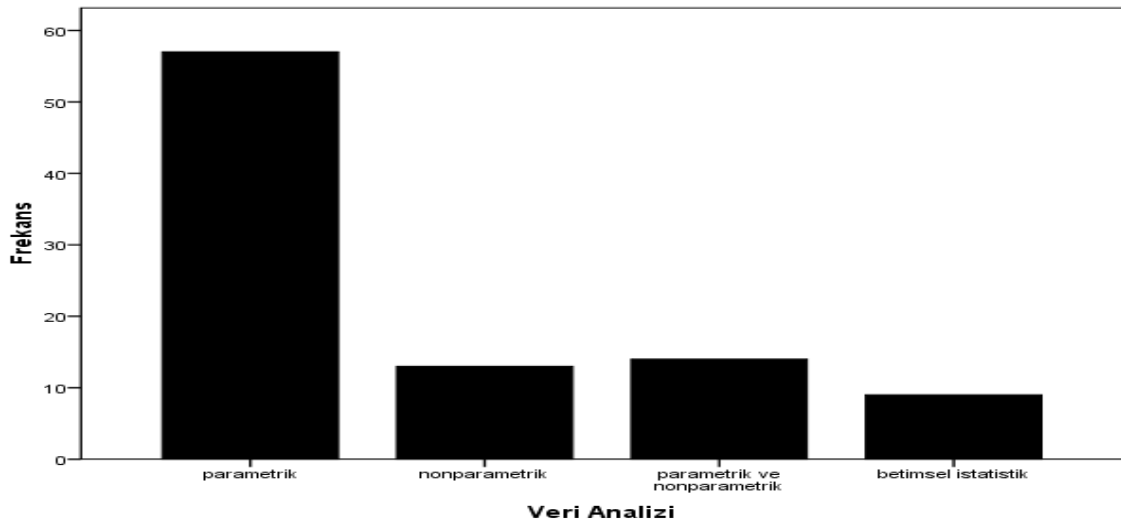
4.12. On ikinci Alt Probleme Ait Bulgular ve Yorumlar

Çalışmanın on ikinci alt problemi “Beden Eğitimi ile ilgili hazırlanan doktora tezlerinde kullanılan istatistiksel yöntemler (veri analizleri) nelerdir?” şeklindedir.

Bu alt probleme yanıt bulabilmek için toplanan veriler frekans ve yüzde olarak Tablo 4.12. ve Grafik 4.11.’de gösterilmiştir.

Tablo 4.12. Beden eğitimi ile ilgili hazırlanan doktora tezlerinin kullanılan istatistiksel yöntemlere (veri analizleri) göre dağılımı

Veri Analizi (İstatistiksel Y.)	Frekans	Yüzde
Parametrik	57	61,3
Parametrik ve Nonparametrik	14	15,1
Nonparametrik	13	14,0
Betimsel istatistik	9	9,7
Toplam	93	100,0

Grafik 4.11. Beden eğitimi ile ilgili hazırlanan doktora tezlerinin veri analizleri (istatistiksel yöntemlere) göre dağılımı

Tablo 4.12. ve Grafik 4.11. incelendiğinde, 93 doktora tezinin %61,3'ünde parametrik testlerin, %15,1'inde parametrik ve nonparametrik testlerin birlikte, %14'ünde nonparametrik testlerin ve %9,7'sinde ise sadece betimsel istatistiklerin kullanıldığı belirlenmiştir. İncelenen doktora tezlerinde veri analizinde (istatistiksel yöntem) en fazla parametrik testlerin kullanıldığı tespit edilmiştir. Araştırmanın bu bulgusu Tavşancıl ve diğerleri (2010), Yılmaz (2012) ve Tümer (2014)'in yapmış oldukları çalışma bulguları ile paralellik göstermektedir.

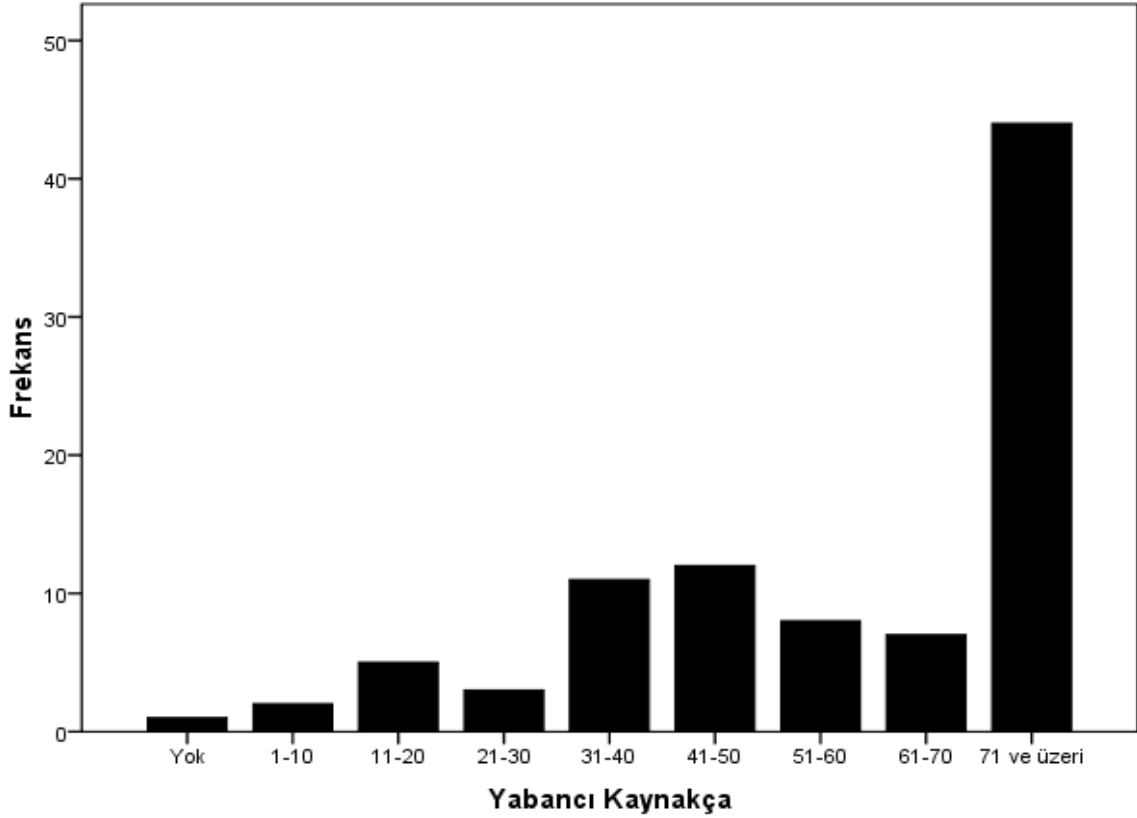
4.13. On üçüncü Alt Probleme Ait Bulgular ve Yorumlar

Çalışmanın on üçüncü alt problemi “Beden Eğitimi ile ilgili hazırlanan doktora tezlerinin yabancı kaynakça sayılarına göre dağılımı nasıldır?” şeklindedir.

Bu çalışmanın alt problemine yanıt bulabilmek için toplanan veriler yabancı kaynakça sayıları olarak sınıflandırılmıştır. Çalışmada bulunan 93 doktora tezinde kullanılan yabancı kaynakça sayısı dağılımı Tablo 4.13. ve Grafik 4.12.'de, yüzde ve frekans olarak verilmiştir.

Tablo 4.13. Beden eğitimi ile ilgili hazırlanan doktora tezlerinin yabancı kaynakça sayılarına göre dağılımı

Yabancı Kaynakça	Frekans	Yüzde
Yok	1	1,1
1-10	2	2,2
11-20	5	5,4
21-30	3	3,2
31-40	11	11,8
41-50	12	12,9
51-60	8	8,6
61-70	7	7,5
71 ve üzeri	44	47,3
Toplam	93	100,0

Grafik 4.12. Beden eğitimi ile ilgili hazırlanan doktora tezlerinin yabancı kaynakça sayılarına göre dağılımı

Tablo 4.13. ve Grafik 4.12. incelendiğinde, yapılan sınıflamada incelenen doktora tezlerinin %1,1'inde yabancı kaynakça bulunmazken, %2,2'sinde 1-10 arası, %5,4'ünde 11-20 arası, %3,2'sinde 21-30 arası, %11,8'inde 31-40 arası, %12,9'unda 41-50 arası, %8,6'sında 51-60 arası, %7,5'inin 61-70 arası, %47,3'ünde 71 ve üzeri yabancı kaynakça kullanıldığı görülmektedir. Araştırmacıların, yabancı kaynakçaları çoğunlukta kullandığı dikkat çekmektedir. Çok az da olsa yabancı kaynakçaların çalışmaların bir kısmında kullanılmadığı görülmektedir.

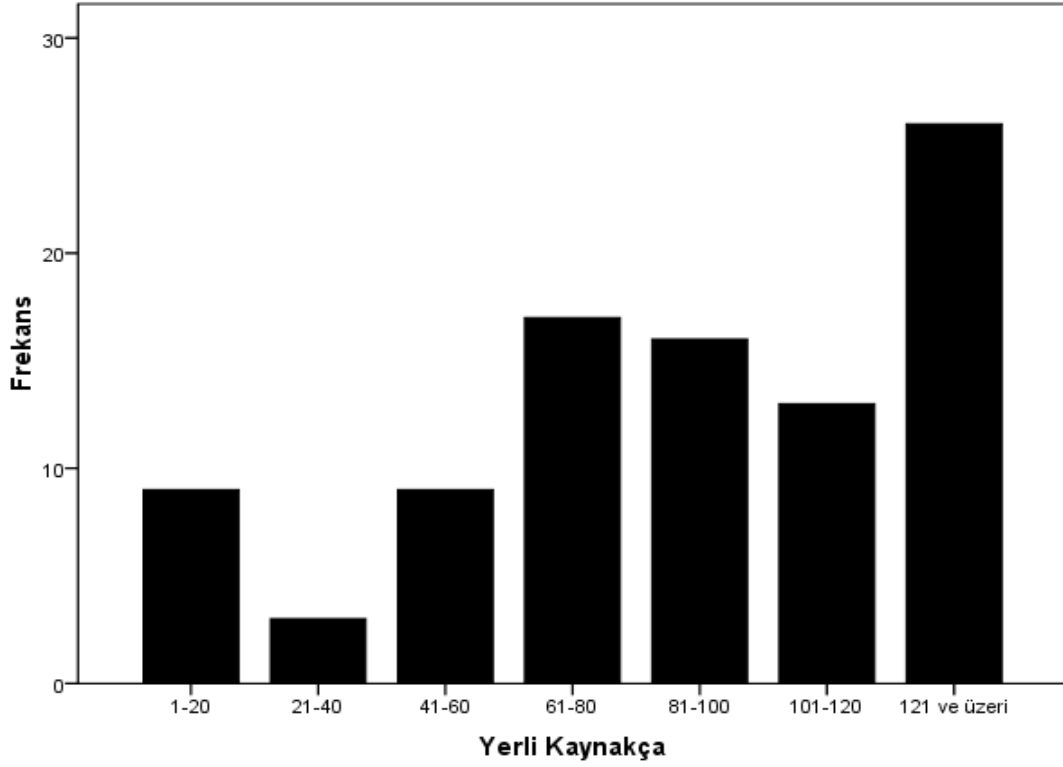
4.14. On Dördüncü Alt Probleme Ait Bulgular ve Yorumlar

Çalışmanın on dördüncü alt problemi “Beden Eğitimi ile ilgili hazırlanan doktora tezlerinin yerli kaynakça sayılarına göre dağılımı nasıldır?” şeklindedir.

Bu çalışmanın alt problemine yanıt bulabilmek için toplanan veriler yerli kaynakça sayıları olarak sınıflandırılmıştır. Çalışmada bulunan 93 doktora tezinde kullanılan yerli kaynakça sayısı dağılımı, Tablo 4.14. ve Grafik 4.13.’de yüzde ve frekans olarak verilmiştir.

Tablo 4.14. Beden eğitimi ile ilgili hazırlanan doktora tezlerinin yerli kaynakça sayılarına göre dağılımı

Yerli Kaynakça	Frekans	Yüzde
1-20	9	9,7
21-40	3	3,2
41-60	9	9,7
61-80	17	18,3
81-100	16	17,2
101-120	13	14,0
121 ve üzeri	26	28,0
Toplam	93	100,0

Grafik 4.13. Beden eğitimi ile ilgili hazırlanan doktora tezlerinin yerli kaynakça sayılarına göre dağılımı

Tablo 4.14. ve Grafik 4.13. incelendiğinde çalışmayı kapsayan 93 doktora tezinin %9,7'sinde 1-20 arasında, %3,2'sinde 21-40 arasında, %9,7'sinde 41-60 arasında, %18,3'ünde 61-80 arasında, %17,2'sinde 81-100 arasında, %28,0'inde 121 ve üzeri yerli kaynakçaların kullanıldığı saptanmıştır. Tez çalışmalarının yaklaşık olarak %60'ında 80 ve üzerinde yerli kaynakça kullanılmıştır.

V. BÖLÜM

5. Sonuç ve Öneriler

Bu bölümde, çalışma bulgularına dayalı olarak elde edilen sonuçlar ve ileride yapılacak olan çalışmalara ilişkin öneriler yer almaktadır.

5.1. Sonuç

Beden eğitimi ile ilgili yapılan doktora tez çalışmalarının çeşitli değişkenler açısından incelendiği bu araştırmada, doktora tezlerinin yüksek oranda Gazi üniversitesinde yapıldığı gözlenmektedir. İncelenen 93 doktora tezinin %48,4'ü Gazi üniversitesinde yapılmıştır. Yüzdeler incelendiğinde en az doktora çalışması yapılan üniversitelerin Abant İzzet Baysal, Çanakkale On sekiz Mart, Dokuz Eylül, İstanbul, Kırıkkale ve Yüzüncü Yıl üniversiteleri olduğu belirlenmiştir.

Beden Eğitimi ile ilgili yapılan doktora tezlerinin enstitülere göre dağılımı incelendiğinde araştırmadaki 93 doktora tezinin %55,9'u Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nde, %31,2'si Sağlık Bilimleri Enstitüsü'nde, %11,8'i Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde, %1,1'i Fen Bilimleri Enstitüsü'nde yapıldığı tespit edilmiştir.

Tezlerin gerçekleştirildiği anabilim dalları incelendiğinde; tezlerin %35,5'inin Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği, %33,3'ünün Beden Eğitimi ve Spor, %12,9'unun Eğitim Bilimleri, %5,4'ünün Spor Bilimleri ve Teknoloji Programı'nda ve %4,3'ünün ise Sporda Psikososyal Alanlar Anabilim dalında yapıldığı görülmüştür.

Beden Eğitimi ile ilgili yapılan doktora tezlerinin yıllara göre dağılımına bakıldığında, araştırmaya alınan 93 doktora tezinin %12,9'u 2012 yılında, %11,8'i 2010

yılında, %9,7'si 2011 ve 2013 yıllarında, %8,6'sı 2007 ve 2009 yıllarında, %7,5' i 2015 yılında, %6,5'i 2014 yılında, %5,4'ü 2016 yılında, %4,3'ü 2006 ve 2008 yıllarında, %2,2'si 2002 yılında yapılmıştır. Genel olarak 1990 ve 2001 yılları arasında Beden Eğitimi ile ilgili doktora çalışmalarının yok denecek kadar az olduğu görülmektedir. 2012 yılından sonra yapılan tez çalışmalarında düşüşün olduğu gözlenmektedir. İlerleyen yıllarda yapılacak olan nitelikli çalışmaların artması, alana geniş bir perspektif kazandırması açısından önemlidir.

Araştırmada yer alan doktora tezlerini oluşturan öğrencilerinin cinsiyet durumları incelendiğinde %77,4'ünün erkek ve %22,6'sının ise kadın olduğu gözlenmiştir. Bu sonuç kadın öğrencilerin akademik kariyer bakımından fazla çabalamadığını göstermektedir. Ayrıca bayan öğrencilerin lisansüstü çalışmalar için teşvik edilmesi önerilebilir.

İncelenen doktora tezlerinin danışman unvanına göre dağılımlarına bakıldığında %51,6'sı Prof. Dr., %25,8'i Doç. Dr., %22,6'sının Yrd. Doç. Dr. unvanına sahip öğretim üyelerinin yaptığı belirlenmiştir.

Çalışma kapsamında yer alan 93 doktora tezinde toplamda 153 konunun ele alındığı belirlenmiştir. İncelenen doktora tezlerinde %10,50 ile tutum, %10,50 ile öğretim model, yöntem ve teknikleri, %8,50 ile performans, erişimi, kalıcılık ve transfer, %6,54 ile öğretim programlarının değerlendirilmesi ve karşılaştırılması konularının en sık çalışılan konular arasında olduğu tespit edilmiştir.

Beden eğitimi ile ilgili yapılmış doktora tezlerinin çoğunluğunda nicel araştırma türünün kullanıldığı belirlenmiştir. Beden eğitimi ile ilgili yapılan 93 doktora tezinde kullanılan araştırma türlerinin %60,2'si nicel, %22,6'sı nitel ve %17,2'si karma araştırma türü olduğu tespit edilmiştir.

Beden eğitimi ile ilgili doktora tezlerinin araştırma modelleri incelendiğinde, yapılan çalışmaların %58,1'inin betimsel (tarama), %24,7'sinin deneysel (deneme),

%11,8'inin korelasyonel (ilişkisel), %5,4'ünün tarihi araştırmalardan oluşturduğu gözlenmiştir.

Beden eğitimi ile ilgili yapılan doktora tezlerinin örneklem gruplarına bakıldığında, çoğunluklu olarak öğretmenlerin ve öğrencilerin olduğu dikkat çekmektedir. Araştırılan 93 doktora tezinin incelenmesi sonucu örneklem gruplarını kapsayanların %22,6'sını öğretmen ve yaklaşık olarak %42'sinin öğrencilerden oluşturduğu görölmüştür. Örneklem gruplarındaki öğretim üyesi, engelli ve yönetici yüzdesinin azlığı göze çarpmaktadır. Bu örneklem gruplarıyla yapılan çalışmaların fazlalaştırılması alana fayda sağlaması bakımından önemlidir. Böylelikle engelliler ile ilgili çalışmalar artacak ve yaşanan bir takım sıkıntılar göz önüne serilmiş olacaktır. Yine aynı şekilde yöneticilerin de örneklem gruplarında fazlalaştırılması bu alanda yöneticilerin yaşadığı engel ve sıkıntılara dikkat çekmesini sağlayacaktır.

Beden eğitimi ile ilgili yapılan doktora tezlerinde kullanılan veri toplama araçları incelendiğinde, tezlerin %49,5'inde ölçek, %24,7'sinde anket, %11,8'inde birden fazla, %6,5'inde doküman inceleme, %4,3'ünde gözlem ve %3,2'sinde görüşme kullanıldığı sonucuna varılmıştır.

Beden eğitimi ile ilgili yapılan doktora tezlerindeki veri analizlerinde kullanılan istatistiksel yöntemler ağırlıklı olarak parametrik testlerdir. 93 doktora tezinin incelenmesi sonucunda, tezlerin %61,3'ünde parametrik testlerin, %15,1'inde parametrik ve nonparametrik testlerin birlikte, %14'ünde nonparametrik testlerin ve %9,7'sinde ise sadece betimsel istatistiklerin kullanıldığı belirlenmiştir.

Yapılan incelemeler sonucunda tezlerde kullanılan yabancı kaynakça sayısına bakıldığında 93 doktora tezinin %1,1'inde yabancı kaynakçaların kullanılmadığı görölmektedir. %2,2'sinde 1-10 arası, %5,4'ünde 11-20 arasında, %3,2'sinde 21-30 arasında, %11,8'inde 31-40 arası, %12,9'unda 41-50 arası, %8,6'sında 51-60 arasında, %7,5'inde 61-70 arası, %47,3'ünde 71 ve üzeri yabancı kaynakça kullanıldığı gözlenmektedir. Yine yapılan incelemeler sonucunda 93 doktora tezinin %9,7'sini 1-20 arası yerli kaynakça, %3,2'sini 21-40 arası, %9,7'sini 41-60 arası, %18,3'ünü 61-80

arası, %17,2'sini 81-100 arası, %14,0'ünü 101-120 arası, %28,0'inde 121 ve üzeri yerli kaynakçaların kullanıldığı görülmektedir. Bununla birlikte yapılan çalışmaların hiç birinde 1-20 altında yerli kaynakça kullanımına rastlanmamaktadır. İncelenen doktora tezlerinde kullanılan kaynakçaların yoğunluklu olarak yabancı kaynakçalardan yararlanılarak yapıldığı görülmektedir. Bu sonucun yapılan doktora çalışmalarının uluslararası açıdan değerlendirmeye girmesini kolaylaştıracağı söylenebilir.

Sonuç olarak; beden eğitimi ile ilgili yapılan doktora tezlerinin çeşitli değişkenler açısından araştırılıp incelendiği bu çalışmada; doktora tezlerinin büyük bir çoğunluğunun erkek öğrencilerce yazıldığı ve bu kişilere en fazla Prof. Dr. unvanlı öğretim üyelerinin tez danışmanlığı yaptığı, ayrıca doktora tezlerinin en fazla Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı'nda yapıldığı, enstitü olarak daha çok Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nün yer aldığı, en yoğun olarak doktora çalışmalarının Gazi Üniversite'sinde yürütüldüğü, doktora tezlerinde %10,50 ile tutum, %10,50 ile öğretim model, yöntem ve teknikleri, %8,50 ile performans, erişim, kalıcılık ve transfer, %6,54 ile öğretim programlarının değerlendirilmesi ve karşılaştırılması konularının en sık çalışılan konular arasında olduğu, araştırma türü olarak en fazla nicel araştırmaların yapıldığı, araştırma deseni (modeli) olarak ise en çok betimsel (tarama) araştırma desenlerinin seçildiği ve kullanıldığı, örneklem gruplarında ise en fazla öğretmenlerin ve öğrencilerin tercih edildiği, veri toplama aracı olarak en çok ölçeklerin kullanıldığı, en fazla doktora çalışmalarının 2012 yılında yapıldığı, yerli ve yabancı kaynakça kullanımının yeterli düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

5.2. Öneriler

- 1) Nicel çalışmaların yanı sıra nitel ve karma türü çalışmalara, doktora tezlerinde daha fazla yer verilmesi, alanda hazırlanan tezlerinin çeşitlendirilmesi ve kuramsal bilgi oluşturulması bakımından yararlı olacaktır.
- 2) Hazırlanacak olan doktora tezlerinde öğretmen ve öğrenciler dışında farklı örneklem grupları (idareciler, engelliler vb.) seçilebilir.

- 3) Bu çalışmada beden eğitimi ile ilgili yapılan doktora tezleri incelenmiştir. Bu çalışmaya benzer araştırmalar spor bilimleri fakülteleri ya da yüksekokullarına bağlı farklı anabilim dalı ya da bölümlerde (antrenörlük eğitimi, spor yöneticiliği, rekreasyon vb.) yapılabilir.
- 4) Tez arşivinden “beden eğitimi” ifadesi dışında farklı anahtar sözcükler seçilerek yeni çalışmalar yapılabilir.
- 5) Beden Eğitimi alanında hazırlanan doktora tezleri tüm anabilim dallarına göre ayrı ayrı incelenebilir.
- 6) Hazırlanan tezler içerik analizi yapılarak daha geniş kapsamlı incelenebilir.
- 7) Beden eğitimi ile ilgili gerçekleştirilen tez çalışmalarının yanı sıra, alanda yazılan makaleler de çeşitli değişkenler açısından incelenebilir.

KAYNAKÇA

- Açıkada, C. (1997). Türkiye’de spor eğitimi veren kurumların yeniden yapılanması ve hakemli çalışmaların gelişimi. *Hacettepe Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 8(1), 17-42.
- Adams, G. B. and White, J. D. (1994). Dissertation Research in Public Administration And Cognate Fields: An Assessment Of Methods And Quality. *Public Administration Review*. 54(6), 565-576.
- Alberson, R.P. (1995). *Statistic As Principled Argumend*. Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Alhas, A. (2006). *Lisansüstü Eğitim Yapmakta Olan Milli Eğitim Bakanlığı Öğretmenlerinin Lisansüstü Eğitime Bakış Açıları (Ankara İli Örneği)*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Altunışık, R., Coşkun, R., Bayraktaroğlu, S. ve Yıldırım, E. (2010). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri: SPSS Uygulamalı*. Sakarya: Sakarya Yayıncılık.
- Anderson, E. S. and Keith, T. Z. (1997). A longitudinal test of a model of academic success for at-risk high school students. *Journal of Education Research*, 90, 259-266.
- Arıcı, H. (1972). *İstatistik Yöntemler ve Uygulama*. Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Aracı, H. (1998). *Okullarda Beden Eğitimi* (1. Baskı), Ankara: Yardımcı Ofset.
- Aracı, H. (2006). *Öğretmenler ve Öğrenciler için Okullarda Beden Eğitimi ve Spor* (6.Baskı) Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Arık, İ. A. (1992). *Psikolojide Bilimsel Yöntem*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınları. Yay. No: 3708.
- Ataman, I. ve Epir. (1972). *Age, Socioeconomic Status and Classificatory Behavior Among Turkish Children*. Der. L.J. Cronbach, P.J. Brenth, The Hugue Mouton Publication.

- Ataş, K. H. (2015). *Türkiye’de Beden Eğitimi ve Spor Alanında 2004-2014 Yılları Arasında Yapılmış Yüksek Lisans Tezlerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.
- Aydın, A. (2012). Üniversite kavramı ışığında yeni YÖK Yasa Tasarısı. <http://www.turkiyekamu.com>’den alınmıştır.
- Bahar, M., Nartgün, Z., Durmuş, S. ve Bıçak, B. (2012). *Geleneksel-Tamamlayıcı Ölçme ve Değerlendirme Teknikleri Öğretmen El Kitabı*. 5. Baskı. Pegem Akademi.
- Bailey, K. D. (1982). *Methods of Social Research*. New York: The Free Press.
- Bakioğlu, A. ve Gürdal, A. (2001). Lisansüstü tezlerde danışman ve öğrencilerin rol algıları: Yönetim için göstergeler. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 21(1). S. 9-18.
- Balcı, A. (2008). Türkiye’de eğitim yönetiminin bilimleşme düzeyi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*. Sayı:54, SS: 181-189, Ankara.
- Balcı, A. ve Apaydın, Ç. (2009). Türkiye’de eğitim yönetimi araştırmalarının durumu: kuram ve uygulamada eğitim yönetimi dergisi örneği. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*. 59 (15): 325-343, Ankara.
- Başaran, İ. E. (1969). *Eğitim Psikolojisi*. Ayyıldız Matbaası, Ankara.
- Başaran, İ. E. (1980). *Eğitim Psikolojisi: Modern Eğitimin Psikolojik Temelleri*. Ankara: Kadioğlu Matbaası.
- Binbaşoğlu, C. (1982). *Eğitim Psikolojisi*. Ankara: Binbaşoğlu Yayınevi.
- Binbaşoğlu, C. (1990). *Eğitim Psikolojisi*. Ankara: Kadioğlu Matbaası.
- Bogdan, R. C. and Biklen, S. K. (1992). *Qualitative research for education: An introduction to theory and methods*. Boston: Allyn and Bacon.

- Borg, W. R. and Gall, M. D. (1971). *Educational Research. An Introduction*. Second ed. McKay.
- Bowdlear, C. and Buskirk, L. (1926). An analysis of the aims of physical education, *American Physical Education Review*, 31, 592-595.
- Büyüköztürk, Ş. (2014). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*. Genişletilmiş 19. Baskı. Pegem Akademi.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E., Akgün, Ö., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Caffarella, E. P. (1999). The Major themes and trends in doctoral dissertation research in educational technology from 1977 through 1998. Papers presented at the National Convention of the Association for Educational Communications and Technology [AECT], Houston, Texas.
- Carr, W. (2007). Educational research as a practical science. *International Journal of Research & Method in Education*, 30(3): 271-286.
- Chen, W. and Hirschheim, R. (2004). A Paradigmatic and Methodological Examination of Information Systems Research From 1991 to 2001. *Info Systems J.* 14.
- Cleary, R. (2000). The Public administration doctoral dissertation reexamined: An Evaluation of the dissertations of 1998. *Public Administration Review*. 60(5), 446-455.
- Coorough, C. and Jack, N. (1997). The dissertation in education from 1950 to 1990. *Educational Research Quarterly*, 20(4), 3-14.
- Coorough, C. and Nelson, J. (1994). Content analysis of the PhD versus EdD dissertation. *Journal of Experimental Education*, 62(2), 158-168.
- Costa, F. A. (2007). Educational technologies: Analysis of master dissertations carried out in Portugal. *Sisifo. Educational Sciences Journal*. 3, 7-24. (19 Kasım 2016 tarihinde <http://sisifo.fpce.ul.pt/pdfs/sisifo03ENGa1.pdf> sitesinden alınmıştır).

- Creswell, J. W. (2003). *Research desing: Qualitative, quantitative and mixed methods approaches* (2nd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Creswell, J. W. (2005). *Educational research: Planing, conducting and evaluating, Quantitative and Qualitative Research*. Second Edition. Upper Saddle River, New Jersey. Ohio.
- Cüçük, E. (2017). *Türkiye’de “Eğitim Tarihi” Alanında Yapılmış Doktora Tezlerinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.
- Çakar, Ö. (1997). Fen Bilimleri Alanında Bilim Adamı Yetiştirme: Lisansüstü Eğitim, TÜBA Bilimsel Toplantı Serileri: 7, 65-75.
- Çapuk, S. (2014). *Türkiye ve ABD’de Yürürlükte Olan “Eğitim Programları ve Öğretim” Alanındaki Yüksek Lisans ve Doktora Programlarının Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Çelik, V. (1997). *Yükseköğretimde Örgütsel Öğrenme ve Fırat Üniversitesi Teknik Eğitim Fakültesi Örneği*. Sürekli Kalite İyileştirme Sempozyumu, Haberal Eğitim Vakfı, Başkent Üniversitesi, Ankara.
- Çiftçi, İ. (2014). *Türkiye’de Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı’nda Yapılan Yüksek Lisans ve Doktora Tezlerinin İçerik ve Yöntem Açısından Değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Cerrahi Hastalıklar Hemşireliği Anabilim Dalı, İstanbul.
- Çoban, A. (1998). *21. Yüzyıla Gिरerken Öğretmen Eğitiminin Boyutları*. Milli Eğitim Yayınları No: 137, Ankara.
- Çömlekçi, N. (1994). *Temel İstatistik İlke ve Teknikleri*. Bilim Teknik Yayınevi.
- Doğru, M., Gençosman, T., Ataalkın, N. A. ve Şeker, F. (2012). Fen bilimleri eğitiminde çalışılan yüksek lisans ve doktora tezlerinin analizi. *Türk Fen Eğitim Dergisi*, 9(1), 49-64.

- Duman, S., İnal, A. N. ve Taşğın, Ö. (2003). *Özel öğretim sınıflarında beden eğitimi dersi öğretim programının öğretmen görüşleri ile değerlendirilmesi*. 3. Ulusal Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Olimpik Eğitim ve Spor Kültürü Sempozyumu, Bursa.
- Eason, S. H., and Daniel, L. G. (1989). Trends and Methodological Practices In Several Cohorts of Dissertations. Paper presented at the annual meeting of the Southwest Educational Research Association, Houston, TX.
- Elmore, P. B., and Woehlke, P. L. (1998). Twenty years of research methods employed in American Educational Research Journal, *Educational Researcher, and Review of Educational Research*.
- Ercan, İ. ve Kan, İ. (2004). Ölçeklerde güvenirlik ve geçerlik. *Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 30 (3), 211-216.
- Ergün, M., Ergezer, B., Çevik, İ. ve Özdaş, A. (1999). *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*. Ankara: Ocak Yayınları.
- Ertürk, S. (1972). *Eğitimde Program Geliştirme*, Ankara: Yelkentepe Yayınları.
- Fazlıoğulları, O. (2012). *Türkiye'deki Eğitim Bilimleri Doktora Tezlerinin Karakteristikleri*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Feray, U. E. (2009). *Türkiye'de Böte Alanında Yapılan Yüksek Lisans ve Doktora Tezlerindeki Araştırma Eğilimleri*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Bölümü, Ankara.
- Fidan, N. (1994). *Eğitime Giriş*. Ankara: Meteksan Matbaacılık.
- Fişek, G. O. ve Yıldırım, S. M. (1983). *Çocuk Gelişimi*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Gall, M. D., Borg, W. R. and Gall, J. P. (2006). *Educational research: An introduction*. New York: Ally & Bacon.

- Gallahue, D. (1982) *Understanding Motor Development in Children*. John Wiley and Sons, New York.
- Gazi Üniversitesi, (2018). 21 Mayıs 2018 tarihinde <http://gaziuniversitesi.gazi.edu.tr/posts/view/title/tarihce-145> sitesinden alınmıştır.
- Glesne, C. ve Peskin, A. (1992). *Becoming qualitative researchers: An introduction*. White Plains, NY: Longman.
- Gibbs, G. R. (2002). *Qualitative data analysis*. Buckingham: Open University Press.
- Gökmen, H. (1983). *Ortaöğretim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Spor*. Ankara: T.E.D Yayınları, Öğretim Dizisi No:6, Şafak Matbaacılık.
- Grant, J. A ve diğerleri (1995). Non-emprical Research In Communication and Insruction:1983-1993.Paper presented at the annual meeting of the international Communication Association 45 th Albuquerque,NM
- Guo, Z. and Sheffield, J. (2008). A Paradigmatic and Methodological Examination of Knowledge Management Research: 2000 to 2004. *Decision Support Systems*. 44, 673-688.
- Gurbetoğlu, A. (2015). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. İstanbul Ticaret Üniversitesi.
- Güçin, G. (2014). *Türkiye’de Üstün Yetenekliler ve Üstün Zekalılar Alanında Yapılmış Akademik Çalışmaların Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Güneş, A. (2004). *Okullarda Beden Eğitimi ve Oyun Öğretimi* (4.Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Günsel, M. A. (2004). *İlköğretimde Beden Eğitimi ve Uygulamaları*. Anı Yayınları.
- Hakan, A. (1998). *Eğitim Bilimlerinde Yenilikler*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.

- Hancock, B. (2004). An introduction to qualitative research. ([http://www.trentfocus.org.uk/Resources/Qualitative % 20 Research.pdf](http://www.trentfocus.org.uk/Resources/Qualitative%20Research.pdf), 4.4.2005)
- Hart, C. (2000). *Doing a literature review releasing the social science research imagination*. London: SAGE Publications.
- Hranstinski, S. and Keller, J. (2007). An examination of research approaches that underlie research on educational technology: A review from 2000 to 2004. *J. Educational Computing Research*, Vol. 36(2).
- Işıkoğlu, N. (2005). Eğitimde nitel araştırma. *Eğitim Araştırmaları*, 20, 158-165.
- İçli, T. (1987). *Sosyal Bilimlerde İstatistik.*, Beytepe: H.Ü. Fen Fakültesi Basımevi.
- İnce, M. L. ve Korkusuz, F. (2006). *Lisansüstü eğitim hedeflerini geliştirmede öğrenci öğretim üyesi etkileşimi: Bir disiplinin farklı üniversitelerde ve farklı disiplinlerin bir üniversitedeki durum*. TÜBİTAK Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma Grubu, Proje No: 104K093, 2006.
- Juodaityte, A. and Kazlauskienė, A. (2008). Research methods applied in doctoral dissertations in education science (1995-2005): Theoretical and empirical analysis vocational education. *Research & Reality*. 15, 36-45.
- Karadağ, E. (2009). Eğitim bilimleri alanında yapılmış doktora tezlerinin tematik açıdan incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 10(3), 2-3.
- Karaman, S. ve Bakırcı, F. (2010). *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*. II, 94-114.
- Karkın, A. M. (2011). Müzik bilimleri alanında lisansüstü tezlerin incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi*, 1(2), 143-149.
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel Araştırma Yöntemi* (14. Baskı). Nobel Yayın Dağıtım.
- Kartal, M. (1993). *Bilimsel Araştırmalarda Hipotez Testleri*. Atatürk Üniv. İ.İ.B.F. Yayını, No: 176, Erzurum.

- Keohane, N. O. (2006). *Higher ground: Ethics and leadership in the modern university*. Durham: Duke University pres.
- Kıvırauma, J. (1999). Finnish doctoral theses in education in the 1900s. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 43(3), 295-312.
- Koç, Ş. (1988). *Ortaöğretimde Beden Eğitimi Etkinliklerine Genel Bir Bakış Yeni Yaklaşım ve Uygulamalar (Amaç – Yöntem ve Teknikler)*. Bildiri I. Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi.
- Kolukisa, Ş., Dönmez, B. ve Dönmez, K. (2015). Ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi dersinde fiziksel ve motorik gelişim beklentilerinin araştırılması. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(2).
- Kurtuluş, K. (1981). *Pazarlama Araştırmaları*. İstanbul Üniv. Yayın No: 2789, İstanbul.
- Kümbetoğlu, B. (2005). *Sosyolojide ve antropolojide niteliksel yöntem ve araştırma*. İstanbul: Bağlam Yayıncılık.
- Lumpkin, A. (1986). *Physical Education*, Times Mirror/Mosby, ABD.
- Malinowski, B. (1992). *Bilimsel Bir Kültür Teorisi*. (Çev. Özkal, S.). İstanbul: Kabalcı Yayınları.
- Maxwell, J. (1996). *Qualitative Research Design: An Interactive Approach*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- McMillan, J. H., and Schumacher, S. (2006). *Research in Education: Evidence based inquiry*. Boston: Brown and Company.
- Morgan, C. T. (1984). *Psikolojiye Giriş Ders Kitabı*. Çev. H. Arıcı ve ark. Hacettepe Üniversitesi Yayınları.
- Nash, J. (1948). *Physical Education: interpretations and objectives*. New York, A. S. Barnes and Co.
- Neuman, L. W. (2007). *Toplumsal araştırma yöntemleri: Nitel ve nicel yaklaşımlar (S. Özge, Çev.)*. İstanbul: Yayın Odası Yayıncılık.

- Niğde Üniversitesi, (2013). 21 Aralık 2014 tarihinde <http://www.nigde.edu.tr/sbe/page.php?page=91> sitesinden alınmıştır.
- Nixon, J. and Jewett, A. (1969). *An Introduction to Physical Education*. Philadelphia, W.B. Saunders Co.
- Oğuzhan, F. (1981). *Eğitim Terimleri Sözlüğü*. TDK Yayınları, Ankara.
- Oğuzkan, F. (1974). *Eğitim Terimleri Sözlüğü*. Türk Dil Kurumu, Ankara: 61.
- Onwuegbuzie, A. J. ve Johnson, R. B. (2004). Mixed method and mixed model research. In Johnson, R.B. Christensen, L.B. (Eds.) *Educational Research: Quantitative, Qualitative and Mixed Approaches*, (408-431). Allyn and Bacon, Needham Heights, MA.
- Oruç, S. ve Ulusoy, K. (2008). Sosyal bilgiler alanında yapılan tez çalışmaları. *Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26, 121-132.
- Özdemir, S. ve Yalın, H. İ. (1999). *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Öztürk, Ü. (1982). *Orta Dereceli Okullarda Beden Eğitimi*. İstanbul: Güven Matbaası.
- Rasch, H. E. (1965). *Leibeserziehung in der Volksschule*. Schriften für die Schulpraxis. Frankfurt, München, Paul List Verlag.
- Rone, E. C. (1998). *Characteristics of Higher Education Doctoral Thesis: Defrosting Some Frozen Assets*. Yayımlanmamış doktora tezi, Ontario Institute for Studies in Education of the University of Toronto, Toronto.
- Saban, A., Koçbeker, B. N., Saban, A., Alan, S., Doğru, S., Ege, İ., Arslantaş, S., Çınar, D. ve Tunç, P. (2010). Eğitimbilim alanında nitel araştırma metodolojisi ile gerçekleştirilen makalelerin analiz edilmesi. *Selçuk Üniversitesi, Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*. Sayı 30, 125-142.
- Sarıer, O. (2014). *Halkla İlişkiler Alanında Tamamlanmış Lisansüstü Tez Çalışmalarının İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.

- Sayan, Y. ve Aksu, H. (2005). Akademik personel olmadan lisansüstü eğitim yapan bireylerin karşılaştıkları sorunlar üzerine nitel çalışma, lisansüstü eğitim. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, Özel Sayı: 1, 59-66.
- Sayılan, F., Aksoy, H. H., Yıldız, A., Bülbül, T., Özdem, G., İlhan, A. ve Soydan, T. (2005). *Eğitim bilimlerinde metodoloji sorunları*. XIV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Denizli.
- Selçuk, H. (1990). *İlk ve Ortaöğretim Okullarında Beden Eğitimi*. İstanbul, Ders Kitapları A.Ş.
- Sencer, M. (1989). *Toplum Bilimlerinde Yöntem*. Beta Yayım Dağıtım A.Ş., İstanbul.
- Sevinç, B. (2001). Türkiye’de lisansüstü eğitim uygulamaları, sorunlar ve uygulamalar. *DEÜ Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt: 34, Sayı: 1, 25-40.
- Staton-Spicer, A. Q. and Wulff, D. H. (1984). Research in communication and instruction: Categorization and synthesis. *Communicative Education*, 33.
- Strchmeyer, H. (1983). *Leibeserziehung Und Schulsport* Bundesverlag Österreichischer, 190.
- Şiclován, Í. (1979). Teoria educatiei fizice sisportului, *Editura Sport Turism*, Bucureşti.
- Şimşek, H. ve Yıldırım, A. (2014). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık. 9. Genişletilmiş Baskı, Ankara.
- Tamer, K. (1987). *Beden Eğitimi ve Oyun Öğretimi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları, No: 202.
- Tashakkori, A. and Teddlie, C. (1998). Mixed methodology: Combining qualitative and quantitative approaches. *Applied Social Research Methods Series* (Vol. 46). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Tatar, A. (2010). *Eser Metallerin Analizleri Konusunda Türkiye’de Tamamlanan Yüksek Lisans ve Doktora Tezlerinin Bilim Dallarına Göre Sınıflandırılması ve Karşılaştırılması*. Yayımlanmış Doktora Tezi. Fen Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.

- Tavşancıl ve diğerleri. (2010). *Eğitim Bilimleri Enstitülerinde Tamamlanmış Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi*. 4. Lisansüstü Eğitim Sempozyumu. Ankara.
- Thomas, G. and Gorard, S. (2007). Quality in education research. *International Journal of Research & Method in Education*, 30(3), 239-242.
- Topkaya, İ. (2006). *Oyun Beden Eğitimi ve Spor Öğretiminin Eğitsel Temelleri*. Nobel Akademik Yayıncılık.
- Tosun, İ. (1997). Açılış konuşması. Bilim Adamı Yetiştirme Lisansüstü Eğitim konuşmasında sunulmuştur. Türkiye Bilimler Akademisi Bilimsel Toplantısı, Ankara.
- Turgut, M. ve Baykul, F. Y. (1992). *Ölçekleme Teknikleri*. Ankara: ÖSYM Yayınları.
- Tuzcu, G. (2003). Lisansüstü öğretim için yurtdışına öğrenci göndermenin planlanması. *Milli Eğitim Dergisi*, 160, 155-165.
- Tümer, C. (2014). *Türkiye’de Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi (BÖTE) Alanında Tamamlanmış Yüksek Lisans ve Doktora Tezlerindeki Güncel Eğilimler*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Bilgisayar Eğitimi Anabilim Dalı, Ankara.
- Uğraş, S. (2013). *Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümlerinin Yeterliliği Hakkında Öğretmen Görüşlerinin İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi İnönü Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Uludağ Üniversitesi, 17 Kasım 2014 tarihinde <http://www.uludag.edu.tr/Bologna/dereceler/dt/41/dl/tr/b/1129/p/462> sitesinden alınmıştır.
- Uysal, Ş. (2014). *Türkiye’de Eğitim Yönetimi Teftişi Planlaması ve Ekonomisi Alanındaki Doktora Tezlerinin İncelenmesi*. Eskişehir Osman Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, Eskişehir.
- Varış, F. (1984). Lisansüstü Düzeyde Eğitim Elemanı Yetiştirme, Eğitim Bilimleri Sempozyumu, Ankara Üniversitesi. *Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları*: 136, ss.49-54, Ankara.

- Wick, J. W. and Dirkes, C. (1973). Characteristics of current doctoral dissertations in education. *Educational Researcher*, Vol. 2, No. 7 (Jul., 1973), pp. 20-21.
- Yavuzer, H. (1993). *Çocuk Psikolojisi*. Remzi Kitapevi, İstanbul.
- Yıldırım, A. (1999). Nitel araştırma yöntemlerinin temel özellikleri ve eğitim araştırmalarındaki yeri ve önemi. *Eğitim ve Bilim*, 23, 7-12.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2005). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. 5. Baskı. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldız, A. (2004). Türkiye'deki yetişkin eğitimi araştırmalarına toplu bakış. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*. 37(1). S.78-97.
- Yıldız, S. M. (2005). *Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokullarında İnsan Kaynaklarının Eğitim Hizmetleri Kalitesine Yönelik Algılarının Değerlendirilmesi*. Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, İstanbul.
- Yıldız, S. M. (2006). An Investigation of Educational Supports, Opportunities of Career Development and Job Opportunities After Graduation at Schools of Physical Education and Sport. The 9th International Sport Sciences Congress, Muğla University, Turkey.
- Yıldız, S. M. (2007). Beden eğitimi ve spor yüksekokullarında eğitim hizmetleri kalitesini etkileyen faktörler. *Kastamonu Üniversitesi Kastamonu Eğitim Dergisi*, 15 (1), 451-462.
- Yıldız, S. M. ve Özdağ, S. (2008). Student opinion about higher education institution which gives physical education and sport education. *International Journal of Human Sciences*, 5 (1). Erişim: [http:// www.insanbilimleri.com](http://www.insanbilimleri.com).
- Yılmaz, Ş. (2012). *1992- 2011 Yılları Arasında Çevre Eğitimi İle İlgili Yayımlanan Yüksek Lisans ve Doktora Tezlerindeki Genel Yönelimlerin Belirlenmesi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.
- Yükseköğretim Kanunu, (1981). Resmi Gazete, 20547 SK, Sayı: 17976.

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı ve Soyadı: Emine MISIR

Doğum Tarihi: 06.09.1977

Doğum Yeri: Düzce/Merkez

E-mail: eminemisir81@gmail.com

EĞİTİM BİLGİLERİ

1983-1988 Dereli Tütüncü Köyü İlköğretim Okulu

1988-1991 Kız Meslek Ortaokulu

1991-1994 Kız Meslek Lisesi

2001-2005 Abant İzzet Baysal Üniversitesi Beden Eğit. Öğrt.

2016 - Devam Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Beden Eğitimi Öğretmenliği Anabilim Dalı (Tezli Yüksek Lisans).

SERTİFİKALAR

EF International Language Centres Course Certificate

EF International Language Centers, London ILSP, From July 14, 2014 To September 5, 2014. UNIVERSITY of CAMBRIDGE – in England.

EUROPEAN LANGUAGE CERTIFICATE

B2 Level in Upper-Intermediate at British Culture Language Schools' DÜZCE Branch, 12.01.2016- in TURKEY.

Med Art Sport Academy M.A.S.A Certificate

Spormed International Aerobic, Fitness & Dance Convention March 19-20-21, 2004/Ankara.

SPORMED SPINNING CERTİFİKATE

International Aerobic, Fitness & Dance Convention March 19-20-21, 2004/ANKARA.

BİLGİSAYAR MESLEK DALI EĞİTİM PROGRAMLARI KURS SERTİFİKASI

T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü 11.11.2005 – DÜZCE.

ARTİSTİK CİMNASTİK 1. KADEME YARDIMCI ANTRENÖR BELGESİ

T.C. Başbakanlık Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü 28.11.2006.

ARTİSTİK CİMNASTİK 2. KADEME ANTRENÖR BELGESİ

T.C Başbakanlık Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Spor Eğitim Dairesi Başkanlığı 12.07.2011 TÜRKİYE.

YÜZME YARDIMCI ANTRENÖR BELGESİ

T.C. Başbakanlık Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Spor Eğitimi Dairesi Başkanlığı 25.01.2010- TÜRKİYE.

INTERNATIONAL PİLATES FEDERATION PİLATES CERTİFİKATION

14-18 November 2011 Matwork.

ÇOSSK BİRDİRBİR FEDERASYONU (TOMBİK OYUNU) YARDIMCI OYUN LİDERLİĞİ SERTİFİKASI

Yardımcı Oyun Liderliği 10.10.2015 –TÜRKİYE.

ÇOSSK BİRDİRBİR FEDERASYONU (TOMBİK OYUNU) ADAY HAKEMLİK SERTİFİKASI

Aday Hakemlik 10.10.2015 – TÜRKİYE

SPOR MASÖRÜ BELGESİ

T.C. Başbakanlık Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Spor Masörü Belgesi 20.11.2003
BOLU.

SPOR MASÖRÜ GELİŞİM SEMİNERİ

Spor Masörü Gelişim Semineri Katılım Belgesi 10-11 Nisan 2004 – ANTALYA
(Tekirova).

SPOR MASÖRÜ GELİŞİM SEMİNERİ

Spor Masörü Gelişim Semineri Katılım Belgesi 02-03 Nisan 2005 – NEVŞEHİR.

TÜRKİYE KIZILAY DERNEĞİ İLK YARDIM TEMEL EĞİTİM SERTİFİKASI

25.04.2003 – BOLU.

ÇALIŞANLARIN TEMEL İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ KURSU

T.C. Düzce Valiliği İl Milli Eğitim Müdürlüğü Çalışanların Temel İş Sağlığı ve Güvenliği Kurs Belgesi 01.03.2016 – DÜZCE.

ÖZEL EĞİTİM HİZMETLERİ SEMİNER BELGESİ

T.C. Düzce Valiliği İl Milli Eğitim Müdürlüğü Özel Eğitim Hizmetleri Semineri
18.04.2016 – DÜZCE.

ÖZEL EĞİTİMDE BÜTÜNLEŞTİRME UYGULAMALARI KURS BELGESİ

T.C. Düzce Valiliği İl Milli Eğitim Müdürlüğü Özel Eğitimde Bütünleştirme Uygulamaları Kurs Belgesi 19.02.2016 – DÜZCE.

FATİH PROJESİ EĞİTİMDE TEKNOLOJİ KULLANIM KURSU

T.C. Düzce Valiliği İl Milli Eğitim Müdürlüğü Fatih Projesi Eğitimde Teknoloji Kullanım Kurs Belgesi 18.05.2016 – DÜZCE.

ÖĞRENEN LİDER ÖĞRETMEN SEMİNERİ

T.C. Düzce Valiliği İl Milli Eğitim Müdürlüğü Öğrenen Lider Öğretmen Seminer Belgesi 21.02.2016 – DÜZCE.

İZCİLİK LİDERLİK TEMEL KURSU

T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Okul İçi Beden Eğitimi Spor ve İzcilik Dairesi Başkanlığı Liderlik Temel Kursu Sertifikası 31.12.2005 – DÜZCE.

ATLETİZM ADAY HAKEM KURSU

Atletizm Aday Hakem Kursu Başarı Belgesi 16.03.2002 – BOLU.

ULUSAL HAKEM LİSANSI BELGESİ

Türkiye Atletizm Federasyonu Ulusal Hakem Lisansı Belgesi 07.11.2009 – TÜRKİYE.

ÖZEL GÜVENLİK EĞİTİM SERTİFİKASI

T.C. Düzce Valiliği Özel Güvenlik Eğitimi Sertifikası 13.04.2006 – DÜZCE.

ÖĞRETMENLERE YÖNELİK UYUM EĞİTİMİ

T.C. Düzce Valiliği İl Milli Eğitim Müdürlüğü göreve ilk defa atanan öğretmenlere yönelik yapılan uyum eğitimi sertifikası 14.09.2013 – DÜZCE.

INTERNATIONAL SPORT SCIENCE 4.TOURİSM AND RECRATİON STUDENT CONGRESS CERTİFİCATE

21-23 April 2017 Burdur – TURKEY.

3. ULUSLARARASI FARKLI ŞİDDET BOYUTLARI VE TOPLUMSAL ALGI KONGRESİ SERTİFİKASI

21-22 Nisan 2017 Wellborn Luxery Hotel – TÜRKİYE.

ÇOCUK OYUNLARI 4. TÜRKİYE ŞAMPİYONASI KATILIM BELGESİ

Çocuk Oyunları 4. Tombik Türkiye Şampiyonası 19-21 Mayıs 2017 – ADANA.

ÇOCUK OYUNLARI 7. TÜRKİYE ŞAMPİYONASI KATILIM BELGESİ

Çocuk Oyunları 7. Mendil Kapmaca Türkiye Şampiyonası 19-21 Mayıs 2017 – ADANA.

TÜRK HALK OYUNLARI YÖRE OYUNLARI ÖĞRETİCİSİ KURS BİTİRME BELGESİ

T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü Türk Halk Oyunları Yöre Oyunları Müzik ve Gösteri Sanatları Öğreticisi Kurs Bitirme Belgesi 11.03.2016 – DÜZCE/CUMAYERİ.

FİZİKSEL AKTİVİTE UYGUNLUK REÇETESİ KARNESİ LİDERLİK EĞİTİMİ BELGESİ

T.C. Sağlık Bakanlığı, T.C. Milli Eğitim Bakanlığı ve Sağlıklı Hayatı Teşvik & Sağlık Politikaları Derneği Tarafından Düzenlenen Sağlık İçin Hareket Et, Harekete Liderlik Et Proje Kapsamında Hazırlanan Fiziksel Aktivite Uygunluk Reçetesi Karnesi Liderlik Eğitimi Programı BURSA.